

KLAIPĖDOS UNIVERSITETAS

Socialinių ir humanitarinių mokslų fakultetas

Pedagogikos katedra

**STUDENTŲ, STUDIJAVUSIŲ LIETUVOS IR JUNGTINĖS KARALYSTĖS
UNIVERSITETUOSE, KULTŪRINĖS EDUKACIJOS POREIKIŲ TENKINIMO
PATIRTYS**

Edukologijos studijų programos magistro baigiamasis darbas

Darbo autorė

SMSED20 gr. stud. Meda Gabrielė Vismantaitė

Darbo vadovė

lekt. dr. Aida Norvilienė

Klaipėda, 2022

SANTRAUKA

Vismantaitė M. G. Studentų, studijavusių Lietuvos ir Jungtinės Karalystės universitetuose, kultūrinės edukacijos poreikių tenkinimo patirtys. Edukologijos magistrantūros studijų programos baigiamasis darbas. Darbo vadovė lekt. dr. A. Norvilienė, Klaipėdos universitetas: Klaipėda, 2022. – 75 p.

Raktažodžiai: kultūrinė edukacija, studentai, poreikių tenkinimas, universitetas.

Darbe keliama mokslinė problema: kokios yra kultūrinės edukacijos poreikių tenkinimo patirtys studentų, studijavusių Lietuvos ir Jungtinės Karalystės universitetuose? Kaip šios patirtys gali padėti gerinti Lietuvos universitetų studentų kultūrinės edukacijos saviraiškos poreikių tenkinimą?

Tyrimo objektas – studentų, studijavusių Lietuvos ir Jungtinės Karalystės universitetuose, kultūrinės edukacijos poreikių tenkinimo patirtys.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti studentų, studijavusių Lietuvos ir Jungtinės Karalystės universitetuose, kultūrinės edukacijos poreikių tenkinimo patirtis.

Tyrimo uždaviniai

1. Teoriškai išanalizuoti šiuolaikinės kultūros sampratą bei jaunimo kultūrinės edukacijos ir saviraiškos galimybes Lietuvos ir Jungtinės Karalystės universitetuose.
2. Ištirti studentų, studijavusių Lietuvos universitetuose, patirtis apie kultūrinės edukacijos poreikių tenkinimo galimybes.
3. Ištirti studentų, studijavusių Jungtinės Karalystės universitetuose, patirtis apie kultūrinės edukacijos poreikių tenkinimo galimybes.
4. Pateikti studentų kultūrinės edukacijos saviraiškos galimybių praplėtimo universitete modelį.

Tyrimo metodai: mokslinės literatūros analizė; dokumentų analizė; kokybinis tyrimas (struktūrizuotas interviu), interviu raštu (elektroniniu paštu), kokybinė turinio analizė.

Tyrimo remtasi humanistinėmis, kultūros filosofijos ir nuolatinio mokymosi teorijų nuostatomis.

Kokybiniame tyrime dalyvavo 10 informantų. 5 iš jų buvo studijavę Lietuvos universitetuose ir 5 – Jungtinės Karalystės universitetuose. Tyrimui pasirinktas interviu raštu, kuris mūsų tyrimo

atveju buvo interviu elektroniniu paštu. Gauti tyrimo dalyvių atsakymai buvo analizuojami, taikant kokybinę turinio analizę.

Studentų, studijavusių Lietuvos universitetuose, patirčių apie kultūrinės edukacijos poreikių tenkinimo galimybes tyrimo rezultatai atskleidė, kad Lietuvoje studijavę studentai savo kultūrinį gyvenimą apibūdina kaip nepakankamą, skurdoką; kultūrinio gyvenimo pasirinkimą nulemiančius veiksniais nurodė dvi priežastis: norą daryti tai, kas patinka, ir tuo pačiu – laiko, finansų stoką, didelį užimtumą. Kultūrinės edukacijos pasiūlą Lietuvos universitetuose tyrimo dalyviai apibūdino kaip negausią. Jie mano, kad Lietuvos universitetuose reikėtų didesnės kultūrinių edukacinių veiklų įvairovės, daugiau dėmesio meninėms, kitų kultūrų pažinimo veikloms, o taip pat komunikacijos ir informacijos apie kultūrinės edukacijos veiklas sklaidos gerinimo. Studentų, studijavusių JK universitetuose, patirčių apie kultūrinės edukacijos poreikių tenkinimo galimybes tyrimo rezultatai atskleidė, kad savo kultūrinį gyvenimą šie tyrimo dalyviai apibūdina kaip aktyvų, kurį lemia gyvenamoji aplinka ir noras tobulėti. Tyrimo dalyviai, rinkęsi kultūrinės edukacijos veiklas, nurodė tai kaip saviraiškos galimybę, kompetencijų tobulinimą, profesinei veiklai reikalingų įgūdžių įgijimą, draugų, bendraminčių radimą, galimybę ieškoti darbo ir kt.

Remiantis tyrimo radiniais suprojektuotame studentų kultūrinės edukacijos saviraiškos poreikių tenkinimo gerinimo universitete modelyje yra išskiriami šeši aspektai, kurių plėtojimas ar įtraukimas į universiteto strategines veiklas, galėtų pagerinti Lietuvos studentų kultūrinės edukacijos saviraiškos poreikių tenkinimą: išorinės universiteto aplinkos įtraukimas ir bendradarbiavimas su ja; universiteto kultūrinės aplinkos gerinimas ir plėtimas; universitetų administracijos, dėstytojų iniciatyva, organizuojant kultūrines veiklas, bei pritraukiant studentus; sąlygų studentų bendruomenių kūrimui sudarymas; kultūrinės edukacijos įvairovės universitetuose plėtra; kultūrinės saviraiškos veiklų įtraukimas į studijas.

SUMMARY

Vismantaitė M. G. Experiences of meeting the cultural education needs of students who have studied at Lithuanian and United Kingdom universities. Thesis of the Master's study program in Education. Supervisor of the work lect. dr. A. Norvilienė, Klaipėda University: Klaipėda, 2022. – 75 p.

Keywords: cultural education, students, meeting of needs, university.

In this work, the research problem is: what are the experiences of meeting the cultural education needs of students who have studied in Lithuania and United Kingdom universities? How can these experiences help to improve the satisfaction of cultural education and self-expression needs of students in Lithuanian universities?

The object of the research is the experiences of students who have studied at Lithuanian and United Kingdom universities in meeting the needs of cultural education.

The goal of the research is to analyze the experiences of students who have studied at Lithuanian and United Kingdom universities in meeting the needs of cultural education.

Tasks of the research:

1. Theoretical analysis of the concept of modern culture and the possibilities of cultural education and self-expression of the youth in Lithuanian and United Kingdom universities.
2. To study the experience of students who studied at Lithuanian universities about the current possibilities of meeting the needs of cultural education.
3. To study the experience of students who studied at United Kingdom universities about the current possibilities of meeting the needs of cultural education.
4. To present a model for the expansion of students' cultural education opportunities for self-expression at the university.

Methods of the research: analysis of scientific literature; document analysis; qualitative research (structured interview), written interview (e-mail), qualitative content analysis.

10 informants participated in the qualitative study. 5 of them had studied at Lithuanian universities and 5 at universities in the United Kingdom. A written interview was selected for the study, which in the case of our study was an interview by e-mail. The responses of the study participants were analyzed using qualitative content analysis.

The results of the research of students' experiences about meeting the cultural education needs in Lithuanian universities revealed that the students who studied in Lithuania describe their cultural life as insufficient, poor; cited two reasons for the choice of cultural life: the desire to do what they like, also - a lack of time due to busyness, low finances. The study participants described the supply of cultural education in Lithuanian universities as insufficient. They believe that Lithuanian universities need a greater variety of cultural education activities, more attention to artistic and other cultural activities, as well as better communication and dissemination of information about availability of cultural education activities. The results of a research of students' experiences about meeting the needs of cultural education at UK universities revealed that these participants describe their cultural life as active, driven by their living environment and desire to improve. The participants of the research, who chose cultural education activities, indicated this as an opportunity for self-expression, improvement of competencies, acquisition of skills necessary for professional development, finding friends, like-minded people, the opportunity to look for a job, etc.

Based on the findings of the research, the model of improving the satisfaction of students' cultural education needs in the university distinguishes six aspects, whose development or involvement in the strategic activities of the university could improve the satisfactory meeting of the needs of cultural expression of Lithuanian students: involvement and cooperation with the external university environment, improving and expanding the cultural environment of the university, the initiative of the administration, tutors, lecturers of university, to organize cultural activities and encourage students, creating suitable conditions for building various student communities, development of cultural diversity in universities, inclusion of cultural self-expression activities into the studies.

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1 pav. Kultūros kategorijos (pagal G. Hofstede (2011))	18
2 pav. Tyrimo dalyvių demografiniai duomenys	37
3 pav. Studentų kultūrinės edukacijos saviraiškos poreikių tenkinimo gerinimo universitete modelis	61

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1 lentelė. Kultūros politikos poveikio vizijos (LR Vyriausybės Nutarimas dėl Lietuvos kultūros politikos strategijos patvirtinimo, 2019)	21
2 lentelė. Lietuvos ir Jungtinės Karalystės universitetų siūlymai studentų kultūrinei veiklai	33
3 lentelė. Tyrimo eigos etapai	36
4 lentelė. Tyrimo dalyvių <i>kultūros</i> apibūdinimas	40
5 lentelė. Tyrimo dalyvių savo kultūrinio gyvenimo apibūdinimas	41
6 lentelė. Kultūrinio gyvenimo pasirinkimą nulemiantys veiksniai	42
7 lentelė. Kultūrinės edukacijos pasiūla tyrimo dalyvių universitetuose	43
8 lentelė. Tyrimo dalyvių dalyvavimas kultūrinės edukacijos renginiuose	44
9 lentelė. Tiriamųjų nuomonė apie kultūrinės veiklos reikšmę	45
10 lentelė. Tyrimo dalyvių nuomonė apie studentų kultūrinės veiklos iniciatorius	46
11 lentelė. Tyrimo dalyvių nuomonė apie universitetų kultūrinės veiklos ir studentų kultūrinės edukacijos kaitos galimybes	47
12 lentelė. Tyrimo dalyvių <i>kultūros</i> apibūdinimas	48
13 lentelė. Tyrimo dalyvių savo kultūrinio gyvenimo apibūdinimas	49
14 lentelė. Kultūrinį gyvenimo pasirinkimą nulemiantys veiksniai	50
15 lentelė. Kultūrinės edukacijos pasiūla tyrimo dalyvių universitetuose	52
16 lentelė. Tyrimo dalyvių dalyvavimas kultūrinės edukacijos renginiuose	53
17 lentelė. Tiriamųjų nuomonė apie kultūrinės veiklos reikšmę	55
18 lentelė. Tyrimo dalyvių nuomonė apie studentų kultūrinės veiklos iniciatorius	56
19 lentelė. Tyrimo dalyvių nuomonė apie universitetų kultūrinės veiklos ir studentų kultūrinės edukacijos kaitos galimybes	57

TURINYS

IVADAS	10
1. STUDENTŲ, STUDIJAUSIŲ LIETUVOS IR JUNG TINĖS KARALYSTĖS UNIVERSITETUOSE, KULTŪRINĖS EDUKACIJOS POREIKIŲ TENKINIMO GALIMYBIŲ TEORINĖ ANALIZĖ	15
1.1. Šiuolaikinė kultūros samprata	15
1.2. Jaunimo kultūrinė edukacija ir saviraiškos galimybės	22
1.3. Lietuvos ir Jungtinės Karalystės universitetų studentų kultūrinės edukacijos raiškos galimybės	28
2. STUDENTŲ, STUDIJAUSIŲ LIETUVOS IR JUNG TINĖS KARALYSTĖS UNIVERSITETUOSE, KULTŪRINĖS EDUKACIJOS POREIKIŲ TENKINIMO PATIRČIŲ EMPIRINIS TYRIMAS	36
2.1. Tyrimo organizavimas ir eiga	36
2.2. Tyrimo etika	38
2.3. Studentų, studijavusių Lietuvos universitetuose, patirčių apie kultūrinės edukacijos poreikių tenkinimo galimybes tyrimo rezultatai	40
2.4. Studentų, studijavusių Jungtinės Karalystės universitetuose, patirčių apie kultūrinės edukacijos poreikių tenkinimo galimybes tyrimo rezultatai	48
2.5. Studentų kultūrinės edukacijos universitete modelio projektavimas, grindžiant tyrimo radiniais	58
DISKUSIJA	63
IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS	66
LITERATŪRA	68
PRIEDAI	75

IVADAS

Temos aktualumas. Jungtinių Tautų dokumente *Kultūra kaip jaunimo vystymosi vektorius* (angl. – *Culture as a vector for youth development*) (2022) teigiama, kad kultūra gali pakeisti ištisas visuomenes, sustiprinti vietines bendruomenes ir sukurti tapatybės bei priklausymo jausmą įvairaus amžiaus žmonėms. Kultūra, kaip jaunimo vystymosi ir pilietinio įsitraukimo vektorius, atlieka esminį vaidmenį skatinant tvarų socialinį ir ekonominį ateities kartų vystymąsi. Jaunimas gali veikti kaip tiltas tarp kultūrų ir būti pagrindinis veiksnys skatinant taiką ir tarpkultūrinį supratimą. Bendroji kultūra ir jaunimo kultūra yra dialektiniame tarpusavio įtakos ir abipusio skatinimo santykiyje. Kultūros galia yra giliai įsišaknijusi tautos gyvybingume, kūrybiškume ir darnoje. Jaunimo kultūrą lemia pažangi kultūra. Išsivysčiusi kultūra savo tautinę, mokslinę ir populiariąją socialinę mintį apie modernėjimą paverčia jaunimo kultūra. Nes jaunimas daugelį vertybių, pažintines, estetines ir psichologinės tendencijas ateityje pavers praktika ir civilizacijos pažanga (Yang, 2014).

Šiame kontekste labai svarbu, kaip nurodoma Lietuvos kultūros tarybos ir Lietuvos Respublikos Kultūros ministerijos *Kultūrinės edukacijos veiklų poveikio vertinime* (2021), užtikrinti kuo glaudesnę kultūros ir švietimo politikos sąveiką. To siekiant turi būti stiprinamas edukacinis kultūros vaidmuo. Aktyviausiai vartoja kultūros paslaugas ir dalyvauja meninės kūrybos veiklose jauni (15-24 m.) gyventojai. Taip pat į tokias veiklas aktyviai įsitraukia daugiau nei pusė aukštąjį išsilavinimą ir aukštas pajamas turinčių gyventojų. Beveik pusė jų taip pat yra ypač aktyvūs kultūros paslaugų vartotojai. Kultūrinėse veiklose aktyvūs gyventojai dažniau jaučiasi laimingesni, kūrybiškesni bei stipresnės dvasinės sveikatos (*Kultūra 2030. Kultūros politikos kryptys*, 2019).

P. Chatterton (2000) teigia, kad universitetai pastarąjį šimtmetį vaidino lemiamą vaidmenį nacionaliniame valstybės tapatybės kūrime, plėtodami kultūros vertybes. Šiandien universitetai susiduria su naujomis aplinkybėmis, kurios keičia jų padėtį ir kultūrinius santykius su bendruomene ir skatina universitetus labiau bendradarbiauti su savo vietove ar regionu. Tačiau tuo pat metu universitetai taip pat susiduria ir su didesniu globalizacijos lygiu. P. J. Colbert (2010) nurodo, kad kultūra yra neatsiejama studijų proceso dalis. Universitetai yra kuriami ir gyvuoja remiantis tam tikromis vertybėmis ir principais, tačiau labai svarbią reikšmę kasdieniniame universitetų gyvenime ir veikloje turi socialinės, politinės, ekonominės ir kultūrinės jėgos,

veikiančios kartu ir tarpusavyje. F. Brereton ir V. Mistry (2019) taip pat teigia, kad svarbus ekonominis, kultūrinis ir socialinis universiteto kapitalas, kuris sudaro sąlygas studentams augti, tobulėti, išreikšti save ir pan. Kultūrinė edukacija yra daugialypė, įvairi savo turiniu ir forma, apimanti skirtingus procesus ir veiklas, integruojančias edukaciją ir kultūrą. Ji aprėpia ne tik meną ir literatūrą, bet ir gyvenimo būdą, mokėjimą sugyventi, vertybių sistemas, tradicijas ir tikėjimus. Kultūrinė edukacija suprantama kaip auklėjimas, lavinimas, švietimas, apima tiek aktyvų dalyvavimą atitinkamose veiklose, tiek ir pasyvų dalyvavimą kultūros reiškiniuose (Bockhorst, Reinwand, Zacharias 2012). Dalyvavimas kultūrinėje veikloje gali padėti jauniems žmonėms išreikšti savo kūrybiškumą ir prisidėti prie jų asmeninio tobulėjimo bei suteikti priklausymo bendruomenei jausmą. N. Khairullinaa, R. Bakhtizinb ir kt. (2016) teigia, kad švietimo humanizavimas laikomas svarbiausiu sociopedagoginiu principu, atspindinčiu šiuolaikinės visuomenės kūrimo ir švietimo sistemos veikimo tendencijas. Tai leidžia reprezentuoti aukštojo mokslo sistemą kaip individo, visuomenės ir valstybės sąveikos sferą, kurioje visi švietimo santykių subjektai turi galimybę daryti įtaką jų funkcionavimui ir vystymuisi bei prisiimti atsakomybę už jai įgyvendinti būtinas sąlygas. Viena iš pagrindinių aukštojo mokslo sistemos socialinių problemų yra studento asmenybės kūrybinės veiklos formavimas ir čia labai svarbus vaidmuo tenka universiteto organizacinei kultūrai ir jos kultūrinėms iniciatyvoms.

Temos ištirtumas. Kultūros tematiką bei šiuolaikinės kultūros sampratą savo darbuose nagrinėjo: A. Andrijauskas (2003); I. Kuizinienė (2004); V. Lanskoronskis (2006); N. Tolvaišienė, L. Šinkūnaitė, J. Butkevičienė, V. Almonaitytė–Navickienė (2007); G. Hofstede (2011); H. Bockhorst, V. I. Reinwand, W. Zacharias (2012); H. Spencer-Oatey (2012); A. Lebrón (2013); A. Josefová (2014); D. Oyserman (2016); D. Inglis (2016) ir kt. Apie jaunimo kultūrą ir kultūrinę edukaciją universitetuose savo darbuose rašė: M. Gardner, J. Roth, I. Brooks-Gunn (2008); O. Petronienė (2009); P. J. Colbert (2010); L. Thomas (2013); Y. Yang (2014); R. Moore (2015); N. Khairullina, R. Bakhtizinb, L. Gaisinab, T. Kosintsevac, L. Belonozhkoa (2016); L. K. Newsome, P. Cooper (2016); K. Elpus (2016); T. Strunkina, E. Shmeleva, V. Okeansky, Z. Okeansky, A. Romanova (2016); S. A. Rahman, A. Alwi (2018); G. Ramos, A. Schleicher (2018); S. Treija, M. Babris, U. Bratuškins (2018); N. Wilson (2019); P. Bansal (2020); D. Longinou (2020); M. Petraitė, A. Varanauskas, G. Zinkevičiūtė (2021) ir kt.

Mokslinė problema: Šiuolaikinės kultūros, jaunimo kultūrinės edukacijos bei studentų kultūrinio gyvenimo mokslinių tyrimų paskelbta nemažai. Taip par mokslininkai domisi studentų

kultūrinės edukacijos saviraiškos poreikių tenkinimo galimybėmis universitetuose. Nėra gausu tyrimų, susijusių su Lietuvos universitetų studentų kultūrinės edukacijos saviraiškos poreikių tenkinimu. Šiame darbe keliama **mokslinė problema**: *kokios yra kultūrinės edukacijos poreikių tenkinimo patirtys studentų, studijavusių Lietuvos ir Jungtinės Karalystės universitetuose? Kaip šios patirtys gali padėti gerinti Lietuvos universitetų studentų kultūrinės edukacijos saviraiškos poreikių tenkinimą?*

Tyrimo objektas – studentų, studijavusių Lietuvos ir Jungtinės Karalystės universitetuose, kultūrinės edukacijos poreikių tenkinimo patirtys.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti studentų, studijavusių Lietuvos ir Jungtinės Karalystės universitetuose, kultūrinės edukacijos poreikių tenkinimo patirtis.

Tyrimo uždaviniai

1. Teoriškai išanalizuoti šiuolaikinės kultūros sampratą bei jaunimo kultūrinės edukacijos ir saviraiškos galimybes Lietuvos ir Jungtinės Karalystės universitetuose.
2. Ištirti studentų, studijavusių Lietuvos universitetuose, patirtis apie kultūrinės edukacijos poreikių tenkinimo galimybes.
3. Ištirti studentų, studijavusių Jungtinės Karalystės universitetuose, patirtis apie kultūrinės edukacijos poreikių tenkinimo galimybes.
4. Pateikti studentų kultūrinės edukacijos saviraiškos galimybių praplėtimo universitete modelį.

Tyrimo metodai: mokslinės literatūros analizė; dokumentų analizė; kokybinis tyrimas (struktūrizuotas interviu), interviu raštu (elektroniniu paštu), kokybinė turinio analizė.

Tyrimo remtasi šiomis **teorinėmis nuostatomis**:

Humanistinis požiūris. Humanistinė filosofija nagrinėja asmenybę kaip holistinį fenomeną jos saviraidos procese. Svarbiausias asmenybės bruožas – jos veržimasis į ateitį, siekis laisvai realizuoti savo galias. Humanistiniai skatina žmogų kurti tam tikrą kultūrinį identitetą (Kanišauskas, Juozelis, 2018). Humanistiniu ugdymu siekiama skatinti teigiamą individo savęs vertinimą, gebėjimą prisiimti atsakomybę, plėtoti kūrybiškumą, skatinti domėjimąsi viskuo, kas darosi aplinkui. Humanistinė ugdymo teorija nurodo pagrindinį švietimo ir ugdymo principą, teigiantį apie kiekvieno asmens vertės pripažinimą, humaniškus santykius, į vertybių hierarchijos viršūnę iškeliant asmens pasirinkimo laisvę ir atsakomybę, skatinant besimokančiųjų savirealizaciją bei emocinius išgyvenimus (Bitinas, 2013). Humanistinės psichologijos teorija

teigia, kad save realizuojantis žmogus aiškiai suvokia realybę, geba priimti save tokį, koks yra, gyvena turtingą emocinį gyvenimą, atvirą naujiems potyriams ir iššūkiams, geba bendrauti su kitais žmonėmis, remiasi bendražmogiškomis vertybėmis, o patekęs į saugią, laisvą ir pagarbią aplinką, kuriai būdingas nuoširdumas, palankumas ir empatija, auga, bręsta ir įgyvendina polinkį į saviraišką (Bland, Derobertis, 2017). Darbe remiamasi humanistiniu požiūriu, kaip tuo filosofijos, psichologijos bei pedagogikos mokslų požiūriu, kuris kalba apie savęs išreiškimo, laisvo pasirinkimo svarbą, apie asmens identiteto (kultūrinio taip pat) paieškas bei kūrimą. Šis požiūris atliepia darbe nagrinėjamus studentų kultūrinės edukacijos galimybių save išreikšti paieškų, pasirinkimo bei poreikio aktualizavimo klausimus.

Kultūrinis požiūris. Kultūra filosofijoje įvardijama kaip supratimo teorija, pasitelkiama dvasios mokslams nuo gamtos mokslų atskyrimui. Žmogaus kultūrą liudija jo estetinė pasaulėvoka ir taip pat ji tampa žmogaus būties analizės priemone. Kultūrinis nusiteikimas slypi pačioje žmogaus prigimtyje ir pasireiškia kaip pastanga išsilaikyti pasaulyje, kaip noras save išreikšti ir kaip polinkis apvaldyti pasaulį (Kačerauskas, 2005). Kultūra suteikia savo nariams tapatybės jausmą, todėl padeda jiems susidoroti su sunkumais streso metu ir suteikia prasmės bei tęstinumo. Bet kuri kultūra, kuri yra statiška, uždara, neprisitaiko ar nėra dinamiška, gali būtų prarasta. Visos kultūros, nepaisant laikotarpio ar geografinės padėties, kurios išliko ir tęsiasi, įtraukė jaunos žmones, socialinę, techninę, ekonominę pažangą, apjungė į darnią visumą (Inglis, 2016). Šiame darbe taip pat akcentuojamas kultūros perimamumas, jaunimo įtraukimas į kultūrines veiklas ir tuo pačiu – kultūros atnaujinimas, tęstinumas.

Nuolatinio mokymosi požiūris. Nuolatinis mokymasis yra būtinas švietimo komponentas, užtikrinantis profesinę kvalifikaciją, atitinkančią šiuolaikinių sparčiai besivystančių technologijų lygį ir asmeninius profesinius gebėjimus. Vertybių egzistencinės ir gnoseologinės būklės problemas skirtingai analizuoja filosofinės srovės (realizmas, idealizmas, humanizmas, skepticizmas, subjektyvizmas, objektyvizmas ir kt.), skirtingus akcentus dislokuoja kultūra, religija, šalies politinė, ekonominė ir ypač švietimo sistema. Internalizuotos vertybės atitinkamai programuoja individo veiklą, brėžia jo veiksmų ir elgesio trajektorijas, taip pat byloja apie visuomenės, kuriai žmogus priklauso, brandą, kultūrą, ideologiją (Grincevičienė, Grincevičienė, Grincevičius, 2012). Darbe analizuojami jaunimo (studentų) kultūrinės edukacijos aspektai, kurie turi įtakos pasaulėžiūros, formavimuisi, vertybių perėmimui, kultūrinio identiteto formavimuisi ir tai vyksta nuolatinio mokymosi bei veikimo pagalba.

Darbo struktūra: Darbą su daro įvadas, teorinės dalies skyrius su poskyriais bei empirinės dalies skyrius su poskyriais, diskusija, išvados ir rekomendacijos, literatūros sąrašas (57 šaltiniai), priedai (11). Darbe pateikti 3 paveikslai ir 19 lentelių, santraukos lietuvių ir anglų kalbomis. Darbo apimtis – 75 psl.

1. STUDENTŲ, STUDIJAVUSIŲ LIETUVOJE IR JUNG TINĖJE KARALYSTĖJE, KULTŪRINĖS EDUKACIJOS POREIKŲ TENKINIMO GALIMYBIŲ TEORINĖ ANALIZĖ

1.1. Šiuolaikinė kultūros samprata

Kultūra – istoriškai susiformavusi reikšmių, simbolių ir įgūdžių sistema, įkūnijanti žmonių pasaulėžiūrą ir vertybes, apimanti žinias, menus, raštiją, tikėjimus, moralę, papročius, su tuo susijusias technologijas ir kitus vertingus asmenų ir bendruomenių gebėjimus ir veiklas (*Lietuvos Respublikos Kultūros politikos pagrindų įstatymas*, 2019).

N. Tolvaišienė ir kt. (2007) nurodo, kad kultūra yra antgamtinė žmonių gyvenamoji aplinka, sukurta specifinės žmogaus veiklos. Ši savita veiklos ir organizacijos forma pasireiškia materialiniais ir dvasiniais produktais. Kultūra yra ne tik žmogaus sukurti medžiaginiai objektai; tai ir socialinės normos, papročiai, idėjos, vaizdiniai, simbolinių prasmų pasaulis, kuris reiškiasi įvairiose dvasinėse vertybėse, žmonių santykiuose, požiūriuose į gamtą, kitas kultūras ir žmones. Kartu kultūra yra ir elgesys, motyvuojamas ir reguliuojamas ne biologinių, o tik žmonėms būdingų socialinių interesų, poreikių, visuomenėje susiklosčiusių tam tikrų gyvenimo normų. Iš to, kas pasakyta, išplaukia išvada, kad kultūra, skirtingai nei gamtinės kilmės biologinės savybės, ne paveldima, o galutinai suprantama gyvenant visuomeninį gyvenimą, lavinantis, mokantis.

D. Longinou (2020) teigia, kad yra istoriškai įrodyta, kad urbanizacija buvo pagrindinė priežastis, paskatinusi žmones užsiimti kultūrine veikla. Mokslininkė teigia, kad žmogaus kultūrinis vystymasis apima jo materialinius ir dvasinius darbus, jo dvasinį augimą ir išsilavinimą, jo moralę ir vertybes, jo įpročius ir tradicijas, jo estetiką, taip pat jo elgesio tobulinimą.

V. Lanskoronskio (2006) manymu, kultūros sąvoką sunku apibrėžti vienareikšmiškai. Kad ir kokią kultūros apibrėžimą pateiktų mokslas, tuoj atsiranda kas nors tokio, ko šis apibrėžimas neapima. „Kultūra – tai procesas, aprėpiantis praeities patirtį ir šiandieninio žmogaus veiklos principus. Platus kultūros regėjimo laukas leidžia kalbėti ne tik apie tradicinę kultūrą šiuolaikiniame kultūros kontekste, bet ir apie atskirų kultūrų sandūrą, klausytojų, atlikėjų kultūrą – kalbos kultūrą, garso kultūrą, dvasinę kultūrą“ (Lanskoronskis, 2006, p. 59).

D. Inglis (2016) įvardijo vyraujančias šiais laikais pagrindines kultūros reikšmes:

- 1) aukštoji kultūra – reikšmė, susijusi su žodžiais menas ir civilizacija;
- 2) asmeninis tobulėjimas, kai kalbame apie kultūringą žmogų;

3) kultūros objektai ir produktai, tokie kaip knygos, filmai ir televizijos laidos ir kt.;

4) tam tikros žmonių grupės visas gyvenimo būdas; pavyzdžiui, kai sakome darbo klasės kultūra arba japoniška kultūra. Ši reikšmė apima kultūros apibrėžimą kaip visus mąstymo, supratimo, jausmo, tikėjimo ir veikimo būdus, būdingus konkrečiai grupei (taigi, nebūdingi kitai grupei). Tokie nusiteikimai buvo išmokti, susocializuoti (arba įkultūrinti) į individą, auginant jį pagal grupės parametrus.

Šiandieninė visuomenė – dinamiška ir sparčiai modernėjanti. Kultūra integruoja visuomenės politinės, socialinės, ekonominės, pilietinės raidos procesą, gali pagreitinti krašto socialinę bei ekonominę plėtrą. Kultūriniai piliečių poreikiai nulemia jų elgesio specifiką, orientacijas bei pasirinkimus. Didėjant žmonių mobilumui, dalies gyventojų kūrybinė veikla gali būti mažai susijusi su gyvenama vietoje, nors dvasinių poreikių tenkinimą žmonės dažnai sieja su gyvenamosios vietos kultūros įstaigų veikla. Kultūra yra rinkinys veiksmų, suteikiančių prasmę ir vertę žmonių sambūviui visuomenėje. Tai apima religiją, socialines ir kultūrines vertybes, meną, švietimą ir mokslą. Kultūra ir socialinė raida daro įtaką viena kitai (Josefová, 2014). Pagrindinės sąvokos, nagrinėjamos kultūros kontekste, pasak D. Oyserman (2016), yra individualizmas, kolektyvizmas ir orumas. Šios sąvokos siejamos su žmogaus kultūra ir yra esminėmis žmogaus išlikimui. Mokslininkė teigia, kad šios sąvokos ir su jomis siejamos problemos reikalauja, kad žmonės susijungtų, bendradarbiautų grupėje, o kultūra ir suteikia galimybę palaikyti ryšį su kitais, kad būtų galima kurti ir dalytis patirtimi bei sprendimais.

P. J. Colbert (2010) išskiria tokias kultūros charakteristikas:

- *Kultūra išmokstama.* Ji nėra biologinė; mes to nepaveldime. Didžioji kultūros mokymosi dalis yra nesąmoninga. Mes mokomės kultūros iš šeimų, bendraamžių, institucijų ir žiniasklaidos. Kultūros mokymosi procesas žinomas kaip inkultūracija. Nors visi žmonės turi pagrindinių biologinių poreikių, tokių kaip maistas, miegas ir seksas, tai, kaip mes tenkiname šiuos poreikius, įvairiose kultūrose skiriasi.

- *Kultūra yra bendra.* Kadangi dalijamės kultūra su kitais savo grupės nariais, galime elgtis socialiai tinkamais būdais, taip pat numatyti, kaip elgsis kiti. Nepaisant bendros kultūros prigimties, tai nereiškia, kad kultūra yra vienalytė. Gali būti labai daug ir įvairių kultūrinių pasaulių, egzistuojančių bet kurioje visuomenėje.

- *Kultūra remiasi simboliais.* Simbolis yra kažkas, kas reiškia ką nors kita. Simboliai įvairiose kultūrose skiriasi. Jie turi prasmę tik tada, kai kultūros žmonės susitaria dėl jų naudojimo. Kalba, pinigai ir menas yra simboliai. Kalba yra svarbiausias simbolinis kultūros komponentas.

- *Kultūra yra integrali.* Tai žinoma kaip holizmas arba įvairios tarpusavyje susijusios kultūros dalys. Visi kultūros aspektai yra susiję vienas su kitu ir norint iš tikrųjų suprasti kultūrą, reikia sužinoti apie visas jos dalis, o ne tik apie kelias.

- *Kultūra yra dinamiška.* Tai reiškia, kad kultūros sąveikauja ir keičiasi. Kadangi dauguma kultūrų bendrauja su kitomis kultūromis, jos keičiasi idėjomis ir simboliais. Visos kultūros keičiasi, kitaip joms būtų sunku prisitaikyti prie besikeičiančios aplinkos. Ir kadangi kultūros yra integralios, pasikeitus vienam sistemos komponentui, tikėtina, kad visa sistema turi prisitaikyti.

Kultūra atlieka įvairias socialines funkcijas, kurias skatina pagrindiniai žmonių poreikiai: pirmiausia būtinybė spręsti konkrečias žmonių socializacijos, jų integracijos ir konsolidacijos problemas; tenkinti individualių ir grupės žmonių interesus; sudaryti sąlygas žmogaus kūrybinių galių ir veiklos formų sklaidai. Svarbiausios kultūros funkcijos yra socializacijos (perimti kolektyvinės visuomenės patirtį, socialines normas, kultūros vertybes ir simbolius tos visuomenės, kurioje jie gyvena), inkultūracijos (perimti anksčiau gyvavusios kultūros elementus, būdingus gimtajai kultūrai), integracijos (palaikyti žmonių vienybę, saugoti sukaupą socialinę ankstesnių kartų patirtį ir ją remtis), kūrybinė (atskleisti naujas vertybes, žinias, tradicijas, atnaujinti įsigalėjusias kultūros vertybes ir simbolius), pažintinė (susisteminti ir perteikti žinias), komunikacijos, informacijos, vertybinė ir kitos funkcijos (Andrijauskas, 2003, 336-350).

G. Hofstede (2011) teigia, kad kultūros sąvoka gali būti suskirstytos į daugybę skirtingų kategorijų. Šiose klasifikacijose negalima lengvai sugretinti „gerų“ ir „blogų“ terminų arba „teisingų“ ir „klaidingų“. Jie tiesiog atspindi įvairias kultūros perspektyvas, kurios visos gali turėti tam tikrų pranašumų, kur subjektyvioji kultūra apima mentalines, psichines žmogaus galias, objektyvioji kultūra – institucijas ir artefaktus. Autoriaus kultūros kategorijų skirstymas pateikiamas 1 paveiksle.

1 pav. Kultūros kategorijos (pagal G. Hofstede (2011))

Kultūra yra konstruktas. G. Hofstede (2011) žodžiais tariant, konstrukcija „nėra tiesiogiai prieinama stebėti, bet iš žodinių pareiškimų ir kitokio elgesio numanoma ir naudinga nuspėti dar kitą stebimą ir išmatuojamą verbalinį ir neverbalinį elgesį“ (p. 118). Konstrukcija taip pat gali būti laikoma sudėtinga psichine idėja, kuri atspindi objektyviai egzistuojančius reiškinius. Yra daug subjektyvių būdų mąstyti ir apibūdinti objektyvią tikrovę. Konstrukcijos yra ne pati tikrovė, o įsivaizduojami modeliai, kuriuos kuriame tam, kad sutvarkytume ją taip, kad tai būtų prasminga mums ir kitiems žmonėms. D. Inglis (2016) taip pat apibrėžia kultūrą kaip konstrukciją, turinčią tris tarpusavyje susijusius lygius:

- tam tikro laiko ir vietos *išgyvenama kultūra*, pilnai prieinama tik tiems, kurie gyvena tame laike ir vietoje;
- *įrašyta visų rūšių kultūra*, nuo meno iki kasdieniškiausių faktų – laikotarpio kultūra.
- taip pat kaip veiksnys, jungiantis gyvą kultūrą ir laikotarpio kultūras, yra *selektyvinės tradicijos kultūra*.

Kultūrą galima vertinti kaip visuomeninį reiškinių, socialinį procesą, kuris gali pakeisti žmogaus mąstymą ir elgesį. Sociokultūrinė veikla – specifinė bendruomenės veiklos sritis, kuri sudaro palankias sąlygas bendruomenei visuomenėje realizuoti socialinius, kultūrinius ir švietėjiškus poreikius, siekiant plėtoti platesnės ir prasmingesnės integracijos į visuomenę galimybes.

I. Kuizininės (2004) teigimu, kultūra palaipsniui pereina nuo izoliuoto nuo visuomenės problemų elitinio fenomeno prie naujos visuomenės gyvenimo kokybės, pramogų ir laisvalaikio organizavimo veiklos. Vis dažniau akcentuojamas ryšys tarp kultūros ir visuomenės vystymosi plačiąja prasme, daug daugiau dėmesio skiriama visuomenės poreikiams. Mokslininkės teigimu, visuomenės kultūros poreikį lemia:

1. *Ekonominiai pokyčiai*: didėjančios pajamos leidžia vis daugiau lėšų skirti kultūrinėms reikmėms, stiprėja bendruomenių gerovės augimo poreikis, didėja kultūrinių produktų ir paslaugų poreikis;

2. *Socialinės ir kultūrinės jėgos*: ilgėjanti žmonių gyvenimo trukmė, leidžianti daugiau laiko skirti kultūriniais ir laisvalaikio poreikiams tenkinti, didėjantis gyventojų išprusimas, lemiantis kokybiškesnių kultūrinių paslaugų ir produktų poreikį, instituciniai kultūros įstaigų pokyčiai, persiorientavimas į misiją grindžiamą veiklą, stiprėjanti visuomeninių organizacijų įtaka bei aktyvumas kultūros bare, didesnė kultūrinių produktų diferenciacija, aktyvėjantis decentralizacijos procesai, susiję su įstojimu į Europos Sąjungą bei ES kultūrine politika.

3. *Technologiniai pokyčiai*: naujos skaitmeninės, informacinės technologijos, išplėtusios kultūros produktų ir paslaugų teikimo galimybes, didėjantis technologijų prieinamumas, dėl interaktyvios medijos mažėjančios ribos tarp kultūros kūrėjų ir kultūros vartotojų.

Jungtinių Tautų dokumente *Kultūra kaip jaunimo vystymosi vektorius* (angl. – *Culture as a vector for youth development*) (2022) teigiama, kad kultūra gali pakeisti ištisas visuomenes, sustiprinti vietines bendruomenes ir sukurti tapatybės bei priklausymo jausmą įvairaus amžiaus žmonėms. Kultūra, kaip jaunimo vystymosi ir pilietinio įsitraukimo vektorius, atlieka esminį vaidmenį skatinant tvarų socialinį ir ekonominį ateities kartų vystymąsi. Jaunimas gali veikti kaip tiltas tarp kultūrų ir būti pagrindinis veiksnys skatinant taiką ir tarpkultūrinį supratimą. Šiame dokumente nurodoma, kad šiuo metu pasaulyje jaunimas sudaro 18% pasaulio gyventojų. Jauni žmonės, atstovaujantys reikšmingai bendruomenės daliai:

- Gali prisidėti prie vietos plėtros ir klestėjimo.

- Gali būti tiltas tarp kultūrų ir tarp tradicijų bei modernumo.
- Turėti susidomėjimo, energijos ir aistros spręsti problemas ir problemas, tokias kaip paveldo valdymas, tvarus turizmas, vietos plėtra ir bendruomenės įtraukimas.
- turėti ryšį su informacinėmis ir ryšių technologijomis į tinklą ir peržengti geografines ribas.
- Gali veikti kaip stiprūs teigiamų socialinių pokyčių agentai, kurie duotų didesnę ekonominę ir socialinę gerovę tvaraus vystymosi perspektyvoje ateinančioms kartoms.

P. Bansal (2020) teigia, kad jaunimo, kaip specifinės gyventojų grupės, atsiradimas yra susijęs su industrializacija ir su ilgesnio mokymo ir išsilavinimo poreikiu patekti į darbo rinką. Didėjanti gerovė, dideli ekonomikos reikalavimai išsilavinimui ir spartūs socialiniai pokyčiai kartu prisidėjo prie gyvenimo etapo, vadinamo jaunyste, atsiradimo. Daugybė panašaus amžiaus žmonių, užimančių tą pačią padėtį socialinėje struktūroje, sustiprina kartų susitapatinimą. Kartų sąmonė taip pat apima psichologinio atsijungimo nuo ankstesnių kartų, jų gyvenimo situacijų ir ideologijų jausmą. Tai sukuria subrendusias sąlygas jaunimo kultūroms atsirasti. Jaunimo kultūrai didelę įtaką daro žiniasklaida ir globalizacija.

UNESCO dokumente *Jaunimas ir kultūra* (angl. – *Youth and culture*) (2021) nurodoma, kad jaunų žmonių teisė patekti į kultūrinį gyvenimą, mėgautis ir aktyviai dalyvauti jame yra įtvirtinta tarptautinėje teisėje, kuri yra pagrindinė jų kultūrinių ir žmogaus teisių dalis. Dalyvavimas kultūriniame gyvenime būtinas tam, kad jaunimas suprastų savo ir kitų kultūrą, o tai savo ruožtu praplečia jų akiratį, stiprina gebėjimą taikiai spręsti konfliktus ir ugdo pagarbą kultūrų įvairovei. Iki COVID-19 pandemijos kultūros ir kūrybinės industrijos visame pasaulyje buvo 30 milijonų darbo vietų ir dirbo daugiau žmonių nuo 15 iki 29 metų nei bet kuriame kitame sektoriuje. Milijonai jaunų žmonių šiuo metu susiduria su nedarbu, todėl kaip niekada svarbu išplėsti prieigą prie kultūros pramonės ir remti jaunus menininkus bei kultūros verslininkus. Todėl UNESCO darbo jaunimo ir kultūros klausimais pagrindas yra jaunimo įgalinimas siekti savo kultūrinių teisių, o jaunimas yra esminis jos kultūros konvencijų įgyvendinimo veiksnys.

Lietuvos Respublikos (toliau –LR) Vyriausybės *Nutarime dėl Lietuvos kultūros politikos strategijos patvirtinimo* (2019) nurodomos tokios artimiausio laikotarpio kultūros politikos poveikio vizijos (žr. 1 lentelę):

1 lentelė. Kultūros politikos poveikio vizijos (LR Vyriausybės *Nutarimas dėl Lietuvos kultūros politikos strategijos patvirtinimo*, 2019)

1.	Nacionalinės kultūros plėtra yra valstybės prioritetas, įskaitant kultūros paveldo vertybių išsaugojimą ateities visuomenei
2.	Kultūra teikia ilgalaikę daugybinę naudą stiprinant tautos tapatybę, kuriant tvarią valstybę, skatinant ekonomikos augimą, tarptautinį konkurencingumą, socialinę ir dvasinę gerovę.
3.	Kultūrinės veiklos stiprina visuomenės solidarumą. Visuomenė aktyviai dalyvauja viešajame diskurse, išsaugodama, įprasmindama ir aktualizuodama savo istoriją, Lietuvos tapatybę ir tradicijas.
4.	Kultūrinės veiklos įtraukia gyventojus, suteikia sąlygas puoselėti savo kultūrinius ir kūrybinius gebėjimus, praturtinti savo asmenybę, leidžia pažinti paveldą ir šiuolaikinę kultūros įvairovę.
5.	Kultūrinėse veiklose tolygiau dalyvauja skirtingo amžiaus ir lyties žmonės, įvairioms socialinėms grupėms priklausančios asmenys.
6.	Miestų ir regionų gyventojams kokybiška kultūra prieinama tolygiai.
7.	Miestai veikia kaip gyvybingi kultūros židiniai. Jų įvairus ir dinamiškas kultūrinis gyvenimas prisideda prie regionų patrauklumo.
8.	Kultūros paveldas visuomenėje suvokiamas kaip svarbių vertybių išteklius, kurį išsaugoti ir naudoti padeda aktyvus dialogas tarp visų suinteresuotų pusių.

LR Vyriausybės patvirtintoje *Lietuvos kultūros politikos strategijoje „Kultūra 2030“* (2019), aptariant kultūros politikos kryptis ir apibendrinant pastarojo dešimtmečio kultūros politikos tendencijas, pastangas prioretizuoti kultūrą šalies socialinės ekonominės raidos procesuose nurodoma, kad kultūrinės veiklos įtraukia gyventojus, suteikia galimybes vystyti savo kultūrinius ir kūrybinius gebėjimus, praturtinti savo asmenybę; kultūrinėse veiklose tolygiau dalyvauja skirtingo amžiaus ir lyties žmonės, įvairioms socialinėms grupėms priklausančios asmenys.

A. Lebron (2013) teigimu, kaip kultūra reiškiasi ir vystosi priklauso nuo atskirų individų, jų mąstymo, mokymosi, taip pat nuo to, koks kolektyvinis elgesys formuoja ir palaiko gyvybingus modelius gyvenimas ekosistemose.

Apibendrinant, galima teigti, kad kultūros sąvokos apibrėžtis yra labai plati bei įvairi ir šią sąvoką sunku apibrėžti vienareikšmiškai. Kultūra yra ne tik žmogaus sukurti medžiaginiai objektai; tai ir socialinės normos, papročiai, idėjos, vaizdiniai, simbolinių prasmų pasaulis, kuris reiškiasi įvairiose dvasinėse vertybėse, žmonių santykiuose, požiūriuose į gamtą, kitas kultūras ir žmones. Kartu kultūra yra ir elgesys, motyvuojamas ir reguliuojamas ne biologinių, o tik žmonių būdingų socialinių interesų, poreikių, visuomenėje susiklosčiusių tam tikrų gyvenimo normų. Šiandieninė kultūra integruoja visuomenės politinės, socialinės, ekonominės, pilietinės raidos

procesą, gali pagreitinti krašto socialinę bei ekonominę plėtrą. Ją apibūdinti t. p. gana sudėtinga, nes kultūra pasižymi daugeliu kategorijų bei charakteristikų, taip pat kultūra yra veikiamą ekonominių ir technologinių pokyčių, socialinių ir kultūrinių jėgų. Pastaraisiais metais įvairių šalių vyriausybės deda pastangas prioretizuoti kultūrą, įtraukti kuo daugiau ir įvairesnių socialinių grupių, bendruomenių bei amžiaus grupių gyventojų, suteikti kiekvienam galimybes vystyti savo kultūrinius ir kūrybinius gebėjimus, praturtinti savo asmenybę. Europos ir Lietuvos kultūros politikos dokumentuose pabrėžiami kultūros vystymo, perimamumo klausimai, suprantant, kad kultūros raiška ir vystymasis priklauso nuo atskirų individų, jų mąstymo, elgesio ir pan.

1.2. Jaunimo kultūrinė edukacija ir saviraiškos galimybės

D. Inglis (2016) teigia, kad šiuolaikinė kultūra daugeliu atvejų pasižymi savitos saviraiškos ieškojimu, tačiau ji lygiai taip pat orientuojasi ir į kitokias paieškas – autentiškumo siekimą. Šiuolaikinė kultūra apima tam tikrų „tradicinių“ veiksmų ir matymo būdų, paveldėtų iš praeities, kvestionavimą ir atsisakymą. Modernumas tarsi ištirpdo ir griauja tradicijas, nuolat jas pakeisdamas vis naujais reiškiniiais. Kalbant apie jaunimą, D. Inglis (2016) pažymi, kad jokia žmonių grupė negali gyventi visiško naujumo sąlygomis, o kartu ir psichologine visiško netikrumo ir nesaugumo situacija. Taigi šiuolaikinė kultūra, kurioje veikia ir yra veikiamas jaunimas, pasižymi ne tik senųjų tradicijų nykimu, bet ir naujų tradicijų kūrimusi.

Europos Taryba, pateikdama *Išvadas dėl jaunosios kartos kūrybiškumo skatinimo: vaikų ir jaunuolių kūrybiškumo bei inovacinių gebėjimų ugdymas per kultūrinę raišką ir kultūros pažinimo galimybes* (2019) teigia, kad reikia ilgalaikės perspektyvos, kurioje sutelkiamas dėmesys į vaikų ir jaunimo kūrybiškumo bei inovacinių gebėjimų ugdymą ir gebėjimų bei kompetencijų spręsti šias problemas suteikimą. Taip pat šiame dokumente pabrėžiama, kad dalyvavimas kultūrinėje veikloje, įskaitant tiesioginį bendravimą su menininkais, gali sustiprinti visų vaikų ir jaunuolių kūrybiškumo ir inovacinių gebėjimų potencialą skatinant kūrybinį mąstymą, vaizduotę ir saviraišką. Jaunimas – vadinamoji Europos „skaitmeninė karta“ yra tiek kultūros kūrėjai, tiek jos vartotojai, ir esant galimybei puikiai sugeba išnaudoti naujų žiniasklaidos ir skaitmeninių technologijų potencialą,

A. S. Rahman ir A. Alwi (2018) teigimu, aukštojo mokslo sektorius turi atlikti svarbų vaidmenį, rengiant kompetentingus individus, formuojant visuomenės vertybes ir normas, taip pat transformuojant jos socialinę-ekonominę struktūrą, reaguojant į besikeičiančius visuomenės kultūrinius poreikius. M. Petraitė, A. Varanauskas ir G. Zinkevičiūtė (2021) atliko tyrimą, kurio vienas iš tikslų buvo – apžvelgti ir įvertinti kultūrinę ugdymo ir kūrybiškumo ugdymo veiklą, kuri prisideda prie kultūros tęstinumo, jaunimo ugdymo ir jo kūrybiškumo ugdymo (absolventai iki 29 m.). Tyrimas parodė, kad pastaraisiais metais jaunimo tarpe auga informacijos apie kultūrinę veiklą trūkumas tarp 20-29 metų amžiaus jaunuolių: 2014 metais – 15 proc.; 2020 m. – 23 proc. Tyrimo rekomendacijose teigiama, kad aukštosios mokyklos ir nevyriausybinės organizacijos turėtų labiau įsitraukti į šią veiklą, o jaunimui turėtų būti taikomos papildomos nuolaidos ar lengvatos dalyvauti kultūroje. Iš viso 66 meno organizacijos ar iniciatyvos veikia visose Lietuvos valstybinėse aukštosiose mokyklose. Tačiau ne visi absolventai įstoja į aukštąsias mokyklas, ir ne visos aukštosios mokyklos turi meninės ir kultūrinės veiklos galimybes arba šios galimybės tinka ne visiems studentams, o į šias veiklas priimamų studentų skaičius dažniausiai yra ribotas. Tyrimo apibendrinime M. Petraitė, A. Varanauskas ir G. Zinkevičiūtė (2021) akcentuoja, kad mokyklas baigusiems jaunuoliams sistemingos kultūrinio ugdymo priemonės nesiūlomos, o šiandien įgyvendinami atskirų institucijų iniciatyva nepatenkina esamos paklausos ir netenkina poreikio įtraukti labiau pažeidžiamus asmenis kultūrinio ugdymo jaunimo grupės.

Tuo tarpu, pasak M. Gardnerio ir kt. (2008), pozityvios jaunimo raidos teorija ir tyrimai akcentuoja, kad teigiamų, palaikančių santykių su žmonėmis ir socialinėmis institucijomis puoselėjimas skatina sveiką vystymąsi, sklandžią žmogaus raidą. Jaunimo dalyvavimas organizuotoje veikloje (kultūrinėje ar kt.) yra teigiamai susijęs su edukacine, pilietine ir tam tikra prasme profesine sėkme, vėlesniu gyvenimo laikotarpiu.

Kultūrinė edukacija yra daugialypė, jos turinį ir formą lemia ne tik išoriniai veiksniai, tačiau ir ją įgyvendinančių institucijų veiklos specifika, tikslai ir forma. Kultūrinė edukacija apima skirtingus procesus ir veiklas, integruojančias edukaciją ir kultūrą. UNESCO kultūrą apibrėžia kaip įvairių visuomenės ar jos grupių dvasinių, materialinių, intelektinių ir emocinių ypatybių visumą. Ji aprėpia ne tik meną ir literatūrą, bet ir gyvenimo būdą, mokėjimą sugyventi, vertybių sistemas, tradicijas ir tikėjimus. Tuo tarpu edukacija gali būti suprantama kaip auklėjimas, lavinimas, švietimas. Kultūrinė edukacija neapsiriboja vien tik teoriniais meno ir individo santykio klausimais, jos ribos vis labiau plečiasi, įtraukiant tokias sritis kaip pilietinė edukacija,

tarpkultūrinė komunikacija, todėl jos sąvokos apibrėžimui įtakos turi ne tik nagrinėjamas kontekstas, tačiau ir atitinkamas veiklas vykdančio subjekto veiklos sritis bei kompetencijos. Praktikoje dažnai kyla klausimų, ar kultūrinė edukacija apima tik aktyvų dalyvavimą atitinkamose veiklose, ar tai taip pat ir pasyvų dalyvavimą kultūros reiškiniuose (pvz., spektaklio stebėjimas). Kultūrinė edukacija praktiškai sujungia meninę, kūrybinę ir švietimo sritis. Jos poveikis pasireiškia tokiose veiklose dalyvaujančiam individui, kultūrai, menininkams, kultūros įstaigoms, nes edukacija prisideda prie augančios kartos auditorijos plėtros. Ne mažiau svarbu, kad kultūrinė edukacija padeda ugdyti dalyvių kūrybiškumą, bendravimo įgūdžius, gali padėti spręsti socialinės įtraukties ir kitas visuomenei aktualias problemas. Ji taip pat apima skirtingo pobūdžio edukacines veiklas, kurios padeda pažinti skirtingas meno formas, kultūrinius procesus, ugdo estetinį supratimą, todėl dažnai siejama su estetiniu ugdymu (Bockhorst, Reinwand, Zacharias 2012).

Lietuvos kultūros taryba ir Lietuvos Respublikos Kultūros ministerijos iniciatyva atlikto *Kultūrinės edukacijos veiklų poveikio vertinimo* (2021) tyrimo duomenimis, 45 % Lietuvos gyventojų 2020 metais dalyvavo kultūrinėse veiklose (lankėsi renginiuose, parodose, muziejuose, kultūros paveldo objektuose, archyve, bibliotekoje, kine, skaitė knygas). 15-29 m. amžiaus jaunimas aktyviausiai dalyvauja kultūrinėse veiklose. Visgi, net ir mokyklinio amžiaus jaunimo (15-19 m.) dalis, dalyvaujanti kultūrinėse veiklose tesudaro 75 %. O 20-29 m. jaunų žmonių dalyvavimas krenta iki 56 %. Mažiausiai aktyviai kultūrinėse veiklose dalyvauja 50-59 m. ir 70 m. ir vyresnio amžiaus asmenys.

N. Wilson (2019) nurodo, kad jaunimas visame pasaulyje vis labiau įsitraukia į kultūros paveldo apsaugą ir propagavimą, pripažįsta, kad kultūrinis paveldas ne tik priklauso praeičiai, bet ir yra jų tapatybės dalis. Paveldo vertybių perteikimas jauniems žmonėms skatina tarpkultūrinį supratimą, pagarbą kultūrų įvairovei ir padeda kurti aplinką, palankią taikos kultūrai – principams, kurie yra pagrindiniai Jungtinių Tautų misijos principai. Su paveldu susijusios iniciatyvos aiškiai parodo, kad kultūra yra nepakeičiamas tvaraus vystymosi variklis ir įgalinantis veiksnys. H. Spencer-Oatey (2012) manymu, svarbu pabrėžti kultūros perimamumą ir tam tikrą tęstinumą, nes, šio autoriaus manymu, bet kurios visuomenės stuburas yra jos kultūra. Nesvarbu, ar tai menas, tradicijos, festivaliai, ceremonijos, net apranga ir maistas, bendruomenės kultūra yra lemiamas veiksnys. Jei dėl kokių nors priežasčių būtų koks nors blokas ar kišimasis į kultūros vertybių augimą ir perdavimą, pasikeistų visa tos konkrečios visuomenės struktūra.

Jungtinių Tautų dokumente *Kultūra kaip jaunimo vystymosi vektorius* (angl. – *Culture as a vector for youth development*) (2022) teigiama, kad nors ir pastaruoju metu padaryta didelė pažanga, tačiau dar galima daug nuveikti, kad kultūros, kaip jaunimo vystymosi ir pilietinio įsitraukimo vektoriaus, potencialas būtų dar labiau padidintas:

- Skatinti holistinį jaunimo vystymąsi ir dalyvavimą per švietimą – ir toliau pripažinti jaunimą gyvybiškai svarbiais veikėjais ir partneriais įgyvendinant 1972 m. Pasaulio paveldo konvenciją ir siekiant vystymosi bei taikos, užuot pripažinus juos paprastais naudos gavėjais ar tikslinėmis grupėmis.

- Didinti tvarumą – labai svarbu, kad įvairūs projektai ir veikla nebūtų laikomi vienkartinę jaunųjų dalyvių patirtimi. Jie turėtų būti atskaitos taškas, kad jaunimas nuolat domėtųsi ir toliau dalyvautų propaguojant ir išsaugant pasaulio kultūrinį paveldą.

- Sukurti ir sustiprinti jaunimo ir paveldo suinteresuotųjų šalių sinergiją – pasaulio paveldo propagavimui ir išsaugojimui reikalingas įvairių suinteresuotųjų šalių bendradarbiavimas – nuo teritorijos valdytojų iki vietos bendruomenės ir paveldo ekspertų iki jaunų savanorių. Jaunųjų dalyvių darbas turėtų būti įtrauktas su didesne iniciatyva, įtraukiant kuo įvairesnes suinteresuotas šalis.

- Išplėsti projektų aprėptį, skatinant regioninius ir tarptautinius kultūrų mainus – pasaulio paveldo objektai yra pripažinti dėl savo „išskirtinės visuotinės vertės“, todėl svarbu didinti jaunų žmonių supratimą apie įvairių pasaulio paveldo objektų egzistavimą visame pasaulyje.

- Integruoti lyčių lygybę ir įtraukti nepasiektuosius – skatinti lyčių lygybę ir didinti jaunimo, gyvenančio kaimo vietovėse, pasaulio paveldo vietose ir jų apylinkėse, bei tų, kurie gyvena po konflikto ir po nelaimės, įtraukimą į pasaulio paveldo švietimo programą.

- Politikos formavimas dalyvaujant jaunimui – valstybės narės turi būti remiamos rengiant ir įgyvendinant kultūros politikos priemones ir veiksmų planus, skirtus jaunimui, siekiant skatinti jų dalyvavimą kūrybinėse industrijose. Jaunų žmonių dalyvavimas politikos formavimo procesuose taip pat turi būti remiamas.

- Gebėjimų ugdymas – verslumo ir kultūros vadybos įgūdžių diegimas aukštojo mokslo programose ir verslumo mokymo bei įgūdžių ugdymo programų teikimas jauniems kultūros specialistams yra labai svarbus. Edukacinės priemonės, skirtos jaunimo (12–16 metų) informuotumui apie pagrindines konvencijos temas, jų įgyvendinimui ir tolesnei plėtrai.

- Pilietinis įsitraukimas, demokratinis dalyvavimas ir socialinės inovacijos. Jaunimas gali būti įtrauktas į kultūrinės raiškos įvairovės skatinimą ir jų individualaus bei kolektyvinio kūrybiškumo skatinimą organizuojant UNESCO jaunimo kūrybiškumo forumą. Taip pat didelis dėmesys bus skiriamas sėkmingų kūrybinių industrijų programų plėtrai, siekiant pasiekti daugiau vaikinių ir merginų dalyvavimo jaunimo programose skatinimui.

Kaip teigia O. Petronienė (2009), XXI amžiaus visuomenės, švietimo ir kultūros tendencijos yra orientuotos į individo asmeninių, socialinių, pažinimo ir kultūrinių kompetencijų plėtojimą, siekiama, kad ugdymo turinys ir procesas sietųsi su jaunuolio patirtimi, aktualiais socialiniais kultūriniais jo aplinkos poreikiais, ugdomas komunikabilumas ir sąmoningas bei kritiškas požiūris į dabarties reiškinius. Kaip rodo *Vaikų ir jaunimo kultūrinės edukacijos Lietuvos scenos meno organizacijose būklės tyrimo* (2019) rezultatai, pastaraisiais metais jaunimo kultūrinė edukacija tapo aktualia tema ne tik kultūros plėtros, bet ir švietimo politikos kontekste. Vaikų ir jaunimo kultūrinė edukacija prisideda prie vaikų ir jaunimo asmeninio tobulėjimo, žinių perdavimo ir įsitraukimo į visuomenines veiklas. Ji padeda jauniausiems visuomenės nariams ugdyti savo talentus, supažindina juos su skirtingomis meno ir kultūros sritimis, ugdo bendravimo įgūdžius, kūrybiškumą. Daugybė neurobiologijos, psichologijos ir pedagogikos tyrimų yra atskleidę, kad tiek pasyvus, tiek aktyvus dalyvavimas muzikos, teatro, šokio ir vaizduojamojo meno veiklose teigiamai veikia žmogaus smegenų sistemą, stimuliuoja neuroplastiškumą, padeda geriau apdoroti ir perdirbti gaunamą informaciją, aktyvina kūrybiškumą. Kultūrinė edukacija ypatingai svarbi formuojant vaikų ir jaunimo gebėjimus ir įgūdžius, kurie yra neatsiejami nuo asmenybės formavimosi. Pasitelkiant kultūrinės edukacijos priemones, galima daug paprasčiau formuoti vaikų ir jaunimo komandinio darbo įgūdžius, saviraišką, taip pat ugdyti jų supratimą apie skirtingas kultūras, toleranciją, atvirumą.

Jaunimo gerovės tyrimas: apklausos rezultatai (2018) skelbia, apie jaunų žmonių gyvenimo kokybės Baltijos šalyse atliktos jaunų žmonių (15-25 metų) apklausos rezultatus ir teigia, kad jaunų žmonių gerovė yra vienas iš aktualiausių klausimų kiekvienai visuomenei – nuo to, kokiomis sąlygomis auga vaikai ir jauni žmonės priklauso kiekvienos valstybės ateitis. Trijose Baltijos šalyse – Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje – buvo atliktas lyginamasis pilotinis tyrimas. Aukščiau minėto tyrimo rezultatų aprašyme teigiama, kad jaunimo teigiamos emocijos yra susijusios su tuo, kas padeda asmeniui patenkinti ar tenkina jo individualius skirtingus poreikius, todėl jaunų žmonių buvo paprašyta įvertinti, kiek, jų nuomone, jauniems žmonėms yra draugiškas jų

miestas/savivaldybė (aplinka). Jauni žmonės yra augančios, besivystančios asmenybės, todėl jiems yra ypatingai svarbi saugi, draugiška aplinka, galimybės leisti laiką aktyviai, kartu su savo bendraamžiais ir (ar) užsiimant įdomia veikla. Todėl vertinant aplinką, turėtų būti vertinami keli komponentai: sukurta laisvalaikio infrastruktūra – tai, kiek jauniems žmonėms yra sudarytos sąlygos leisti laiką su savo bendraamžiais, užsiimant patinkančia, socialiai prasminga veikla. Pavyzdžiui, tai, kiek yra prieinamos krepšinio aikštelės ar kitos sporto erdvės, jaunimo centrai ar atviros jaunimo erdvės, kitos laisvalaikio vietos, tokios kaip pavyzdžiui, kinas, teatras, kultūros centras, kavinės ir pan. *Jaunimo gerovės tyrimas: apklausos rezultatuose* (2018) rašoma, kad jaunų žmonių, kurie labai prastai įvertino savo gyvenamąją aplinką (nuo 1 iki 3) buvo paprašyta įvardinti priežastis, dėl kurių jie skyrė tokį vertinimą. Jauni žmonės galėjo nurodyti kelias savo žemo vertinimo priežastis. Kaip galima pastebėti iš pateiktų duomenų, didžioji dalis jaunų žmonių nėra patenkinta savo gyvenamąja aplinka dėl to, kad čia turi labai ribotas galimybes užsiimti įdomia veikla laisvalaikio metu. Jauni žmonės nurodė, kad savo mieste/savivaldybėje neturi ką veikti, kur leisti laisvalaikį, kad čia mažai pramogų, galimybių pailsėti. Šią priežastį nurodė visos jaunų žmonių amžiaus grupės – ji vienodai būdinga tiek 15-16 metų, tiek 17-20 metų, tiek 21-25 metų amžiaus jauniems žmonėms. Šią priežastį nurodė daugiau nei ketvirtadalis visų respondentų, kurie savo gyvenamąją aplinką įvertino nuo 1 iki 3.

Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (OECD) dokumente *Švietimas 2030. Ugdymo ir įgūdžių ateitis* (angl. – *Education 2030. The future of education and skills*) (2018) teigia, kad ateities gerovės siekimo tikslas XXI amžiuje tas tikslas buvo vis labiau apibrėžiamas ateinančių kartų gerovės požiūriu. Tačiau gerovė apima daugiau nei prieigą prie materialinių išteklių, tokių kaip pajamos ir turtas, darbas ir uždarbis bei būstas. Ji taip pat susijusi su gyvenimo kokybe, įskaitant sveikatą, pilietinį dalyvavimą, socialinius ryšius, švietimą, saugumą, pasitenkinimą gyvenimu ir aplinką. Vienoda prieiga prie visų šių dalykų yra įtraukaus augimo koncepcijos pagrindas.

Civilizacija yra kultūros išraiška, o kultūra yra civilizacijos kilmė ir stiprybė. Jei kultūra negali egzistuoti be žmonių, žmonės taip pat negali išgyventi be kultūros. Galbūt nebūtų klaidinga teigti, kad socialinė funkcija, kurią kultūra atlieka visuomenėje, yra tikroji jos prasmė, nes ji pirmiausia atlieka išreiškimo, informavimo ir socializacijos vaidmenį. Tačiau, kaip ir kultūros produktai, atspindintys socialinę aktualiją, taip pat galime pasakyti, kad kultūros prasmė atspindi tikrovę, kuri peržengia faktinius, prozinius ir mokslinius paaiškinimus. Kai kuriems žmonėms

kultūra yra dvasinės jėgos, kuri yra prieš bet kokią mintį ir sąveiką, atspindys (Spencer-Oatey, 2012).

Apibendrinant, galima sakyti, kad šiandieninis jaunimas yra tiek kultūros kūrėjai, tiek jos vartotojai, ir puikiai sugeba išnaudoti naujų žiniasklaidos ir skaitmeninių technologijų potencialą šiems tikslams. Kultūrinė edukacija yra daugialypė, nulemta ne tik išorinių veiksnių, tačiau veikiama ir ją įgyvendinančių institucijų veiklos specifikos, tikslų ir formų. Kultūrinė edukacija apima skirtingus procesus ir veiklas, integruojančias edukaciją ir kultūrą. Kultūrinė edukacija apima ne tik meną ir literatūrą, bet ir gyvenimo būdą, mokėjimą sugyventi, vertybių sistemas, tradicijas ir tikėjimus. Taip pat edukacija gali būti suprantama kaip auklėjimas, lavinimas, švietimas. Šiuolaikinis jaunimas visame pasaulyje vis labiau įsitraukia į kultūros paveldo apsaugą ir propagavimą, pripažįsta, kad kultūrinis paveldas ne tik priklauso praeičiai, bet ir yra jų tapatybės dalis. Paveldo vertybių perteikimas jauniems žmonėms skatina tarpkultūrinį supratimą, pagarbą kultūrų įvairovei ir padeda kurti aplinką, palankią taikos kultūrai ir pan. Kaip nurodoma daugelyje dokumentų bei tyrimų ataskaitose, pastaruoju metu padaryta didelė pažanga jaunimo kultūrinės edukacijos bei saviraiškos srityje, tačiau dar būtina: skatinti holistinį jaunimo vystymąsi ir dalyvavimą per švietimą; didinti tvarumą; kurti ir stiprinti jaunimo ir paveldo suinteresuotųjų šalių sinergiją; plėsti projektų aprėptis; formuoti politiką, įtraukiant jaunimą, ugdyti jaunimo verslumo ir kultūros vadybos įgūdžius; skatinti pilietinį įsitraukimą, demokratinį dalyvavimą ir socialines inovacijas.

1.3. Lietuvos ir Jungtinės Karalystės universitetų studentų kultūrinės edukacijos raiškos galimybės

G. Ramos, A. Schleicher (2018) teigimu, dvidešimt pirmojo amžiaus studentai gyvena gana glaudžiai tarpusavyje susijusiame, įvairiame ir greitai besikeičiančiame pasaulyje. Tarpusavyje veikiančios ekonominės, skaitmeninės, kultūrinės, demografinės ir kitos aplinkos jėgos formuoja jaunų žmonių gyvenimą visoje planetoje, ir didina jų tarpkultūrinius susitikimus kasdien. Ši sudėtinga aplinka suteikia ir galimybes, ir iššūkius. Jauni žmonės šiandien turi ne tik išmokyti dalyvauti labiau tarpusavyje susijusiame pasaulyje, bet ir vertinti kultūrinius skirtumus ir iš jų gauti naudos. R. Moore (2015) manymu, jaunimo kultūra reiškia šios amžiaus grupės narių kultūrinę praktiką, kuria jie išreiškia savo tapatybę ir parodo savo priklausymo tam tikrai jaunų žmonių

grupei jausmą. Nuo XX amžiaus pabaigos *jaunystės* gyvenimo etapo pratęsimas, amžiaus ribos tarp jaunystės ir pilnametystės ir jaunimo kultūrų plitimas dėl vėlyvosios moderniosios visuomenės struktūrinių ir kultūrinių pokyčių iškėlė klausimą, yra autentiška ir autonomiška jaunimo kultūrinė išraiška.

Kaip nurodoma projekto *Jaunimo prieiga prie kultūros* (angl. – *Access of young people to culture*) (2018) ataskaitoje, jaunų žmonių, kaip veikėjų ar vartotojų, prieiga prie kultūros yra esminė sąlyga pilnaverčiam jų dalyvavimui visuomenės gyvenime. Prieiga prie kultūros gali sustiprinti supratimą apie dalijimąsi bendru kultūros paveldu ir skatinti aktyvų pilietiškumą, atvirumą pasauliui. Dalyvavimas kultūrinėje veikloje gali padėti jauniems žmonėms išreikšti savo kūrybiškumą ir prisidėti prie jų asmeninio tobulėjimo bei suteikti priklausymo bendruomenei jausmą. N. Khairullinaa, R. Bakhtizinb ir kt. (2016) teigia, kad švietimo humanizavimas laikomas svarbiausiu sociopedagoginiu principu, atspindinčiu šiuolaikinės visuomenės kūrimo ir švietimo sistemos veikimo tendencijas. Šios idėjos, autorių nuomone, leidžia reprezentuoti aukštojo mokslo sistemą kaip individo, visuomenės ir valstybės sąveikos sferą, kurioje visi švietimo santykių subjektai turi galimybę daryti įtaką jų funkcionavimui ir vystymuisi bei prisiimti atsakomybę už jai įgyvendinti būtinas sąlygas. Aukštojo mokslo sistema, jos socialinės ir edukacinės funkcijos, aukštąjį mokslą apibrėžia kaip polisubjektyvią sistemą. Šiuo atžvilgiu viena iš pagrindinių aukštojo mokslo sistemos socialinių problemų yra studento asmenybės kūrybinės veiklos formavimas ir čia labai svarbus vaidmuo tenka universiteto organizacinei kultūrai ir jos kultūrinėms iniciatyvoms.

LR Vyriausybės patvirtintame dokumente *Kultūra 2030. Kultūros politikos kryptys* (2019) teigiama, kad kultūros reiškiniuose aktyviai dalyvaujantys asmenys pasižymi stipresniu subjektyviu gerovės jausmu, ugdo savo gebėjimus ir turtina asmenybę. Kultūra patiriama turiningai leidžiant laiką kartu su kitais visuomenės nariais, todėl kultūriniai reiškiniai suteikia galimybes ne tik pažinti save, tačiau taip pat suprasti ir kritiškai vertinti visuomenės pokyčius. Aktyviai kultūrinėse veiklose dalyvaujantys asmenys taip pat aktyviau dalyvauja ir visuomeniniame gyvenime. Dalyvavimas kultūrinėse veiklose neša ne tik asmeninę, bet ir visuomeninę naudą. *Kultūra 2030. Kultūros politikos kryptys* (2019) taip pat nurodoma, kad akademiškumas pasireiškia intelektualinio ir visuomeninio brandumo siekiu. Pirma, tai profesinis tobulėjimas – atsakomybė moksle ir studijose, darbe, visuomenėje. O taip pat akademinis dalyvavimas apima studentų įsijungimą į neformaliąją veiklą aukštojoje mokykloje ir už jos ribų:

lankymąsi aukštosios mokyklos renginiuose; dalyvavimą meno, sporto kolektyvų ar mokslinėje; studentų atstovybės, klubų, projektinėje, renginių organizavimo veikloje bei nevyriausybinų organizacijų veikloje.

L. K. Newsome, P. Cooper (2016) analizuodami ir pritaikydami A. Maslow poreikių teoriją ir G. Hofstede kultūrinės dichotomijos modelį, teigia, kad žemesnio lygio poreikiai (fiziologiniai, saugumo ir priklausymo) gali išlikti įvairiose kultūrose, aukštesni hierarchijos lygiai yra mažiau taikoma kolektyvistinėms kultūroms, kur aukštesnio lygio poreikiai yra labiau susiję stipriu asmens įsitraukimu į socialinį gyvenimą ir veiklas. Tai reiškia, kad aukštesnio lygio poreikiai tokiose kultūrose paprastai apibrėžiami pagal individo indėlį į grupės poreikius, o ne asmeninius savo pasiekimus. Autoriai taip pat teigia, kad kolektyvistinėse ir individualistinėse kultūrose individo poreikis realizuoti save nėra labai skirtingas ir šis siekis yra būdingas tiek Rytų, tiek ir Vakarų kultūrų atstovams.

Jaunimo gerovės tyrimas: apklausos rezultatai (2018) nurodo, kad jaunų žmonių pasitenkinimas savo gyvenimu parodo bendrą jų požiūrį į savo gerovę, t. y., į tai, kiek jauni žmonės jaučiasi patenkinti gyvenimu įvairiose savo gyvenimo srityse. Tai kartu gali padėti suprasti, su kokiais iššūkiais susiduria jauni žmonės, kokios problemos yra aktualiausios pereinant iš vaiko į suaugusiojo gyvenimą. Pasitenkinimas savo gyvenimu yra sudėtingas subjektyvus reiškinys, susidedantis iš skirtingų aspektų. Subjektyviam pasitenkinimo jausmui mažiau reikšmės turi jaunų žmonių gyvenimo sąlygos objektyviaja prasme (pavyzdžiui, kokias sąlygas jauni žmonės turi mokytis, dalyvauti darbo rinkoje ir t.t.) – daug didesnę reikšmę turi tai, kaip jauni žmonės suvokia šias sąlygas, ką apie jas galvoja. Todėl subjektyvus pasitenkinimas gyvenimu yra labiau susijęs su išgyvenimais, emocijomis; taip pat įtaką jam gali turėti visuomenėje nusistovėjusios nuostatos, tikėjimai, požiūriai.

Europos Parlamento ir ES Tarybos rekomendacijose *Dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų* (2018) kalbama apie kultūrinės edukacijos poreikį bei svarbą ir vienas iš aštuonių įvardinamų bendrųjų gebėjimų yra kultūrinis sąmoningumas, kuris apibrėžiamas kaip „įvairių kūrybinių idėjų, patirties ir emocijų išraiškų skirtingose terpėse, įskaitant muziką, scenos meną, literatūrą ir vizualinį meną, svarbos suvokimas“. Kultūrinės žinios apima suvokimą apie vietos, nacionalinį ir Europos kultūros paveldą ir jo vietą pasaulyje, svarbiausius kultūros kūrinius, įskaitant populiariąją šiuolaikinę kultūrą. Įgūdžiai yra susiję su meno kūrinių ir spektaklių vertinimu bei gėrėjimusi jais, saviraiška įvairiomis raiškos priemonėmis panaudojant žmogaus

įgimtus gebėjimus. Be to, tai yra gebėjimas susieti savo kūrybišką ir išraiškingą požiūrį su kitų žmonių nuomone ir nustatyti kultūrinės veiklos socialines ir ekonomines galimybes bei jas įgyvendinti. Kaip teigiama *Vaikų ir jaunimo kultūrinės edukacijos Lietuvos scenos meno organizacijose būklės tyrimo* (2018) ataskaitoje, geras savo kultūros išmanymas ir tapatumo jausmas gali būti atviro požiūrio į kultūrinės raidos įvairovę bei pagarbos jai pagrindas. Teigiamas požiūris taip pat reiškia kūrybiškumą ir norą lavinti estetinį gebėjimą, pasitelkiant meninę saviraišką ir dalyvaujant kultūriniame gyvenime. *Lietuvos pažangos strategijoje „Lietuva 2030“* (2012) kaip strateginiai tikslai įvardinti aukštos kokybės kultūros paslaugų visoje šalyje plėtra, siekiant užtikrinti kultūros įvairovę ir jos prieinamumą; kultūros ir įvairių gyvenimo sričių partnerystės skatinimas, panaudojant kūrybos produktus ir kultūros paslaugas. Strategijoje taip pat akcentuojamas siekis stiprinti piliečių istorinę savimonę ir savigarbą, skatinant įvairių rūšių kultūrinę ir meninę raišką, atnaujinant nacionalines kultūros, švietimo programas ir viešų valstybinių renginių repertuarą bei simboliką ir užtikrinant kultūros paveldo, tautinio paveldo objektų išsaugojimą, kartu jį sumaniai pritaikant visuomenės reikmėms. Strategijoje taip pat numatoma skatinti jaunimo kūrybingumą ir atvirą priėjimą prie kultūros procesų, didinti bendruomenių įsitraukimą į tautinių mažumų kultūros paveldo išsaugojimą, pabrėžiant, kad sėkmingas šių sričių įgyvendinimas priklauso ne tik nuo formalaus ir neformalaus švietimo, bet ir kultūros edukacijos sąvokos išplėtimo, įtraukiant kultūros srities specialistus, kuriant sąlygas verslo, švietimo, mokslo ir kultūros integracijai.

Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (OECD) dokumente *Švietimas 2030. Ugdymo ir įgūdžių ateitis* (angl. – *Education 2030. The future of education and skills*) (2018) rašoma, kad visi švietimo paslaugų teikėjai yra įsipareigoję padėti kiekvienam besimokančiajam tobulėti kaip asmeniui, išnaudoti savo potencialą ir padėti formuoti bendrą ateitį, paremtą asmenų, bendruomenių ir šalies gerove. Jungtinės Karalystės valstybiniame dokumente *Kultūrinis švietimas. Programų ir galimybių santrauka* (angl. – *Cultural Education. A summary of programmes and opportunities*) (2018) nurodoma, kad geriausias kultūrinis išsilavinimas gali pakeisti jauno žmogaus suvokimą apie platesnį jį supantį pasaulį, atverdamas galimybes ateičiai, kurios anksčiau atrodė nepastebimos. Be to, konkrečių kultūrinio ugdymo dalykų, tokių kaip menas ir dizainas, šokis, drama, kino studijos ir muzika, studijos turi tiesioginį išsilavinimą, leidžiantį jauniems žmonėms įgyti vertingų žinių ir įgūdžių, kurie lieka su jais visą likusį gyvenimą.

T. Strunkinos, E. Shmelevos ir kt. (2016) manymu, jaunimas yra socialiai aktyviausia visuomenės dalis. Paveldėjęs socialinio išsivystymo laipsnį, jauni gyventojai formuoja ateities įvaizdį ir turėtų būti traktuojamas kaip naujovių potencialas, į kuriuos reikia atsižvelgti visose gyvenimo srityse. L. Thomas (2013) atliktas tyrimas apie studentų įsitraukimą ir priklausymą aukštojo mokslo institucijai atskleidė priežastis kodėl studentai pasirinko aktyvų socialinį ir kultūrinį gyvenimą savo aukštojoje mokykloje. Tyrimo metu buvo nustatyta, kad klubai ir draugijos kai kuriems studentams buvo svarbus būdas susidraugauti, tačiau buvo labai mažai sutarimo dėl to, kokią papildomą socialinę veiklą universitetai turėtų pasiūlyti. Studentai, dalyvaujantys klubuose ir draugijose, buvo labiau linkę rodyti didelį priklausymo universitetui jausmą. Tyrimas taip pat parodė, kad kai kurie studentai labiau džiaugtųsi galėdami rinktis daugiau socialinių veiklų, kurias organizuoja akademiniai darbuotojai. Tai, tyrimo autoriaus nuomone, rodo, kad socialinę veiklą reikia integruoti į akademinę sferą arba suderinti su mokymo programa, kad studentai, gyvenantys toli nuo institucijos, atpažintų šios veiklos indėlį į akademinį ir profesinį tobulėjimą, o būtų vien tik socialiai orientuoti.

K. Elpus (2016) tyrimai atskleidė, kad akademinis jaunimas labai vertina savo meninius ieškojimus ir kad jų meno studijos tampa svarbiu kontekstu, padedančiu jiems įveikti įvairius gyvenimo iššūkius. U. Bratuškins, S. Treija, M. Babris (2018) mano, kad priešingai nei formalusis studijomis paremtas ugdymas, neformalusis ugdymas yra organizuotas ir kryptingas savanoriško dalyvavimo procesas, orientuotas į komandinį darbą, orientuotą į individualų ir kolektyvinį tobulėjimą, prisitaikymą ir maksimalų prieinamumą. Neformaliajame švietime tradiciškai nėra hierarchijos tarp dalyvių, o diskusijos ir požiūrių įvairovė yra sveikintina ir dažniausiai nėra formalaus rezultatų vertinimo.

N. Khairullinaa, R. Bakhtizinb (2016) teigimu, studento kūrybinis potencialas yra integracinė asmens kokybė, atspindinti geriausią kūrybinių galių įgyvendinimo galimybę sąveikoje su universiteto organizacinės kultūros siūlomomis veiklomis. Žemiau pateikiama lentelė su kai kurių Lietuvos ir Jungtinės Karalystės (toliau tekste – JK) universitetų siūlomomis kultūrinėmis veiklomis studentams (žr. 2 lentelę).

2 lentelė. Lietuvos ir Jungtinės Karalystės universitetų siūlymai studentų kultūrinei veiklai

Lietuva 	Jungtinė Karalystė
Klaipėdos universitetas	Middlesex University London
Choras <i>Pajūrio Aidos</i> ; Šokių klubas <i>Leader dance</i> ; Studentų tautinio meno ansamblis <i>Vytinė</i> ; Studentų teatras.	85 klubai ir draugijos, pvz: <i>Anime & Manga</i> draugija; Burleskos ir šokių ant stulpo draugija; Debatų draugija; Lotynų šalių filmų draugija; <i>TECHmerginų</i> draugija; Vegetarų ir veganų draugija; Meno sintezės draugija; Knygų klubas; DJ draugija ir kt.
Vilniaus universitetas	University College London (UCL)
Dainų ir šokių ansamblis; Folkloro ansamblis <i>Ratilio</i> ; Liaudiškos muzikos ansamblis <i>Jaunimėlis</i> ; Kamerinis orkestras; Mišrus choras <i>Pro musica</i> ; Dramos teatras; Kinetinis teatras; Akademinis mišrus choras <i>Gaudeamus</i> ; Lindihopo šokių grupė.	180 klubų ir draugijų, pvz: Argentinės tango draugija; Meno verslo draugija; Meno draugija; Knygų klubas; Komedijos klubas; Elektroninės muzikos draugija; Filmų ir TV draugija; Pagalbos UNICEF draugija; Fotografijos draugija ir kt.
Kauno Technologijos Universitetas	Brunel University London
Teatro studija; Akademinis choras <i>Jaunystė</i> ; Pučiamųjų grupė <i>The Brass Bees</i> ; Foto studija ir šokių studija <i>Modance</i> ; Tautinio meno ansamblis <i>Nemunas</i> .	100 klubų ir draugijų, pvz: Dizaino draugija; DJ ir muzikos produkcijos draugija; Teatro draugija; Žaidimų dizaino kūrimo draugija; Brunelio meno draugija; Brunelio <i>Rotaract</i> klubas; <i>Drum & Bass</i> draugija ir kt.
ISM universitetas	City, University of London
Rinkodaros klubas; ISM <i>AIESEC</i> klubas; ISM debatų klubas; 5 sporto klubai.	90 klubų ir draugijų, pvz: <i>Anime</i> draugija; Meno draugija; Televizija <i>Carrot TV</i> ; Kūrybinio rašymo draugija; Šokio draugija; Teatro draugija; Filmų draugija; Muzikos draugija; Fotografijos draugija ir kt.

2 lentelėje pateikti Lietuvos ir JK universitetų siūlymai, skirti studentų kultūrinei veiklai, tačiau reikia pastebėti, kad JK universitetuose įvairios draugijos, klubai, kolektyvai yra kuruojami, steigiami ir pan. studentų sąjungų, pačių studentų. Gal todėl JK universitetuose tiek daug draugijų, klubų ir pan. Taip pat šis kiekis paaiškinamas studentų, studijuojančių 2 lentelėje paminėtuose Lietuvos ir JK universitetuose, skaičiaus skirtumais. Taip pat skiriasi kultūrinė, religinė studentų sudėtis. Todėl suprantama, kad visuose JK universitetuose galima rasti ne tik visoms pasaulio šalims, bet ir atskiroms religijoms skirtų draugijų. JK universitetų draugijos ir klubai daugiausiai skirstomi pagal tokias sritis: sportas, menas, kultūros, bendri interesai, verslas, altruizmas, religija, akademinės disciplinos, politika ir kt.

L. Thomas (2013) manymu, socialinis įsitraukimas į universitetų siūlomas kultūrines veiklas, sukuria priklausymo jausmą ir siūlo neformalią paramą bendraujant su draugais ir bendraamžiais. Socialinis įsitraukimas vyksta įstaigos socialinėje sferoje, įskaitant socialines erdves, klubus ir draugijas, studentų sąjungą, studentų būstą ir bendras gyvenimo sąlygas. Studentų įsitraukimui svarbios visos universitetų siūlomos veiklos ar paslaugos: akademinės, sielovados ir profesinio tobulėjimo. Šios paslaugos dažnai padeda ugdyti studentų gebėjimus įsitraukti ir priklausyti aukštajam mokslui; studentai gali ne tik dalyvauti įvairiose institucijos sferose (akademinėje, socialinėje ir profesinėje veiklose), bet ir įvairiais lygmenimis – nuo įsitraukimo į savo mokymąsi iki įsitraukimo į institucijos ir nacionalinės politikos veiklas.

Europos mokyklų studentų sąjungų organizavimo biuro (OBESSU) dokumente *Dėl neformaliojo švietimo ir savaiminio mokymosi skatinimo ir įteisinimo* (2017) teigiama, kad neformali kultūrinė veikla yra neatsiejama mokymosi patirties dalis; čia mokomasi įgūdžių, ne tik būtinų įsidarbinimui, bet ir pilnavertiškai ir aktyviai gyventi ir veikti visuomenėje – demokratijos, socialinių įgūdžių, atsakomybės. Taip pat šiame dokumente sakoma, kad XXI amžiuje jaunimas privalo palikti formalųjį išsilavinimą su meile toliau mokytis. Turime sukurti besimokančius visą gyvenimą, kurie visą gyvenimą tikisi naujų ir skirtingų mokymosi galimybių. Tai daryti galima tik pasitelkiant neformalias, savanoriškas jaunimo kultūrines ir kitas veiklas. Savaiminio mokymosi nauda ir galia priklauso nuo studentų dalyvavimo ir lyderystės. Mokymo institucijos turi kurti tai kaip organišką procesą, kuriame jaunimas yra skatinamas organizuotis ir kurti naujas galimybes.

Apibendrinant, galima teigti, kad jaunimo kultūra reiškia šios amžiaus grupės narių kultūrinę praktiką, kuria jie išreiškia savo tapatybę ir parodo savo priklausymo tam tikrai jaunų žmonių grupei jausmą. Dalyvavimas kultūrinėje veikloje padeda jauniems žmonėms išreikšti savo

kūrybiškumą ir prisidėti prie jų asmeninio tobulėjimo. Jei aukštojo mokslo sistemą apibrėžti, kaip individo, visuomenės ir valstybės sąveikos sferą, tai visi švietimo santykių subjektai turi galimybę daryti įtaką jų funkcionavimui ir vystymuisi bei prisiimti atsakomybę už jai įgyvendinti būtinas sąlygas. Viena iš pagrindinių aukštojo mokslo sistemos socialinių problemų yra studento asmenybės kūrybinės veiklos formavimas ir čia labai svarbus vaidmuo tenka universiteto organizacinei kultūrai ir jos kultūrinėms iniciatyvoms. Studentų akademinėje veikloje galima išskirti profesinio tobulėjimo siekį bei akademinį dalyvavimą, t. y. studentų įsijungimą į neformaliąją veiklą aukštojoje mokykloje ir už jos ribų: lankymąsi aukštosios mokyklos renginiuose; dalyvavimą meno, sporto kolektyvų ar mokslinėje; studentų atstovybės, klubų, projektinėje, renginių organizavimo veikloje bei nevyriausybinių organizacijų veikloje. Eilė atliktų tyrimų rodo, kad aktyvų socialinį ir kultūrinį gyvenimą savo aukštojoje mokykloje studentai rinkosi, nes tai buvo svarbus būdas susidraugauti, lengviau įsitraukti ir pajauti priklausymą aukštojo mokslo institucijai. Tačiau t. p. tyrimai atskleidė, kad Lietuvos ir JK universitetai siūlo skirtingas saviraiškos galimybes, kad kai kurie studentai labiau džiaugtųsi galėdami rinktis daugiau socialinių veiklų, kurias organizuoja akademiniai darbuotojai. Tai padaryti yra svarbu, nes neformali kultūrinė veikla yra neatsiejama mokymosi patirties dalis; čia mokomasi įgūdžių, ne tik būtinų įsidarbinimui, bet ir pilnavertiškai ir aktyviai gyventi ir veikti visuomenėje.

2. STUDENTŲ, STUDIJAVUSIŲ LIETUVOS IR JUNG TINĖS KARALYSTĖS UNIVERSITETUOSE, KULTŪRINĖS EDUKACIJOS POREIKIŲ TENKINIMO PATIRČIŲ EMPIRINIS TYRIMAS

2.1. Tyrimo organizavimas ir eiga

Tyrimo eiga. Empirinis tyrimas, kurio metu buvo siekiama išsiaiškinti studentų, studijavusių Lietuvos ir Jungtinės Karalystės universitetuose, kultūrinės edukacijos poreikių tenkinimo patirtis, vyko keturiais etapais. K. Kardelio (2016) teigimu, tyrimui svarbūs etapai: pasirengimas tyrimui, tyrimo proceso organizavimas, duomenų rinkimas, duomenų apibendrinimas (žr. 3 lent.).

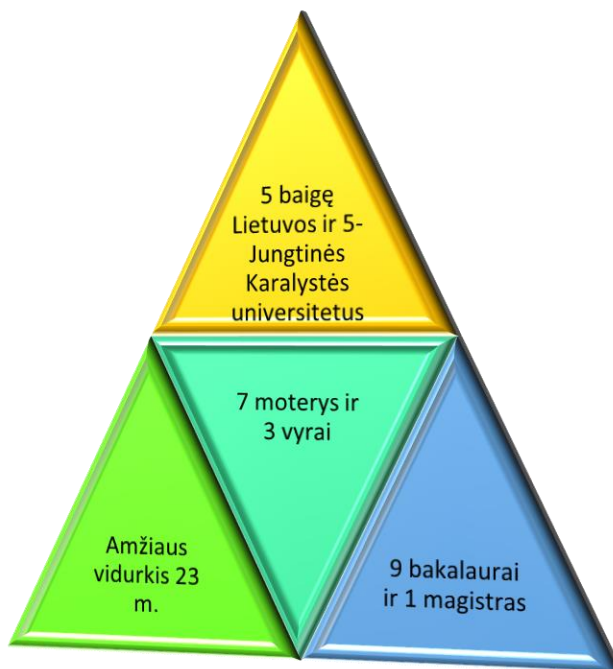
3 lentelė. Tyrimo eigos etapai

I etapas 2021 sausio mėn. – 2022 m. sausio mėn.	Mokslinių literatūros šaltinių, dokumentų paieška ir analizavimas
	Šio etapo metu buvo formuluojama tema, tyrimo problema, tyrimo tikslas, uždaviniai. Temos aktualumas pagrįstas mokslinės literatūros šaltinių paieškomis, analize, dokumentu analize.
II etapas 2022 sausio mėn.	Tyrimo proceso organizavimas
	Tyrimui pasirinkta kokybinio (interview elektroniniu paštu) tyrimo metodas.
III etapas 2022 vasario mėn.	Empirinių duomenų rinkimas
	Kokybinio tyrimo metu buvo taikytas interview metodas – apklausta 10 informantų (asmenys, studijavę Lietuvos ir Jungtinės Karalystės universitetuose).
IV etapas 2022 kovo mėn. – gegužės mėn.	Tyrimo metu gautų duomenų tvarkymas ir rezultatų interpretacija
	Kokybinio tyrimo metu gauti radiniai analizuojami, apibendrinami. Remiantis mokslinės literatūros analize daromos išvados. Gautų rezultatų pagrindu rengiamos rekomendacijos.

Tyrimo dalyviai. Kokybinio tyrimo dalyviai, vadovaujantis I. Gaižauskaitės ir N. Valavičienės (2016) teiginiais, buvo pasirenkami atsižvelgiant į tam tikrų charakteristikų (pvz., studijavo universitete) turėjimą ir patirtį pvz., (kultūrinės edukacijos), siekiant kuo geriau suprasti ir ištirti tiriamąjį reiškinį – studentų kultūrinės edukacijos poreikių tenkinimo patirtis. Taip pat tyrimo dalyvių atranką galima įvardinti kaip tikslingą, nes buvo atrenkami strategiškai ir tikslingai informatyviausi atvejai, t. y. Tie studentai, kurie studijavo Lietuvos ir Jungtinės Karalystės universitetuose.

Kokybiniame tyrime dalyvavo 10 informantų. 5 iš jų buvo studijavę Lietuvos universitetuose ir 5 – Jungtinės Karalystės universitetuose. Iš 10 tyrimo informantų, 3 buvo vyrai ir 7 moterys.

Tyrimo dalyvių amžius – nuo 22 iki 25 m., amžiaus vidurkis – 23 m. Visų išsilavinimas – universitetinis; iš 10 vienas baigęs magistro studijas, likusieji – bakalauro; šiuo metu 5 studijuoja magistrantūroje. Tyrimo dalyvių demografiniai duomenys pateikti 2 paveiksle.

2 pav. Tyrimo dalyvių demografiniai duomenys

Tyrimo instrumentas. Tyrimui pasirinktas interviu, kaip būdas, pasak I. Gaižauskaitės ir N. Valavičienės (2016), įsigilinti į nuomones, patirtis, motyvus ir pan. Pasak šių autorių interviu leidžia “įžengti į kito žmogaus perspektyvą, o kokybinis interviu remiasi prielaida, kad kitų žmonių perspektyva yra prasminga, pažintina ir gali būti aiškiai išsakyta. Interviu imami siekiant įsigilinti, kas yra kitų žmonių mintyse, kaupiamos jų istorijos” (p. 67). Interviu metu galima sužinoti apie praeitį; apie tai, kaip tam tikri įvykiai paveikė žmonių mintis ar jausmus; taip pat gauti žinių apie socialines aplinkas, kurios tyrėjams prieinamos tik per tyrimo dalyvių pasakojimus (Gaižauskaitė, Valavičienės, 2016). Tyrime taikytas struktūrizuotas interviu – tyrimo metu informantams buvo pateikti iš anksto numatyti klausimai, visiems informantams pateikti klausimai ta pačia tvarka, ta pačia klausimo formuluote (žr. 1 priedą).

Interviu klausimus galima suskirstyti į 4 grupes. Pirmoji grupė (1-3 kl.) klausimų skirti atskleisti informantų nuomonę apie kultūros sampratą bei jų kultūrinio gyvenimo vertinimą.

Antroji klausimų grupė (4-6 kl.) skirta sužinoti tyrimo dalyvių kultūrinės edukacijos patirtis studijų metais universitete. Trečioji klausimų grupė (7-8 kl.) skirta sužinoti tyrimo dalyvių nuomonę apie tai, ar reikalinga kaita, kas ją turi inicijuoti ir kokia turėtų ar galėtų būti studentų kultūrinė ir edukacinė veikla. Ketvirtoji klausimų grupė (9-11 kl.) skirta demografiniams duomenims surinkti.

Paisrengimas interviu vykdymui ir radinių interpretacija. Planuojant tyrimą buvo pasirinktas interviu raštu, kuris, pasak I. Gaižauskaitės ir N. Valavičienės (2016), yra išskirtinė interviu forma, kur visiškai nėra nei verbalinės, nei vizualinės komunikacijos – „pokalbis“ vyksta susirašinėjant. Mūsų tyrimo atveju tai buvo interviu elektroniniu paštu (angl. *e-mail interview*). Tokio interviu pranašumai: iš karto formuojamas interviu išrašas, tyrimo dalyvio informacija užfiksuojama tiksliai taip, kaip jis pats pateikė. Taip pat toks interviu leido pasiekti geografiškai nutolusius tyrimo dalyvius bei buvo praktiškas, nes tyrimo dalyviui ir tyrėjui nereikėjo vienam prie kito derintis laiko ir vietos atžvilgiu.

Interviu klausimai buvo išsiųsti tyrimo dalyviams elektroniniais paštais. Atsakę į klausimus, informantai siuntė tyrėjai atsakymus. Šio tyrimo vykdymui pakako vienos susirašinėjimo sesijos, visi informantai iš karto tinkamai ir pakankamai atsakė į klausimus, todėl patikslinimų ar papildomo susirašinėjimo nereikėjo. Tyrimo dalyviai buvo koduojami (Lietuvoje studijavę – nuo L1 iki L5, o JK – nuo K1 iki K5). Informantų atsakymai pateikiami prieduose (Nr. 2 – Nr. 11).

Gauti tyrimo dalyvių atsakymai buvo analizuojami, taikant kokybinę turinio analizę (išskirtos kategorijos ir subkategorijos pagal tam tikrus prasminius vienetus, tada suskaičiuotas subkategorijų vartojimo dažnis). Tyrimo dalyvių atsakymai darbe pateikiami lentelėse.

2.2. Tyrimo etika

Atliekant socialinius tyrimus, etikai skiriamas ypatingas dėmesys. Svarbiausi interviu tyrimo etikos principai, pagal I. Gaižauskaitę ir N. Valavičienę (2016) yra: 1) pripažinti ir gerbti asmens nepriklausomybę, jo laisvę dalyvauti arba atsisakyti dalyvauti tyrime; 2) suteikti (potencialiam) tyrimo dalyviui pakankamai informacijos apie tyrimą; 3) saugoti tyrimo dalyvio anonimiškumą, konfidencialumą ir privatumą; 4) rūpintis tyrimo dalyvių saugumu, apsaugoti nuo moralinės žalos arba kiek įmanoma jos vengti.

V. Žydzūnaitė (2012), I. Gaižauskaitė ir N. Valavičienė, N. (2016) išskiria laisvanorišką tiriamųjų apsisprendimą dalyvauti tyrime, kuris apibrėžiamas laisvanoriškumo, individo

nepriklausomybės, autonomijos ir laisvės principu, pagarbos asmens orumui principu. Laisvanoriškumo principas reiškia, kad tyrimo dalyviai privalo sutikti dalyvauti tyrime savanoriškai, be fizinės ar psichologinės prievartos, dalyvauti tik laisvai apsisprendę, respondentai dėl savo dalyvavimo ar atsisakymo dalyvauti tyrime neturi patirti neigiamų potyrių. Pagal V. Žydžiūnaitę (2012) pagarbos asmens orumui principas akcentuoja, jog tyrėjas negali daryti įtakos tiriamiesiems jiems apsisprendžiant dalyvauti ar nedalyvauti tyrime. Tyrimo dalyviai tyrime dalyvavo laisvanoriškai. Kokybinio tyrimo dalyviai prieš atliekant tyrimą išreiškė savo sutikimą dalyvauti tyrime žodžiu.

Kitas iš tyrimo etikos principų pagal I. Gaižauskaitę ir N. Valavičienę (2016) – suteikti tyrimo dalyviui pakankamai informacijos apie tyrimą. V. Žydžiūnaitė (2012) taip pat išskiria teisės gauti tikslią informaciją principą, kuris reiškia, jog baigiamojo darbo autorius turi informuoti tyrimo dalyvius apie visus jiems nerimą keliančius aspektus. Kiekybinio tyrimo instrumento lydimajame laiške buvo pateikta konkreti informacija apie tyrimo tikslą temą, tikslus, etikos principus, tyrimo rezultatų panaudojimą baigiamajame darbe. Prieš pradėdant vykdyti interviu tyrimo dalyviai taip pat buvo supažindinami su tyrimo tema ir tikslu, su tyrimo etikos principais, rezultatų panaudojimo tikslais, suderintas interviu išsiuntimo ir pildymui skirtas laikas.

V. Žydžiūnaitė (2012) išskiria geranoriškumo ir teisingumo principus. Geranoriškumo principas siejamas su tyrėjo taikomais tyrimo metodais, tyrimo instrumentų turiniu ir bendravimu su tiriamaisiais pobūdžiu, aplinkos, nekeliančios nerimo, baimės, užtikrinimu. Tyrimo instrumente negali būti įžeidžiančių, asmens orumą žeminančių teiginių. Teisingumo principas kalba apie tiriamųjų atranką ir jų privatumo išsaugojimą. Atliekant kokybinį tyrimą buvo laikomasi teisingumo ir geranoriškumo principų: tyrimo dalyviams buvo paaiškinta, kodėl jie yra pakviesti dalyvauti tyrime, tyrimo instrumente nenaudojami įžeidžiantys ar asmens orumą žeminantys teiginiai.

Atliekant kokybinį tyrimą buvo laikomasi I. Gaižauskaitės ir N. Valavičienės (2016), V. Žydžiūnaitės (2012) aprašyto konfidencialumo ir tiriamojo anonimiškumo užtikrinimo principo. Pagal I. Gaižauskaitę ir N. Valavičienę (2016) tyrėjas įsipareigoja saugoti tyrimo dalyvio teises, interesus, privatumą, konfidencialumą ir anonimiškumą. Tai reiškia, kad respondento tapatybė nebus atskleista ir nebus siejama su jau užpildytu klausimynu, interviu metu gauti duomenys naudojami apibendrinti, o atskiros informacijos suteikta informacija tolesniame procese nėra identifikuotina. Analizuojant ir pateikiant kokybinio tyrimo rezultatus informantų duomenys buvo

nuasmeninti – tyrimo dalyviams priskirti kodai, sudaryti iš raidės (L arba K) ir skaičių (nuo 1 iki 5) kombinacijos, pateikiant interviu citatas išimta informacija, kuri leistų identifikuoti konkretų asmenį.

2.3. Studentų, studijavusių Lietuvos universitetuose, patirčių apie kultūrinės edukacijos poreikių tenkinimo galimybes tyrimo rezultatai

Studentų, studijavusių Lietuvos universitetuose, patirčių apie kultūrinės edukacijos poreikių tenkinimo galimybes tyrimo metu informantų buvo prašoma apibūdinti *kultūros* sąvoką. Tyrimo dalyvių atsakymai pateikiami 4 lentelėje.

4 lentelė. Tyrimo dalyvių *kultūros* apibūdinimas

Kategorija	Subkategorijos	Atsakymų skaičius	Patvirtinantys teiginiai
<i>Kultūros sąvokos apibūdinimas</i>	Socialinis reiškiny	3	„...socialiniai reiškiniai, kurie gali padėti priskirti žmones į tam tikras grupes“ (L3); „...visa kas susiję su žmogaus fizine ir psichologine veikla“ (L4); „tai tam tikros grupės žmonių idėjos ir elgesys“ (L5).
	Menas	2	„...menas, reiškiniai bei kita veikla, kuri gali žmogui suteikti naujų žinių“ (L1); „...iš vienos pusės, tai meno, muzikos ir galbūt net istorijos mišinys“ (L5).
	Palikimas	1	„Žmonių, visuomenės palikimas, perduodamas iš kartos į kartą“ (L2).

4 lentelėje pateikti informantų atsakymai rodo, kad *kultūrą* Lietuvos studentai suvokia ir apibūdina, kaip socialinį reiškinį: „...socialiniai reiškiniai, kurie gali padėti priskirti žmones į tam tikras grupes“ (L3); „...visa kas susiję su žmogaus fizine ir psichologine veikla“ (L4); „tai tam tikros grupės žmonių idėjos ir elgesys“ (L5). Kiti informantai *kultūros* sąvokoje labiau akcentavo paveldėjimo aspektą: „žmonių, visuomenės palikimas, perduodamas iš kartos į kartą“ (L2). arba meną: „...menas, reiškiniai bei kita veikla, kuri gali žmogui suteikti naujų žinių“ (L1); „...iš vienos pusės, tai meno, muzikos ir galbūt net istorijos mišinys“ (L5). Tyrimo dalyvių atsakymai, jų skirtumai atliepia V. Lanskoronskio (2006) teiginį, kad *kultūros* sąvoką sunku apibrėžti

vienareikšmiškai. Kad ir koki kultūros apibrėžimą pateiktų mokslas, tuoj atsiranda kas nors tokio, ko šis apibrėžimas neapima. Kultūra – tai procesas, aprėpiantis praeities patirtį ir šiandieninio žmogaus veiklos principus.

Tyrimo metu tyrimo dalyviai buvo prašomi apibūdinti savo kultūrinį gyvenimą. Informantų atsakymai pateikiami 5 lentelėje.

5 lentelė. Tyrimo dalyvių savo kultūrinio gyvenimo apibūdinimas

Kategorija	Subkategorijos	Atsakymų skaičius	Patvirtinantys teiginiai
Savo kultūrinio gyvenimo apibūdinimas	Neaktyvus kultūrinis gyvenimas	4	„Kultūrinis gyvenimas gana vidutiniškas <...>. Iš tiesų kultūrinis gyvenimas galėtų būti įvairesnis“ (L2); „Mano kultūrinis gyvenimas yra skurdokas“ (L3); „...dėl laiko stokos, domėjimasis menu, sportu ar kitais renginiais yra apribotas darbo ir studijų“ (L4); „...per mažai laiko skiriu tam, jog daugiau šviesčiausi kultūriškai“ (L5).
	Aktyvus kultūrinis gyvenimas	1	„...stengiuosi kultūros „įnešti“ į savo kasdienybę ir stengiuosi domėtis esančiomis parodomis ir panašiai“ (L1).

Kaip galima matyti 5 lentelėje, keturi iš penkių tyrimo dalyvių savo kultūrinį gyvenimą apibūdino, kaip neaktyvų: „kultūrinis gyvenimas gana vidutiniškas <...>. Iš tiesų kultūrinis gyvenimas galėtų būti įvairesnis“ (L2); „mano kultūrinis gyvenimas yra skurdokas“ (L3); „...dėl laiko stokos, domėjimasis menu, sportu ar kitais renginiais yra apribotas darbo ir studijų“ (L4); „...per mažai laiko skiriu tam, jog daugiau šviesčiausi kultūriškai“ (L5). Atsakymai leidžia manyti, kad tyrimo dalyviai nėra „iškritę“ iš kultūrinio konteksto, dalyvauja kultūriniame gyvenime, tačiau trūksta aktyvumo. Vienas informantas nurodė, kad deda pastangas, kad kultūrinis gyvenimas būtų aktyvus ir įvairus: „...stengiuosi kultūros „įnešti“ į savo kasdienybę ir stengiuosi domėtis esančiomis parodomis ir panašiai“ (L1). Panašios tendencijos pastebėtos ir Kultūrinės edukacijos veiklų poveikio vertinimo (2021) tyrimo metu, kurio duomenys rodo, kad aktyviai dalyvauja kultūrinėse veiklose (lankėsi renginiuose, parodose, muziejuose, kultūros paveldo objektuose, archyve, bibliotekoje, kine, skaitė knygas) 56% 20-29 m. jaunų žmonių. Tuo tarpu UNESCO

dokumente *Jaunimas ir kultūra* (angl. – *Youth and culture*) (2021) nurodoma, kad dalyvavimas kultūriniame gyvenime būtinas tam, kad jaunimas suprastų savo ir kitų kultūrą, o tai savo ruožtu praplėstų jų akiratį, stiprintų gebėjimą taikiai spręsti konfliktus ir ugdytų pagarbą kultūrų įvairovei.

Po to, kai tyrimo dalyviai apibūdino savo kultūrinį gyvenimą, jų buvo prašoma paaiškinti kas lemia tokio jų kultūrinio gyvenimo pasirinkimą. Informantų atsakymai pateikiami 6 lentelėje.

6 lentelė. Kultūrinio gyvenimo pasirinkimą nulemiantys veiksniai

Kategorija	Subkategorijos	Atsakymų skaičius	Patvirtinantys teiginiai
Kultūrinį gyvenimą lemiantys veiksniai	Asmeninis pasirinkimas	3	„Pačios smalsumas ir noras sužinoti daugiau“ (L1); „...žinoma asmenybės savybės“ (L2); „...labiau norisi daryti dalykus tik dėl to, jog jie patinka tau, tai, kas yra tavo aistra ir hobis“ (L5).
	Išorės veiksniai	3	„Didelis laiko užimtumas darbais, studijomis, namų ruošą“ (L3); „Laiko ir finansų stoka, privalomi darbai“ (L4); „...tai labai lemia aplinka“ (L5).
	Įpročiai	1	„Didžiausia dalimi tai lemia įpročiai – su šia kultūrine veikla užaugau ir ji labai artima“ (L2).

6 lentelėje pateikti informantų atsakymai leidžia manyti, kad didžiausią įtaką kultūrinio gyvenimo pasirinkimui daro asmeninis pasirinkimas: „pačios smalsumas ir noras sužinoti daugiau“ (L1); „...žinoma asmenybės savybės“ (L2); „...labiau norisi daryti dalykus tik dėl to, jog jie patinka tau, tai, kas yra tavo aistra ir hobis“ (L5) bei išorės veiksniai: „didelis laiko užimtumas darbais, studijomis, namų ruošą“ (L3); „Laiko ir finansų stoka, privalomi darbai“ (L4); „...tai labai lemia aplinka“ (L5). Vienas informantas paminėjo įpročius: „didžiausia dalimi tai lemia įpročiai – su šia kultūrine veikla užaugau ir ji labai artima“ (L2). Tiek vidiniai, tiek išoriniai tyrimo dalyvių nurodyti įsitraukimo į kultūrinį gyvenimą veiksniai leidžia teigti, kad jaunimas vis labiau įsitraukia į kultūros paveldo apsaugą ir propagavimą, pripažįsta, kad kultūrinis paveldas ne tik priklauso praeičiai, bet ir yra jų tapatybės dalis (Wilson, 2019).

Tyrimo dalyvių buvo klausama apie tai kokias kultūrinės edukacijos galimybes jiems siūlė universitetas jų studijų metais. Vienas tyrimo dalyvis į šį klausimą neatsakė. Informantų atsakymai pateikiami 7 lentelėje.

7 lentelė. Kultūrinės edukacijos pasiūla tyrimo dalyvių universitetuose

Kategorija	Subkategorijos	Atsakymų skaičius	Patvirtinantys teiginiai
Kultūrinės edukacijos pasiūla universitete	Universitetas siūlė kultūrinę edukaciją	2	„Siūlė įvairias konferencijas ir dalyvavimą jose“ (L1); „Šokiai, sportas (tradicinis ir e-sportas), teatras, choras“ (L2).
	Kultūrinės edukacijos pasiūlymų nebuvo	1	„Jokių pasiūlymų negavau“ (L3).
	Pasiūla buvo, bet neatitiko poreikių	1	„...studentų klubai ir organizacijos yra orientuotos į mokslą ir sportą. <...> vienintelis klubas yra skirtas literatūrai, <...> teatrui, šokiui ar muzikai veiklos nėra“ (L4).

Iš 7 lentelėje pateiktų tyrimo dalyvių atsakymų, matome, kad du informantai mano, kad jiems buvo siūlomos kultūrinės edukacijos veiklos studijų metais: „siūlė įvairias konferencijas ir dalyvavimą jose“ (L1); „Šokiai, sportas (tradicinis ir e-sportas), teatras, choras“ (L2). Po vieną informantą nurodė, kad kultūrinės edukacijos pasiūlymų nebuvo: „jokių pasiūlymų negavau“ (L3). arba pasiūla buvo, bet ji neatitiko studento poreikių: „...studentų klubai ir organizacijos yra orientuotos į mokslą ir sportą. <...> vienintelis klubas yra skirtas literatūrai, <...> teatrui, šokiui ar muzikai veiklos nėra“ (L4). Tyrimo dalyvių atsakymai leidžia teigti, kad Lietuvos universitetuose studijavę studentai tik iš dalies turėjo galimybę patenkinti savo kultūrinės edukacijos poreikius. Tuo tarpu, kaip nurodoma *Kultūra 2030. Kultūros politikos kryptys* (2019), akademiškumas pasireiškia intelektualinio ir visuomeninio brandumo siekiu. Pirma, tai profesinis tobulėjimas – atsakomybė moksle ir studijose, darbe, visuomenėje. O taip pat akademinis dalyvavimas apima studentų įsijungimą į neformaliąją veiklą aukštojoje mokykloje ir už jos ribų: lankymąsi aukštosios mokyklos renginiuose; dalyvavimą meno, sporto kolektyvų ar mokslinėje; studentų atstovybės, klubų, projektinėje, renginių organizavimo veikloje bei nevyriausybių organizacijų veikloje.

Tyrimo metu domėtasi kokiuose kultūrinės edukacijos renginiuose informantai dalyvavo studijų metais. Atsakymai pateikiami 8 lentelėje.

8 lentelė. Tyrimo dalyvių dalyvavimas kultūrinės edukacijos renginiuose

Kategorija	Subkategorijos	Atsakymų skaičius	Patvirtinantys teiginiai
Dalyvavimas kultūrinėje edukacijoje	Dalyvavo	3	„Teko dalyvauti ne vienoje konferencijoje“ (L1); „Dainavau universiteto chore“ (L2); „...tautinio meno ansamblis, akademinis choras, foto ir teatro studijos“ (L5).
	Nedalyvavo	2	„Neteko dalyvauti“ (L3); „Nedalyvavau. Man priimtinos kultūrinės veiklos <...> universitetas nesiūlo“ (L4).

Informantų atsakymai, pateikti 8 lentelėje, rodo, kad trys tyrimo dalyviai dalyvavo kultūrinės edukacijos renginiuose: „teko dalyvauti ne vienoje konferencijoje“ (L1); „dainavau universiteto chore“ (L2); „...tautinio meno ansamblis, akademinis choras, foto ir teatro studijos“ (L5) ir du informantai šioje edukacijoje nedalyvavo: „neteko dalyvauti“ (L3); „nedalyvavau. Man priimtinos kultūrinės veiklos <...> universitetas nesiūlo“ (L4). Informantai, dalyvavę kultūrinėje edukacijoje, rinkosi daugiau rinkosi menines veiklas – choras, teatras ir pan. bei dalyvavimą konferencijose, o viena iš nedalyvavimo priežasčių – tai, kad universitetas nepasiūlė tinkamos ir priimtinos veiklos. Tuo tarpu dokumente *Švietimas 2030. Ugdymo ir įgūdžių ateitis* (angl. – *Education 2030. The future of education and skills*) (2018) rašoma, kad visi švietimo paslaugų teikėjai yra įsipareigoję padėti kiekvienam besimokančiajam tobulėti kaip asmeniui, išnaudoti savo potencialą ir padėti formuoti bendrą ateitį, paremtą asmenų, bendruomenių ir šalies gerove.

Informantų buvo klausiama ką jiems davė jų kultūrinė veikla, kurioje jie dalyvavo studijų metais. Du informantai į šį klausimą neatsakė (atsižvelgiant į atsakymus į prieš tai buvusį klausimą, tai tie informantai, kurie nedalyvavo universitetų siūlomose kultūrinės edukacijos veiklose). Tyrimo dalyvių atsakymai – 9 lentelėje.

9 lentelė. Tiriamųjų nuomonė apie kultūrinės veiklos reikšmę

Kategorija	Subkategorijos	Atsakymų skaičius	Patvirtinantys teiginiai
Kultūrinės veiklos reikšmė	Naujos žinios	2	„Leido daugiau susipažinti su dominančiais klausimais“ (L1); „...davė daug patirties, savęs tobulinimo ir gerumo viduje jausmą, žinių“ (L5).
	Saviraiškos poreikio patenkinimas	1	„Patenkino kultūrinės saviraiškos poreikį, meninės savirealizacijos poreikį“ (L2).

Tyrimo dalyvių atsakymai apie kultūrinės veiklos reikšmę jiems (9 lentelė) rodo, kad ši veikla suteikė naujų žinių: „leido daugiau susipažinti su dominančiais klausimais“ (L1); „...davė daug patirties, savęs tobulinimo ir gerumo viduje jausmą, žinių“ (L5) bei patenkino saviraiškos poreikį: *patenkino kultūrinės saviraiškos poreikį, meninės savirealizacijos poreikį*“ (L2). Kaip teigia M. Gardneris ir kt. (2008), jaunimo dalyvavimas organizuotoje kultūrinėje veikloje yra teigiamai susijęs su edukacine, pilietine ir profesine sėkme vėlesniu gyvenimo laikotarpiu. Neformali meninė veikla yra svarbus kontekstas, padedantis įveikti įvairius gyvenimo iššūkius, ugdo komandinio darbo įgūdžius, sudaro sąlygas tobulėjimui (Elpus, 2016; Bratuškins, Treija, Babris, 2018).

Tyrimo metu informantų buvo klausama kas turėtų inicijuoti studentų kultūrinę veiklą ir skatinti įsitraukimą. Informantų atsakymai pateikiami 10 lentelėje.

10 lentelė. Tyrimo dalyvių nuomonė apie studentų kultūrinės veiklos iniciatorius

Kategorija	Subkategorijos	Atsakymų skaičius	Patvirtinantys teiginiai
Studentų kultūrinės veiklos iniciatoriai	Patys studentai	5	„Skatinimas ateiti ir iš pačio žmogaus – turėtų būti ir vidinė motyvacija“ (L1); „Isitraukti turėtų patys studentai“ (L2); „...atsakomybę galėtų prisiimti studentų atstovybės“ (L3); „Studentai, studentų atstovybė“ (L4); „Studentai <...>, įtraukti grupės seniūnus, kurie vėliau pradėtų įtraukinėti savo draugus ir taip ratas plėstųsi“ (L5).
	Visa universiteto bendruomenė	1	„Inicijuoti galėtų asmenys, kurie turi sukaupę daugiau žinių <...> galėtų taip pat ir universiteto administracija <...> dėstytojai“ (L1).

Atsakymai, pateikti 10 lentelėje, rodo, kad tyrimo dalyviai yra linkę manyti, kad studentų kultūrinės veiklos iniciatoriais turi būti patys studentai: „skatinimas ateiti ir iš pačio žmogaus – turėtų būti ir vidinė motyvacija“ (L1); „įsitraukti turėtų patys studentai“ (L2); „...atsakomybę galėtų prisiimti studentų atstovybės“ (L3); „studentai, studentų atstovybė“ (L4); „studentai <...>, įtraukti grupės seniūnus, kurie vėliau pradėtų įtraukinėti savo draugus ir taip ratas plėstųsi“ (L5). Vienas informantas teigė, kad kultūrinę veiklą universitete turėtų inicijuoti ir organizuoti visa universiteto bendruomenė: „inicijuoti galėtų asmenys, kurie turi sukaupę daugiau žinių <...> galėtų taip pat ir universiteto administracija <...> dėstytojai“ (L1). Kaip teigia T. Strunkina, E. Shmeleva ir kt. (2016), jaunimas yra socialiai aktyviausia visuomenės dalis, geriausiai žinanti savo poreikius, galimybes, o taip pat turintys išmokti gyventi šiuolaikiniame ekonominių, skaitmeninių, kultūrinių, demografinių ir kitų aplinkos jėgos formuojamame pasaulyje (Ramos, Schleicher, 2018).

Tyrimo metu buvo svarbu sužinoti jo dalyvių nuomonę apie tai, ką reikėtų keisti universitetų kultūrinėje veikloje ir studentų kultūrinėje edukacijoje (ką įtraukti, papildyti, ko atsisakyti, ko pasigedote ir pan.). Tyrimo dalyvių atsakymai – 11 lentelėje.

11 lentelė. Tyrimo dalyvių nuomonė apie universitetų kultūrinės veiklos ir studentų kultūrinės edukacijos kaitos galimybes

Kategorija	Subkategorijos	Atsakymų skaičius	Patvirtinantys teiginiai
Kultūrinės edukacijos kaitos galimybės	Plėtojimas ir įvairovė	3	„...veiklos, kuri nebūtinai yra susijusi su studijuojamu dalyku, galėtų daugiau meno veiklos įtraukti“ (L1); „...nereikėtų koncentruotis vien tik į „prabangias“ ar populiarias veiklas“ (L4); „...galbūt reiktų sukurti kokius nors pasaulio būrelius, kuriuose studentai galėtų užsiimti įdomiomis kitų šalių veiklomis“ (L5).
	Informacijos sklaida	2	„...studentams trūksta informuotumo apie įsitraukimo į kultūrinę veiklą“ (L2); „Trūksta elementarios komunikacijos apie tai, kas yra siūloma“ (L3).

Tyrimo dalyvių nuomone (11 lentelė), siekiant universitetų kultūrinės veiklos ir studentų kultūrinės edukacijos kaitos bei gerinimo, pagrindinės galimybės yra: plėtojimas ir įvairovės didinimas: „...veiklos, kuri nebūtinai yra susijusi su studijuojamu dalyku, galėtų daugiau meno veiklos įtraukti“ (L1); „...nereikėtų koncentruotis vien tik į „prabangias“ ar populiarias veiklas“ (L4); „...galbūt reiktų sukurti kokius nors pasaulio būrelius, kuriuose studentai galėtų užsiimti įdomiomis kitų šalių veiklomis“ (L5) bei informacijos sklaida: „...studentams trūksta informuotumo apie įsitraukimo į kultūrinę veiklą“ (L2); „trūksta elementarios komunikacijos apie tai, kas yra siūloma“ (L3). Įvairovės didinimą mini ir O. Petronienė (2009), teigdama, kad šiuolaikinės visuomenės, švietimo ir kultūros tendencijos yra orientuotos į individo asmeninių, socialinių, pažinimo ir kultūrinių kompetencijų plėtojimą, siekiama, kad ugdymo turinys ir procesas sietųsi su jaunuolio patirtimi, aktualiais socialiniais kultūriniais jo aplinkos poreikiais, ugdomas komunikabilumas ir sąmoningas bei kritiškas požiūris į dabarties reiškinius.

2.4. Studentų, studijavusių Jungtinės Karalystės universitetuose, patirčių apie kultūrinės edukacijos poreikių tenkinimo galimybes tyrimo rezultatai

Siekiant išsiaiškinti kultūrinės edukacijos poreikių tenkinimo galimybes universitetuose, buvo tiriamos ir JK studijavusių studentų patirtys. Pradžioje tyrimo dalyvių taip pat klausėme kas, jų nuomone, yra *kultūra*. Informantų atsakymai pateikti 12 lentelėje.

12 lentelė. Tyrimo dalyvių *kultūros* apibūdinimas

Kategorija	Subkategorijos	Atsakymų skaičius	Patvirtinantys teiginiai
<i>Kultūros sąvokos apibūdinimas</i>	Viską apimanti sąvoka	2	„... <i>kultūra tai yra tam tikrų vertybių, elgesio, vaizdinių, meno, garsų ir mąstysenos mišinys</i> “ (K1); „ <i>Kultūra apima įsitikinimus, meną, žinias, galimybes ir socialines normas bei interakcijas tarp žmonių grupių</i> “ (K5).
	Veikla ir vertybės	1	„... <i>vertybės ir veikla susijusi su tam tikra žmonių grupe</i> “ (K2).
	Menas	1	„... <i>meno, literatūros, kino bei muzikos visuma</i> “ (K3).
	Socialinis reiškiny	1	„... <i>socialinis fenomenas, kurio ypatybės gali apibūdinti bendruomenės, tautas, šalis</i> “ (K4).

Iš 12 lentelėje pateiktų tyrimo dalyvių atsakymų matome, kad *kultūros* sąvoką informantai apibūdino įvairiais aspektais. Du tyrimo dalyviai teigė, kad tai plati ir viską apimanti sąvoka: „...*kultūra tai yra tam tikrų vertybių, elgesio, vaizdinių, meno, garsų ir mąstysenos mišinys*“ (K1); „*kultūra apima įsitikinimus, meną, žinias, galimybes ir socialines normas bei interakcijas tarp žmonių grupių*“ (K5). Po vieną tyrimo dalyvio atsakymą galima priskirti tokiems kultūros apibūdinimams: veikla ir vertybės: „...*vertybės ir veikla susijusi su tam tikra žmonių grupe*“ (K2); menas: „...*meno, literatūros, kino bei muzikos visuma*“ (K3) ir socialinis reiškiny: „...*socialinis fenomenas, kurio ypatybės gali apibūdinti bendruomenės, tautas, šalis*“ (K4). Kaip minėjome anksčiau, daugelio mokslininkų (Lanskoronskio, 2006; Hofstede, 2011; Inglis, 2016 ir kt.) teigimu, kultūra labai plati ir įvairiaaspektė sąvoka. Kultūra integruoja visuomenės politinės, socialinės, ekonominės, pilietinės raidos procesą. Kultūra yra rinkinys veiksmų, suteikiančių

prasmę ir vertę žmonių sambūviui visuomenėje. Tai apima religiją, socialines ir kultūrinės vertybes, meną, švietimą ir mokslą. Kultūra ir socialinė raida daro įtaką viena kitai (Josefová, 2014).

Tyrimo metu informantai buvo prašomi apibūdinti savo kultūrinį gyvenimą. Gauti atsakymai pateikti 13 lentelėje.

13 lentelė. Tyrimo dalyvių savo kultūrinio gyvenimo apibūdinimas

Kategorija	Subkategorijos	Atsakymų skaičius	Patvirtinantys teiginiai
Savo kultūrinio gyvenimo apibūdinimas	Socialiai aktyvus	2	„Tai vietos, kurias lankai, kaip save pateiki viešumoje, su kokiais žmonėmis bendrauji.<...> patinka išeiti į miestą, jame vaikščioti, dalyvauti renginiuose“ (K1); „...mėgstu keliauti, kur susipažįstu su kitomis kultūromis akis į akį, bendrauju su vietiniais“ (K2).
	Susijęs su savišvieta	1	„...skaitau įvairius straipsnius bei klausausi Spotify“ (K3).
	Meno renginių lankymas	1	„...labai aktyvus, beveik visas laisvas laikas yra atiduodamas jam. Mėgstu teatrą, opera, koncertus, įvairaus pobūdžio muziejus ir parodas“ (K4).
	Visapusiškas	1	„...bandau įsitraukti į kuo įvairesnes kultūrines veiklas<...>. Savanoriauju savaitgaliais, domiuosi menu: muzika, fotografija, tapyba, lankau parodas<...>, diskutuoju aktualiais klausimais, skaitau literatūrą“ (K5).

13 lentelėje pateikti tyrimo dalyvių atsakymai rodo apibūdinimų įvairovę, kurią galima sieti su pačios *kultūros* sąvokos egzistuojančia apibūdinimų įvairove. Informantai savo kultūrinį gyvenimą apibrėžia kaip socialiai aktyvų: „tai vietos, kurias lankai, kaip save pateiki viešumoje, su kokiais žmonėmis bendrauji.<...> patinka išeiti į miestą, jame vaikščioti, dalyvauti renginiuose“ (K1); „...mėgstu keliauti, kur susipažįstu su kitomis kultūromis akis į akį, bendrauju su vietiniais“ (K2).; susijusį su savišvieta: „...skaitau įvairius straipsnius bei klausausi Spotify“ (K3).; susijusį

su meno renginių lankymu: „...*labai aktyvus, beveik visas laisvas laikas yra atiduodamas jam. Mėgstu teatrą, opera, koncertus, įvairaus pobūdžio muziejus ir parodas*“ (K4) bei apibūdinamą, kaip visapusišką: „...*bandau įsitraukti į kuo įvairesnes kultūrines veiklas<...>. Savanoriauju savaitgaliais, domiuosi menu: muzika, fotografija, tapyba, lankau parodas<...>, diskutuoju aktualiais klausimais, skaitau literatūrą*“ (K5). Šie informantų atsakymai gali liudyti N. Wilson (2019) teiginį, kad jaunimas visame pasaulyje vis labiau įsitraukia į kultūrines veiklas, paveldo apsaugą ir propagavimą, pripažįsta, kad kultūra ne tik priklauso praeičiai, bet ir yra jų tapatybės dalis.

Tyrimo metu informantų buvo prašoma nurodyti kas lemia tokio jų kultūrinio gyvenimo pasirinkimą. Gauti tyrimo dalyvių atsakymai – 14 lentelėje.

14 lentelė. Kultūrinį gyvenimo pasirinkimą nulemiantys veiksniai

Kategorija	Subkategorijos	Atsakymų skaičius	Patvirtinantys teiginiai
Kultūrinį gyvenimą lemiantys veiksniai	Ugdymas ir šeimos pavyzdys	2	„... <i>lemia tai, kaip tave auklėjo tėvai, kokia aplinka tave supa vaikystėje, kaip su tavim elgėsi mokykloje, kokiomis veiklomis tu užsiėmiau beaugdamas</i> “ (K1); „... <i>kultūrinis gyvenimas siejasi su nuo vaikystės esančiu domėjimusi <...> Augimas tokioje aplinkoje tarp panašius pomėgius turinčių žmonių padarė didelę įtaką tolimesniam domėjimuisi kultūra</i> “ (K4).
	Gyvenamoji aplinka	1	„... <i>kur gyvenu yra didelė įvairovė žmonių, kurie atvažiuoja atsiveža ir savo kultūrą.<...> kultūros pažinimui padeda nemokami muziejai, koncertų</i> “ (K2).
	Hobiai	1	„ <i>Darbas labai mažai susiję su kultūra <...> renkuosi hobius (mėgstu augalus, keliauti, sportuoti) vietoj kultūrinės veiklos</i> “ (K3).
	Poreikis tobulėti	1	„ <i>Vidinis tobulėjimas ir per tai išorinis pasaulio gerinimas. <...> investavimas į save ir žinias per kultūrines veiklas teigiamai paveiks visuomenę</i> “ (K5).

Informantai nurodė sekančius jų kultūrinį gyvenimą lemiančius veiksnius (14 lentelė): ugdymas ir šeimos pavyzdys: „...*lemia tai, kaip tave auklėjo tėvai, kokia aplinka tave supa vaikystėje, kaip su tavim elgėsi mokykloje, kokiomis veiklomis tu užsiėmiau beaugdamas*“ (K1); „...*kultūrinis gyvenimas siejasi su nuo vaikystės esančiu domėjimusi <...> Augimas tokioje aplinkoje tarp panašius pomėgius turinčių žmonių padarė didelę įtaką tolimesniam domėjimuisi kultūra*“ (K4).; gyvenamoji aplinka: „...*kur gyvenu yra didelė įvairovė žmonių, kurie atvažiuoja atsivežę ir savo kultūrą.<...> kultūros pažinimui padeda nemokami muziejai, koncertų*“ (K2).; hobiai: „*darbas labai mažai susiję su kultūra <...> renkuosi hobius (mėgstu augalus, keliauti, sportuoti) vietoj kultūrinės veiklos*“ (K3).; poreikis tobulėti: „*vidinis tobulėjimas ir per tai išorinis pasaulio gerinimas. <...> investavimas į save ir žinias per kultūrines veiklas teigiamai paveiks visuomenę*“ (K5). A. Lebron (2013) teigimu, kaip kultūra reiškiasi ir vystosi priklauso nuo atskirų individų, jų mąstymo, mokymosi, taip pat nuo to, koks kolektyvinis elgesys formuoja ir palaiko gyvybingus modelius gyvenimas ekosistemose. Tyrimo metu gauti atsakymai rodo, kad tai kas formuoja jų kultūrinį gyvenimą, apima platų spektrą elgesio bei mąstymo – nuo ugdymo ir tradicijų iki tobulėjimo poreikio.

Tyrimo metu jo dalyvių buvo prašoma pasakyti kokias kultūrinės edukacijos galimybes jiems siūlė universitetas jų studijų metais. Tyrimo dalyvių atsakymai pateikiami 15 lentelėje.

15 lentelė. Kultūrinės edukacijos pasiūla tyrimo dalyvių universitetuose

Kategorija	Subkategorijos	Atsakymų skaičius	Patvirtinantys teiginiai
Kultūrinės edukacijos pasiūla universitete	Universitetas siūlė kultūrinę edukaciją	3	„...labai skatino dalyvauti konkursuose, kad būtų daugiau galimybių publikuoti savo darbus, parodyti save, susirasti pažinčių. Dėstytojai suteikė labai daug informacijos“ (K1); „Mano universitetas siūlė labai daug veiklų“ (K4); „Virš 200 savanoriavimo, meno, sporto ir bendrų interesų būrelių. Labai platus pasiūlymas, taip pat yra galimybė patiemis steigti būrelį rūpimais klausimais surinkus 30 bendraminčių“ (K5).
	Pasiūla buvo, bet neteko dalyvauti	2	„...studijuojant galėjau prisijungti prie įvairių kultūrinių veiklų ir bendruomenių, tačiau neturėjau laiko jose aktyviai dalyvauti“ (K2); „Buvo nemažai bendruomenių<...> turėjau kitų veiklų ir pomėgių, į šias bendruomenes nestojau“ (K3).

Kaip matome 15 lentelėje, trys tyrimo dalyviai nurodė, kad pasiūla buvo: „...labai skatino dalyvauti konkursuose, kad būtų daugiau galimybių publikuoti savo darbus, parodyti save, susirasti pažinčių. Dėstytojai suteikė labai daug informacijos“ (K1); „Mano universitetas siūlė labai daug veiklų“ (K4); „Virš 200 savanoriavimo, meno, sporto ir bendrų interesų būrelių. Labai platus pasiūlymas, taip pat yra galimybė patiemis steigti būrelį rūpimais klausimais surinkus 30 bendraminčių“ (K5). Du tyrimo dalyviai taip pat sakė, kad pasiūla buvo, bet jie ja nepasinaudojo: „...studijuojant galėjau prisijungti prie įvairių kultūrinių veiklų ir bendruomenių, tačiau neturėjau laiko jose aktyviai dalyvauti“ (K2); „Buvo nemažai bendruomenių<...> turėjau kitų veiklų ir pomėgių, į šias bendruomenes nestojau“ (K3). Tyrimo dalyvių atsakymai nurodo didelius skaičius bendruomenių JK universitetuose, kuriuose studentai gali patenkinti savo kultūrinės edukacijos poreikius. Tokią galimybę galima vertinti kaip labai teigiamą, nes, pasak R. Moore (2015), jaunimo kultūra reiškia šios amžiaus grupės narių kultūrinę praktiką, kuria jie išreiškia savo tapatybę ir parodo savo priklausymo tam tikrai jaunų žmonių grupei jausmą.

Tyrimo metu informantų buvo klausiama ar jie dalyvavo kultūrinės edukacijos renginiuose savo universitetuose studijų metais. Atsakymai pateikiami 16 lentelėje.

16 lentelė. Tyrimo dalyvių dalyvavimas kultūrinės edukacijos renginiuose

Kategorija	Subkategorijos	Atsakymų skaičius	Patvirtinantys teiginiai
Dalyvavimas kultūrinėje edukacijoje	Dalyvavo	4	„...raginamas dėstytojų, dalyvavau konkursuose, <...> buvau pakviestas į parodų atidarymus“ (K1); „...buvau narė kompiuterinio modeliavimo bendruomenėje, kur susirenka žmonės su tuo pačiu pomėgiu“ (K2); „Studijų metu turėdavome galimybę organizuoti renginius, eiti į parodas mieste, klausytis paskaitų ir seminarų su skirtingais žmonėmis iš mados industrijos“ (K4); „Priklausiau fotografijos bendrijai su kuria eidavome į įvairias parodas“ (K5).
	Dalyvavo kitose veiklose	2	„...buvau įstojęs į kelias bendruomenes susijusias su finansais, dalyvavau jų organizuojamuose renginiuose<...> nemanau, kad šią veiklą galėčiau priskirti prie kultūrinės edukacijos“ K3 „...pačios studijos buvo lyg viena didelė ir įtempta kultūrinė veikla, kuri nepaliko laiko ištraukti į kitokią veiklą“ (K4); „...investavimo būrelyje turėjome kviestinių svečių kas keletą savaitių kurie vesdavo paskaitas, įvairias diskusijas“ (K5).

Aptariant 16 lentelėje pateiktus tyrimo dalyvių atsakymus, galime teigti, kad visi JK studijavę studentai dalyvavo bendruomenių veiklose, bet kai kurių bendruomenės nebuvo tiesiogiai susiję su kultūra, kitų – atvirkščiai – pačios studijos buvo kultūros ir meno srityje tiek daug apėmusios, kad papildomam dalyvavimui nebebuvo laiko ir prasmės. Keturi informantai, kurie dalyvavo, teigė: „...raginamas dėstytojų, dalyvavau konkursuose, <...> buvau pakviestas į parodų

atidarymus“ (K1); „...buvau narė kompiuterinio modeliavimo bendruomenėje, kur susirenka žmonės su tuo pačiu pomėgiu“ (K2); „Studijų metu turėdavome galimybę organizuoti renginius, eiti į parodas mieste, klausytis paskaitų ir seminarų su skirtingais žmonėmis iš mados industrijos“ (K4); „Priklausiau fotografijos bendrijai su kuria eidavome į įvairias parodas“ (K5). Dalyvavę kitose veiklose, teigė: „...buvau įstojęs į kelias bendruomenes susijusias su finansais, dalyvavau jų organizuojamuose renginiuose<...> nemanau, kad šią veiklą galėčiau priskirti prie kultūrinės edukacijos“ K3; „...pačios studijos buvo lyg viena didelė ir įtempta kultūrinė veikla, kuri nepaliko laiko įsitraukti į kitokią veiklą“ (K4); „...investavimo būrelyje turėjome kvietinių svečių kas keletą savaičių kurie vedavo paskaitas, įvairias diskusijas“ (K5). F. Brereton ir V. Mistry (2019) atliktas JK studentų nuomonių tyrimas atskleidė, kad studentai akcentuoja išlaidas, laiką, vietą, patogumą ir saugumą kaip kliūtis įsitraukti į bendruomenių veiklą. Dokumente *Dėl neformaliojo švietimo ir savaiminio mokymosi skatinimo ir įteisinimo* (2017) teigiama, kad XXI amžiuje jaunimas privalo palikti formalųjį išsilavinimą su meile toliau mokytis. Turime sukurti besimokančius visą gyvenimą, kurie visą gyvenimą tikisi naujų ir skirtingų mokymosi galimybių. Tai daryti galima tik pasitelkiant neformalias, savanoriškas jaunimo kultūrinės ir kitas veiklas.

Tyrimo dalyvių buvo klausama – ką jiems davė studijų metų kultūrinė veikla. Informantų atsakymai pateikiami 17 lentelėje.

17 lentelė. Tiriamųjų nuomonė apie kultūrinės veiklos reikšmę

Kategorija	Subkategorijos	Atsakymų skaičius	Patvirtinantys teiginiai
Kultūrinės veiklos reikšmė	Saviraiškos galimybės, kompetencijų tobulinimas	5	„...lavinau savo kūrybinius sugebėjimus“ (K1); „...pagerinau savo įgūdžius“ (K2); „...praplėčiau akiratį, sužinojau daug įvairių ir naudingų dalykų susijusių su mano pasirinkta mokslų sritimi, padėjo tobulinti bendravimo kultūrą“ (K3); „...leido išmokti bendradarbiavimo, praplėtė žinias ir turimus įgūdžius, leido tobulintis“ (K4); „...tobulino bendravimo, kalbos įgūdžius“ (K5).
	Bendraminčių, draugų rato išplėtimas	3	„...susiradau labai daug pažinčių ir draugų“ (K1); „Naujų pažinčių“ (K2); „Igijau nemažai pažinčių“ (K3).
	Lengvesnės darbo paieškos	2	„...labai padėjo ieškant darbo pabaigus studijas“ (K1); „...leido išmokti darbo etikos“ (K4).

Tyrimo dalyvių atsakymai (17 lentelė) parodė, kad kultūrinės veiklos reikšmė tyrimo dalyviams buvo tokia: penki informantai teigė, kad tai – saviraiškos galimybės, kompetencijų tobulinimas: „...lavinau savo kūrybinius sugebėjimus“ (K1); „...pagerinau savo įgūdžius“ (K2); „...praplėčiau akiratį, sužinojau daug įvairių ir naudingų dalykų susijusių su mano pasirinkta mokslų sritimi, padėjo tobulinti bendravimo kultūrą“ (K3); „...leido išmokti bendradarbiavimo, praplėtė žinias ir turimus įgūdžius, leido tobulintis“ (K4); „...tobulino bendravimo, kalbos įgūdžius“ (K5). Trys atsakymai buvo teigiantys, kad tai – bendraminčių, draugų rato išplėtimas: „...susiradau labai daug pažinčių ir draugų“ (K1); „naujų pažinčių“ (K2); „igijau nemažai pažinčių“ (K3). Du informantai tai siejo su darbui reikalingų įgūdžių įgijimu ir lengvesnėmis darbo paieškomis: „...labai padėjo ieškant darbo pabaigus studijas“ (K1); „...leido išmokti darbo etikos“ (K4). Daugelio informantų nurodyti keli atsakymai (subkategorijos), leidžia teigti, kad informantų kultūrinė veikla studijų metais davė nemažai ir įvairios naudos. Kultūrinė edukacija sujungia meninę, kūrybinę ir švietimo sritis. Kultūrinė edukacija padeda ugdyti dalyvių kūrybiškumą,

bendravimo įgūdžius, gali padėti spręsti socialinės įtraukties ir darbo rinkos bei kitas visuomenei aktualias problemas (Bockhorst, Reinwand, Zacharias 2012).

Tyrimo metu jo dalyvių buvo prašoma išsakyti savo nuomonę apie tai, kas turėtų inicijuoti studentų kultūrinę veiklą ir skatinti įsitraukimą. Informantų atsakymai pateikiami 18 lentelėje.

18 lentelė. Tyrimo dalyvių nuomonė apie studentų kultūrinės veiklos iniciatorius

Kategorija	Subkategorijos	Atsakymų skaičius	Patvirtinantys teiginiai
Studentų kultūrinės veiklos iniciatoriai	Universiteto administracija, dėstytojai, bendruomenės	4	„Universitetas turėtų suteikti visą informaciją apie kultūrinius renginius/veiklas, dėstytojai turėtų raginti dalyvauti šiose veiklose“ (K1); „Bendruomenių atstovai, kurie pirmais studijų metais supažindintų su bendruomenių veikla“ (K2); „...universitetui sudarius tinkamesnes sąlygas, studentai įsitrauktų dar aktyviau <...> studijų vadovai galėtų daugiau skatinti studentus įsitraukti į veiklas“ (K4); „...universitetas turėtų sudaryti galimybę įsitraukti ir padėti populiarinti siūlomas galimybes, potencialiai finansiškai remti“ (K5).
	Įvairios institucijos	1	„Įvairios valstybinės bei mokslo institucijos arba visuomeninės, labdaros įstaigos“ (K3).

Tyrimo dalyviai, nurodydami studentų kultūrinės veiklos iniciatorius (18 lentelė), išskyrė dvi grupes, t.y. universiteto administraciją, dėstytojus, bendruomenes: „universitetas turėtų suteikti visą informaciją apie kultūrinius renginius/veiklas, dėstytojai turėtų raginti dalyvauti šiose veiklose“ (K1); „bendruomenių atstovai, kurie pirmais studijų metais supažindintų su bendruomenių veikla“ (K2); „...universitetui sudarius tinkamesnes sąlygas, studentai įsitrauktų dar aktyviau <...> studijų vadovai galėtų daugiau skatinti studentus įsitraukti į veiklas“ (K4); „...universitetas turėtų sudaryti galimybę įsitraukti ir padėti populiarinti siūlomas galimybes, potencialiai finansiškai remti“ (K5) ir įvairias kitas institucijas: „įvairios valstybinės bei mokslo institucijos arba visuomeninės, labdaros įstaigos“ (K3). Tyrimo dalyvių atsakymai rodo, kad pagrindiniai universitete vykstančių ar siūlomų kultūrinės edukacijos renginių, veiklų iniciatoriai

turėtų būti patys universiteto bendruomenės nariai. Tai nurodo ir A. S. Rahman ir A. Alwi (2018), sakydami, kad universitetai atlieka svarbų vaidmenį, rengiant kompetentingus individus, formuojant visuomenės vertybes ir normas, užtikrinant visuomenės kultūrinius poreikius.

Tyrimo dalyvių buvo prašoma pasidalinti savo nuomone apie tai, ką reikėtų keisti universitetų kultūrinėje veikloje ir studentų kultūrinėje edukacijoje (ką įtraukti, papildyti, ko atsisakyti, ko pasigedote ir pan.). Informantų atsakymai – 19 lentelėje.

19 lentelė. Tyrimo dalyvių nuomonė apie universitetų kultūrinės veiklos ir studentų kultūrinės edukacijos kaitos galimybes

Kategorija	Subkategorijos	Atsakymų skaičius	Patvirtinantys teiginiai
Kultūrinės edukacijos kaitos galimybės	Visko pakanka	2	„...universiteto dabartinis indėlis atrodo pakankamas“ (K2); „...veiklos ir siūlomų užsiėmimų yra pakankamai, be to, visada galima pradėti organizuoti kokią nors veiklą pačiam“ (K3).
	Derinti kultūrinės edukacijos veiklas ir studijas	2	„...universitetai turėtų skatinti didesnę studentų įsitraukimą į užklasines veiklas ir tuo pat metu užtikrinti, kad studentas ir jo pagrindinės studijos nenukenčia“ (K4); „...sudaryti galimybę gauti kreditų už aktyvų įsitraukimą į kultūrinę veiklą. Būtų puiki galimybė iškeisti pasirenkamąjį dalyką į kultūrinę veiklą“ (K5).
	Plėsti edukacinių veiklų pasiūlą	1	„...reiktų įtraukti daugiau popaskaitinių veiklų/paskaitų/renginių“ (K1).

Informantų nuomonė (19 lentelė) apie kultūrinės edukacijos universitetuose kaitos galimybes buvo tokia: su informantai teigė, kad visko pakanka: „...universiteto dabartinis indėlis atrodo pakankamas“ (K2); „...veiklos ir siūlomų užsiėmimų yra pakankamai, be to, visada galima pradėti organizuoti kokią nors veiklą pačiam“ (K3); du informantai manė, kad reikia derinti kultūrinės edukacijos veiklas ir studijas: „...universitetai turėtų skatinti didesnę studentų įsitraukimą į užklasines veiklas ir tuo pat metu užtikrinti, kad studentas ir jo pagrindinės studijos nenukenčia“

(K4); „...sudaryti galimybę gauti kreditų už aktyvų įsitraukimą į kultūrinę veiklą. Būtų puiki galimybė iškeisti pasirenkamąjį dalyką į kultūrinę veiklą“ (K5).; vieno informanto nuomone, reikia plėsti edukacinių veiklų pasiūlą: „...reikėtų įtraukti daugiau popaskaitinių veiklų/paskaitų/renginių“ (K1). T. Strunkinos, E. Shmelevos ir kt. (2016) manymu, jaunimas yra socialiai aktyviausia visuomenės dalis. Paveldėjęs socialinio išsivystymo laipsnį, jauni gyventojai formuoja ateities įvaizdį ir turėtų būti traktuojamas kaip naujovių potencialas, į kuriuos reikia atsižvelgti visose gyvenimo srityse.

2.5. Studentų kultūrinės edukacijos universitete modelio projektavimas, grindžiant tyrimo radiniais

Apibendrinant studentų, studijavusių Lietuvos ir JK universitetuose, kultūrinės edukacijos poreikių tenkinimo patirčių tyrimo rezultatus ir apžvelgiant tyrimo dalyvių savo kultūrinio gyvenimo apibūdinimus, galime teigti, kad Lietuvoje studijavę studentai savo kultūrinį gyvenimą apibūdina kaip nepakankamą, skurdoką, kuriam nepakankamai skiriama laiko ir dėmesio. Tie, kad mano, kad jų kultūrinis gyvenimas yra pakankamai aktyvus, teigia, kad turi stengtis domėtis ir dalyvauti. JK universitetuose studijavę studentai savo kultūrinį gyvenimą apibūdina kaip aktyvų, kuriame daug socialinių kontaktų, pažinties su kitomis kultūromis. JK studijavę studentai savo kultūrinį gyvenimą aptaria, kaip teatrų, operų, koncertų, įvairaus pobūdžio muziejų ir parodų lankymą, taip pat savanoriškas veiklas, bei savišvietą. Šių dviejų atsakymų grupių palyginimas leidžia teigti, kad JK studentų kultūrinis gyvenimas yra gausesnis, aktyvesnis ir įvairesnis.

Tyrimo metu informantų klausta apie jų kultūrinio gyvenimo pasirinkimą nulemiančius veiksnius. Lietuvoje studijavę tyrimo dalyviai nurodė dvi pagrindines priežastis – asmeninį pasirinkimą, t. y. noras daryti tai, kas patinka, kam jaučiama aistra, ir išorės veiksnius, kurie dažniausiai studentų kultūrinį gyvenimą veikia neigiamai, nes tai – laiko, finansų stoka, didelis užimtumas. Vienas informantas nurodė, kad lemia įpročiai, kurie susiformavo, kaip poreikis kultūrinei veiklai ir tas poreikis išlieka, nepaveiktas išorės veiksnių. Panašius atsakymus apie įpročius arba ugdymą, iš šeimos atsineštą pavyzdį pateikė ir JK studijavę studentai, kurie savo kultūrinį gyvenimą sieja su nuo vaikystės esančiu domėjimusi, pomėgiu. Dalis JK studijavusių informantų nurodė, kad gyvenamoji aplinka (didelė įvairovė ir pasiūla muziejų, koncertų ir kt.) buvo lemiamas veiksnys, kuris lėmė jų kultūrinio gyvenimo pasirinkimą. Tarp JK studijavusių

tyrimo dalyvių atsakymų išryškėjo mintis apie poreikį tobulėti, kaip prielaidą ir galimybę keisti visuomenę ir pasaulį.

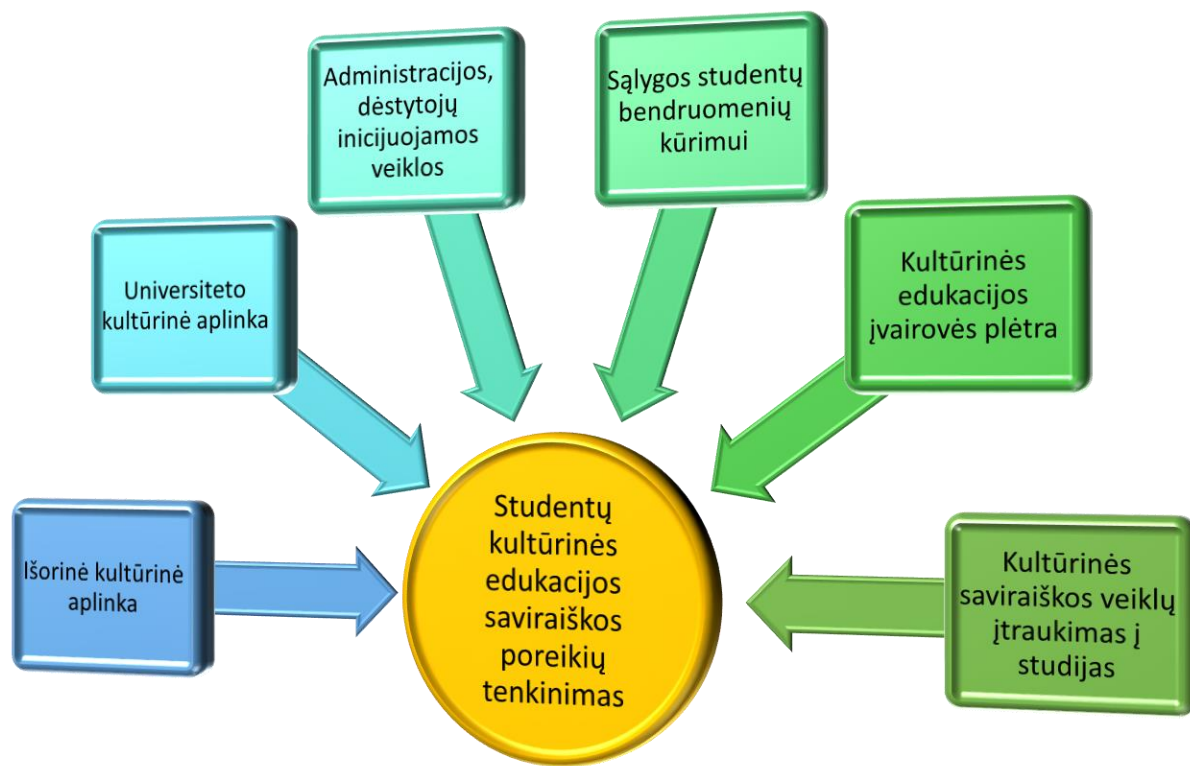
Informantų nuomonių apie kultūrinės edukacijos pasiūlą jų universitetuose palyginimas leidžia teigti akivaizdų skirtumą tarp Lietuvos ir JK universitetų. Lietuvoje siūlomų edukacinių veiklų nėra daug, daugelis universitetuose veikiančių kultūrinių organizacijų (chorai, šokių kolektyvai, teatrai ir pan.) yra organizuojami „iš viršaus“, studentai kviečiami prisijungti. Neretai šie kvietimai, sprendžiant iš tyrimo dalyvių teiginių, nepasiekia studijuojančiųjų. Tuo tarpu JK universitetuose egzistuoja gausybė (priklausomai nuo universiteto dydžio, bet vidutiniškai apie 200) kultūrinės ir kitokios veiklos bendruomenių. Šias bendruomenes kuria ir yra kviečiami kurti patys studentai, surinkę atitinkamą skaičių bendraminčių. Šios bendruomenės vienija studentus pagal tautybę, kultūrą, religiją, pomėgius, gebėjimus, interesus. Nepaisant veiklos galimybių ir gausos, ne visi JK studijavę tyrimo dalyviai jungėsi į šias bendrijas. Tam kliudė poreikis užsidirbti studijoms ir pragyvenimui ar kitos priežastys.

Tyrimo metu domėtasi apie tai kokią, studijų metu vykusios edukacinės kultūrinės veiklos, reikšmę jie įžvelgia. Lietuvoje studijavę ir kultūrinėje veikloje universitetuose dalyvavę tyrimo dalyviai teigė, kad tokia veikla suteikė naujų žinių, patirties, patenkino saviraiškos poreikį. JK studijavę tyrimo dalyvių atsakymuose galima rasti daugiau reikšmingų dalykų: saviraiškos galimybės, kompetencijų tobulinimas, darbinei profesinei veiklai reikalingų įgūdžių įgijimas, draugų, bendraminčių radimas, galimybė ieškoti darbo, kontaktuoti su potencialiais darbdaviais ir kt.

Tyrimo dalyvių nuomonių apie universitetų kultūrinės veiklos ir studentų kultūrinės edukacijos kaitos galimybes palyginimas leidžia manyti, kad Lietuvos universitetuose reikėtų daugiau įvairovės, organizuojant kultūrinės edukacijos veiklas, didesnio dėmesio meno srities veikloms. Taip pat išryškėjo mintis, kad reikalinga edukacijas, sietina su tarpkultūriniu ugdymu ir kitų kultūrų pažinimu. Taip pat tyrimo dalyviai nurodė būtinybę gerinti komunikaciją ir informacijos apie kultūrinės edukacijos veiklas sklaidą. JK studijavę informantai pateikė ne tiek daug pasiūlymų, nes jų teigimu, kultūrinės edukacijos veiklų yra pakankamai, o jei ir kažkam pritrūksta, kiekvienas gali įsteigti savo ir bendraminčių bendriją. JK studijavę tyrimo dalyviai kaip kaitos galimybę įžvelgė kreditų gavimą ar pasirenkamų studijų dalykų keitimą už kultūrinės veiklas.

Apibendrinant galima teigti, kad kultūrinių edukacinių saviraiškos galimybių JK studijuojantys studentai turi daugiau. Tai lemia universitetų dydis, tradicijos, studijuojančių studentų įvairovė, galimybės už universiteto ribų (muziejai, koncertai ir pan.). Išskirtiniu bruožu galima įvardinti tai, kad JK kultūrinės edukacinės veiklas inicijuoja ir kuria patys studentai. Nepaisant didelės pasiūlos ir plačių galimybių, ne visi JK studijavę studentai tuo naudojami. Lietuvos universitetuose studentams siūloma ženkliai mažiau kultūrinės edukacijos ir saviraiškos veiklų. Jos dažniausiai organizuojamos ir kuriamos „iš viršaus“, labai menka pačių studentų iniciatyva. Lietuvoje studijavę studentai t. p. ne visi naudojami esama kultūrinių veiklų pasiūla. Lietuvoje ir JK studijavusių informantų nuomonės buvo labai panašios aptariant kultūrinių edukacinių poreikių tenkinimo reikšmę – asmeninis tobulėjimas, kultūros tęstinumas, kompetencijų įgijimas, pasirengimas profesinei veiklai ir pan.

Remiantis abiejų tyrimo dalyvių grupių apibendrintais patirčių rezultatais, siūlome tokį studentų kultūrinės edukacijos saviraiškos poreikių tenkinimo gerinimo universitete modelį (žr. 3 pav.).

3 pav. Studentų kultūrinės edukacijos saviraiškos poreikių tenkinimo gerinimo universitete modelis

Šis modelis nusako keletą studentų kultūrinės edukacijos saviraiškos poreikių tenkinimo gerinimo galimybių. Visų pirma įtakos turi išorinė (miesto, regiono, šalies) kultūrinė aplinka. P. Chatterton (2000) pabrėžia, kad istorinė universiteto kultūrinio vaidmens raida, pereina nuo aukštosios kultūros elitinio universiteto vaidmens į platesnį kultūrinį šiuolaikinio masinio universiteto vaidmenį. Nauja aplinka universitetams, įskaitant mažėjančią nacionalinių struktūrų įtaką, lokalizacijos ir globalizacijos procesų sąveiką bei naujų regioninio valdymo struktūrų atsiradimą, keičia kultūrinius universiteto ir bendruomenės santykius ir atveria naujas galimybes. Atsiranda galimybė sukurti glaudesnę ryšį ir galėtų atverti naujas galimybes geriau suvokti bendrą visuomenės kultūrą ir spręsti besivystančio universiteto idėjas.

Kitas svarbus faktorius studentų kultūrinės edukacijos saviraiškos poreikių tenkinimo gerinimui yra paties universiteto kultūrinė aplinka. Zhou, L., Wang, H. (2013) teigia, kad universitetai yra akademinės kultūros ir moralinės kultūros pradžios taškais, palaipsniui formuojantys savitas akademines tradicijas, vertybes, taisykles, etiketą, valdymą, bendruomenę, sportą, meną, mokymą, mokslinius tyrimus, aplinką ir pan. Taip pat aukštosios mokyklos ugdo visuomenei darbuotojus ir aukštos kokybės talentus, perteikia visuomenei pažangias idėjas, teikia intelektualinę paramą, technologinę paramą ir žinių indėlį ir taip stiprina tautą.

Prie studentų kultūrinės edukacijos saviraiškos poreikių tenkinimo gerinimo gali prisidėti ir universitetų administracija, dėstytojai, inicijuodami, organizuodami kultūrinės veiklas, bei kviesdami į jas prisijungti studentus. Nes, kaip nurodo U. Stephan ir S. Pathak (2016), kultūra gali būti neatsiejamas nuo lyderystės efektyvumo, kultūra, kuri apima komandinį darbą, grupes, koordinaciją ir tarpasmeninius ryšius, yra ženkliai geriau įgyvendinama ir plečiama.

Būtina prielaida studentų kultūrinės edukacijos saviraiškos poreikių tenkinimo gerinimui universitete yra ir sąlygų studentų bendruomenių kūrimui sudarymas. Tai yra svarbu, nes, pasak F. Brereton ir V. Mistry (2019) universiteto palaikomi klubai, draugijos ir komandos sujungia studentus tarpusavyje bei juos supantį pasaulį, taip užtikrinant, kad yra „laimingų, pasitikinčių studentų“ (p. 27). Ši gerovė yra labai svarbi studentams, nes leidžia įgyti patirties, bendradarbiaujant su įvairiomis draugijomis, klubais ir sporto komandomis, dalyvauti bendruomenės gyvenime ir kurti socialinius pokyčius. Tai siejasi ir su kultūrinės edukacijos įvairovės plėtra, kurios neretai stinga Lietuvos universitetuose, kur dažnai orientuojamasi vien į muziką ar šokį, pamirštant kitus menus, o kartais – nesiūlant studentams meninių veiklų, o orientuojantis į lyderystės, verslumo ir pan. organizacijas.

Taip pat galimas teigiamas poveikis studentų kultūrinės edukacijos raiškos gerinimui galėtų būti kultūrinės saviraiškos veiklų įtraukimas į studijas, t.y. šios veiklos vertinimas, kaip studijų dalies, suteikiant už juos kreditus ar tokios veiklos kreditus užskaitant vietoje kitų (laisvai pasirenkamų) studijų dalykų. Andreatta, B. (2021) nuomone, kultūrinės edukacijos veiklose ar kolektyvuose studentai gali įgyti vertingos edukacinės patirties, gilinti žinias apie savo kultūrinę kilmę arba bendrauti su juos dominančiais bendruomenės nariais, kas suteikia nemažiau žinių nei studijų veiklos. Tokioje veikloje įgyti įgūdžiai, žinios ir nuostatos gali praplėsti studentų savęs suvokimą, ugdyti pagarbą sau ir kitiems, stiprinti kultūrinį tapatumą ir (arba) suteikti didesnę tarpkultūrinį supratimą ir kultūrinės įvairovės vertinimą.

DISKUSIJA

Kultūra, kaip jaunimo vystymosi ir pilietinio įsitraukimo vektorius, atlieka esminį vaidmenį skatinant tvarų socialinį ir ekonominį ateities kartų vystymąsi. Jaunimas gali veikti kaip tiltas tarp kultūrų ir būti pagrindinis veiksnys skatinant taiką ir tarpkultūrinį supratimą (*Kultūra kaip jaunimo vystymosi vektorius* (angl. – *Culture as a vector for youth development*), 2022). UNESCO dokumente *Jaunimas ir kultūra* (angl. – *Youth and culture*) (2021) nurodoma, kad jaunų žmonių teisė patekti į kultūrinį gyvenimą, mėgautis ir aktyviai dalyvauti jame yra įtvirtinta tarptautinėje teisėje, kuri yra pagrindinė jų kultūrinių ir žmogaus teisių dalis. Labai svarbus yra jaunimo įgalinimas siekti savo kultūrinių teisių, o jaunimas yra esminis kultūros konvencijų įgyvendinimo veiksnys. D. Inglis (2016) pažymi, kad jokia žmonių grupė negali gyventi visiško naujumo sąlygomis, taigi šiuolaikinė kultūra, kurioje veikia ir yra veikiamas jaunimas, pasižymi ne tik senųjų tradicijų nykimu, bet ir naujų tradicijų kūrimusi. Tyrimo rezultatai rodo, kad jaunimas ieško galimybių ir gyvena pakankamai aktyvų gyvenimą, tenkindami savo kultūrinius, socialinius ir kt. poreikius. Tyrimo metu išryškėjęs skirtumas yra tas, kad JK jaunimo aktyviam gyvenimui yra daugiau galimybių ir didesnė pasiūla.

Kultūrinė edukacija sujungia meninę, kūrybinę ir švietimo sritis. Jos poveikis pasireiškia tokiose veiklose dalyvaujančiam individui, kultūrai, menininkams, kultūros įstaigoms. Kultūrinė edukacija apima skirtingo pobūdžio edukacines veiklas, kurios padeda pažinti skirtingas meno formas, kultūrinius procesus, ugdo estetinį supratimą (Bockhorst, Reinwand, Zacharias 2012). Kalbant apie jaunimą, D. Inglis (2016) manymu, kultūra daugeliu atvejų pasižymi savitos saviraiškos ieškojimu, tačiau ji lygiai taip pat orientuojasi ir į kitokias paieškas – autentiškumo siekimą. Kultūrinio gyvenimo paieškas ir jas lemiančiais veiksniais tyrimo dalyviai nurodė vidines priežastis, tokias kaip: aistra veikti, domėjimasis, įpročių išraiška, tobulėjimo siekis, noras daryti pasaulį ir visuomenę geresniais ir kt. bei išorines: pasiūlos gausa arba jos nebuvimas, lėšų stygius, laiko stoka dėl studijų ar darbo.

Kultūra yra rinkinys veiksnių, suteikiančių prasmę ir vertę žmonių sambūviui visuomenėje. Tai apima religiją, socialines ir kultūrines vertybes, meną, švietimą ir mokslą (Josefová, 2014). Mokslininkė teigia, kad šios sąvokos ir su jomis siejamos problemos reikalauja, kad žmonės susijungtų, bendradarbiautų grupėje, o kultūra ir suteikia galimybę palaikyti ryšį su kitais, kad būtų galima kurti ir dalytis patirtimi bei sprendimais. Taip pat ir I. Kuizinienė (2004) manymu, kultūra

palaipsniui pereina nuo izoliuoto nuo visuomenės problemų elitinio fenomeno prie naujos visuomenės gyvenimo kokybės, pramogų ir laisvalaikio organizavimo veiklos. Apie kultūrinės edukacijos veiklą pasiūlą ir tai, kur galėjo patenkinti savo saviraiškos poreikį, tyrimo dalyviai minėjo skirtingas kultūrinės edukacijos galimybes Lietuvoje ir JK. Lietuvos universitetuose pasiūla nėra didelė, kolektyvų veikla artima profesionaliai veiklai. JK pasiūla labai įvairi, bendruomenių veikloje dalyvauti gali kiekvienas, kaip ir kurti savo bendruomenę. Nėra lengva palyginti taip skirtingai kuriamas bei veiklą vykdančias organizacijas, bet galima manyti, kad Lietuvoje kultūrinės saviraiškos veiklos daugiau linkę ugdyti gebėjimus, kompetencijas, siekti rezultato, o JK universitetų bendruomenės daugiau atlieka studentų socializacijos, komunikacines ir saviraiškos funkcijas. Tai pasakytina ir apie tyrimo rezultatus, susijusius su tyrimo dalyvių nuomone apie tai kokią, studijų metu vykusios edukacinės kultūrinės veiklos, reikšmę jie įžvelgia. Europos Parlamento ir ES Tarybos rekomendacijose *Dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų* (2018) kalbama apie kultūrinės edukacijos poreikį bei svarbą ir vienas iš aštuonių įvardinamų bendrųjų gebėjimų yra kultūrinis sąmoningumas, kuris apibrėžiamas kaip „įvairių kūrybinių idėjų, patirties ir emocijų išraiškų skirtingose terpėse, įskaitant muziką, scenos meną, literatūrą ir vizualinį meną, svarbos suvokimas“. Ir Lietuvoje, ir JK studijavę ir kultūrinėje veikloje universitetuose dalyvavę tyrimo dalyviai nurodė kultūrinės veiklos reikšmę įgyjant žinių, patirties, patenkinant saviraiškos poreikį, įgyjant kompetencijų profesinei veiklai, randant draugų, bendraminčių, susipažįstant su su potencialiais darbdaviais ir kt.

G. Ramos, A. Schleicher (2018) teigimu, dvidešimt pirmojo amžiaus studentai gyvena gana glaudžiai tarpusavyje susijusiame, įvairiame ir greitai besikeičiančiame pasaulyje. N. Khairullinaa, R. Bakhtizinb ir kt. (2016) aukštojo mokslo sistemą apibūdina kaip individo, visuomenės ir valstybės sąveikos sferą, kurioje visi švietimo santykių subjektai turi galimybę daryti įtaką jų funkcionavimui ir vystymuisi bei prisiimti atsakomybę už jai įgyvendinti būtinas sąlygas. Šiuo atžvilgiu viena iš pagrindinių aukštojo mokslo sistemos socialinių problemų yra studento asmenybės kūrybinės veiklos formavimas ir čia labai svarbus vaidmuo tenka universiteto organizacinei kultūrai ir jos kultūrinėms iniciatyvoms. L. Thomas (2013) atliktas tyrimas apie studentų įsitraukimą ir priklausymą aukštojo mokslo institucijai aprodė, kad studentai, dalyvaujantys klubuose ir draugijose, buvo labiau linkę rodyti didelį priklausymo universitetui jausmą; taip pat, kad kai kurie studentai labiau džiaugtųsi galėdami rinktis daugiau socialinių veiklų, kurias organizuoja akademiniai darbuotojai. K. Elpus (2016) tyrimai atskleidė, kad

akademiniis jaunimas labai vertina savo meninius ieškojimus ir kad jų meno studijos tampa svarbiu kontekstu, padedančiu jiems įveikti įvairius gyvenimo iššūkius. Mūsų tyrimo dalyvių nuomone, Lietuvos universitetuose reikėtų daugiau įvairovės, organizuojant kultūrinės edukacines veiklas, taip pat didesnio dėmesio atskiroms meno rūšių veikloms bei edukacinės veiklos, sietinos su tarpkultūriniu ugdymu ir kitų kultūrų pažinimu. JK studijavę tyrimo dalyviai manė, kad kultūrinės edukacijos poreikių tenkinimo gerinimui reikėtų inicijuoti kreditais grįstą ir į studijų planą įtrauktais kultūrinės edukacijos studijų dalykais.

Atliktas kokybinis tyrimas atskleidė nemažai skirtumų bei specifinių aspektų tarp Lietuvos ir JK universitetuose siūlomų, organizuojamų ir vykdomų edukacinių veiklų, skirtų studentų kultūrinei saviraiškai. Nors planuojant ir vykdant šį tyrimą buvo įvykdyti kokybinio tyrimo reikalavimai, rezultatų apibendrinimą ir jų pritaikymo galimybes iš dalies riboja mažas tyrimo dalyvių skaičius. Būtent kokybinio tyrimo rezultatai yra unikalūs ir būdingi tyrime dalyvaujantiems asmenims. Būtų neteisinga tyrimo išvadas taikyti visoms aukštosioms mokykloms abiejose šalyse. Tyrimo rezultatai leidžia numatyti temos tyrimo tęstinumą, tolimesnes studijas ir tyrimus.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

1. Teorinė kultūrinės edukacijos poreikių tenkinimo galimybių universitetuose analizė atskleidė, kad kultūra yra ne tik žmogaus sukurti medžiaginiai objektai; tai ir socialinės normos, papročiai, idėjos, vaizdiniai, simbolinių prasmų pasaulis, kuris reiškiasi įvairiose dvasinėse vertybėse, žmonių santykiuose, požiūriuose į gamtą, kitas kultūras ir žmones. Pastaraisiais metais įvairių šalių vyriausybės *deda pastangas prioretizuoti kultūrą, įtraukti kuo daugiau ir įvairesnių socialinių grupių, bendruomenių bei amžiaus grupių gyventojų, suteikti kiekvienam galimybes vystyti savo kultūrinius ir kūrybinius gebėjimus, praturtinti savo asmenybę*. Europos ir Lietuvos kultūros politikos dokumentuose pabrėžiami kultūros vystymo, perimamumo klausimai, suprantant, kad kultūros raiška ir vystymasis priklauso nuo atskirų individų, jų mąstymo, elgesio ir pan. Jaunimas yra tiek kultūros kūrėjai, tiek jos vartotojai, ir puikiai sugeba išnaudoti naujų žiniasklaidos ir skaitmeninių technologijų potencialą šiems tikslams. *Kultūrinė edukacija* yra daugialypė, nulemta ne tik išorinių veiksnių, tačiau veikiamą ir ją įgyvendinančių institucijų veiklos specifikos, tikslų ir formų. Pastaruoju metu padaryta didelė pažanga jaunimo kultūrinės edukacijos bei saviraiškos srityje. *Dalyvavimas kultūrinėje veikloje padeda jauniems žmonėms išreikšti savo kūrybiškumą ir prisidėti prie jų asmeninio tobulėjimo*. Viena iš pagrindinių aukštojo mokslo sistemos socialinių problemų yra *studento asmenybės kūrybinės veiklos formavimas* ir čia labai svarbus vaidmuo tenka universiteto organizacinei kultūrai ir jos kultūrinėms iniciatyvoms. Lietuvos ir JK universitetai siūlo skirtingas saviraiškos galimybes, studentai labiau džiaugtųsi galėdami rinktis daugiau socialinių veiklų, kurias organizuoja akademiniai darbuotojai. Tai padaryti yra svarbu, nes neformali kultūrinė veikla yra neatsiejama mokymosi patirties dalis; čia mokomasi įgūdžių, ne tik būtinų įsidarbinimui, bet ir pilnavertiškai ir aktyviai gyventi ir veikti visuomenėje.

2. Studentų, studijavusių Lietuvos universitetuose, patirčių apie kultūrinės edukacijos poreikių tenkinimo galimybes tyrimo rezultatai atskleidė, kad Lietuvoje studijavę studentai savo *kultūrinį gyvenimą apibūdina kaip nepakankamą, skurdoką, kuriam skiriama nepakankamai laiko ir dėmesio*. Kultūrinio gyvenimo pasirinkimą nulemiančius veiksnius tyrimo dalyviai nurodė dvi pagrindines priežastis – asmeninį pasirinkimą, t. y. noras daryti tai, kas patinka, kam jaučiama aistra, ir išorės veiksnius, kurie dažniausiai studentų kultūrinį gyvenimą veikia neigiamai, nes tai – laiko, finansų stoka, didelis užimtumas. *Kultūrinės edukacijos pasiūlą Lietuvos universitetuose*

tyrimo dalyviai apibūdino kaip negausią, o daugelis universitetuose veikiančių kultūrinių organizacijų (chorai, šokių kolektyvai, teatrai ir pan.) yra organizuojami „iš viršaus“, studentai kviečiami prisijungti, nors neretai šie kvietimai nepasiekia studijuojančiųjų. Tyrimo dalyviai edukacinės kultūrinės veiklos reikšmę jiems apibūdina, kaip suteikusią naujų žinių, patirties, patenkinusią saviraiškos poreikį. Tyrimo dalyviai mano, kad Lietuvos universitetuose reikėtų didesnės kultūrinių edukacinių veiklų įvairovės, daugiau dėmesio meninėms, kitų kultūrų pažinimo veikloms, o taip pat komunikacijos ir informacijos apie kultūrinės edukacijos veiklas sklaidos gerinimo.

3. Studentų, studijavusių JK universitetuose, patirčių apie kultūrinės edukacijos poreikių tenkinimo galimybes tyrimo rezultatai atskleidė, kad savo kultūrinį gyvenimą šie tyrimo dalyviai apibūdina kaip *aktyvų, kuriame daug socialinių kontaktų, pažinties su kitomis kultūromis*. Tyrimo dalyviai nurodė, kad jų gyvenamoji aplinka buvo lemiamas veiksnys, kuris lėmė jų aktyvaus kultūrinio gyvenimo pasirinkimą, kita priežastis – noras ir poreikis tobulėti, kad keisti visuomenę ir pasaulį. Kiekviename JK universitete yra daug (priklausomai nuo universiteto dydžio, bet vidutiniškai apie 200) *kultūrinės ir kitokios veiklos bendruomenių*, vienijančių studentus pagal tautybę, kultūrą, religiją, pomėgius, gebėjimus, interesus ir kt. Nepaisant veiklos galimybių ir gausos, ne visi tyrimo dalyviai jungėsi į šias bendrijas – trukdė darbas ar kitos priežastys. Tyrimo dalyviai, rinkęsi kultūrinės edukacijos veiklas, nurodė tai kaip *saviraiškos galimybę, kompetencijų tobulinimą, profesinei veiklai reikalingų įgūdžių įgijimą, draugų, bendraminčių radimą, galimybę ieškoti darbo* ir kt. Tyrimo dalyviai kaip kultūrinės edukacijos kaitos galimybę nurodė kreditų gavimą ar pasirenkamų studijų dalykų keitimą už kultūrinės veiklas.

4. Remiantis tyrimo radiniais suprojektuotame studentų kultūrinės edukacijos saviraiškos poreikių tenkinimo gerinimo universitete modelyje yra išskiriami šeši aspektai, kurių plėtojimas ar įtraukimas į universiteto strategines veiklas, galėtų pagerinti Lietuvos studentų kultūrinės edukacijos saviraiškos poreikių tenkinimą: *išorinės universiteto aplinkos įtraukimas ir bendradarbiavimas su ja; universiteto kultūrinės aplinkos gerinimas ir plėtimas; universitetų administracijos, dėstytojų iniciatyva, organizuojant kultūrines veiklas, bei pritraukiant studentus; sąlygų studentų bendruomenių kūrimui sudarymas; kultūrinės edukacijos įvairovės universitetuose plėtra; kultūrinės saviraiškos veiklų įtraukimas į studijas.*

LITERATŪRA

1. *Access of Young People to Culture. Final Report*, (2018). Inter Arts, EACEA. Prieiga per internetą: <https://www.interarts.net/descargas/interarts1834.pdf>
2. Andreatta, B. (2021). *Creating a Culture of Learning in 6 Steps*. LinkedIn Learning with Lynda.com content. Prieiga per internetą: <https://learning.linkedin.com/content/dam/me/learning/EMW/lil-guide-creating-culture-learning-6-Steps.pdf>
3. Andrijauskas, A. (2003). *Kultūrologijos istorija ir teorija*. Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla.
4. Bansal, P. (2020). *Youth Culture: Influence of Media and Globalization*. Prieiga per internetą: <https://egyankosh.ac.in/bitstream/123456789/65362/1/Unit-5.pdf>
5. Bitinas, B. (2013). *Ugdymo filosofija. Ugdymo idėjos ir problemos*. Vilsnius: Edukologija. Prieiga per internetą: <http://talpykla.elaba.lt/elaba-fedora/objects/elaba:4358642/datastreams/MAIN/content>
6. Bland, A. M., Derobertis, E. M. (2017). *The Humanistic Perspective in Psychology*. *ResearchGate*, No. 3, p. 1-19. Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/315761695_The_Humanistic_Perspective_in_Psychology
7. Bockhorst, H., Reinwand, V. I., Zacharias, W. (2012). *Handbuch Kulturelle Bildung*. *Kopaed*. Prieiga per internetą: <https://brill.com/view/book/9789463007979/BP000027.xml>
8. Brereton, F., Mistry, V. (2019). *Barriers to student engagement in clubs and societies: a social capital perspective*. *Research in Practice*, No. 23, p. 25-48. Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/338046643_Barriers_to_student_engagement_in_clubs_and_societies_a_social_capital_perspective
9. Chatterton, P. (2000). *The Cultural Role of Universities in the Community: Revisiting the University—Community Debate*. *Environment and Planning*, 32(1), p. 165-181. Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/23538856_The_Cultural_Role_of_Universities_in_the_Community_Revisiting_the_University-Community_Debate

10. Colbert P. J. (2010). Developing A Culturally Responsive. Classroom Collaborative Of Faculty, Students, And Institution. *Contemporary Issues In Education Research*, Volume 3, No. 9, p. 69-80. Prieiga per internetą: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1072673.pdf>
11. *Cultural Education. A summary of programmes and opportunities*, (2018). Department for Culture, Media, and Sport, UK. Prieiga per internetą: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/226569/Cultural-Education.pdf
12. *Culture and Youth Development. Culture as a vector for youth development*, (2022). United Nations. Prieiga per internetą: <https://www.un.org/esa/socdev/documents/youth/fact-sheets/youth-cultureasavector.pdf>
13. *Education 2030. The future of education and skills*, (2018). Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). Prieiga per internetą: [https://www.oecd.org/education/2030/E2030%20Position%20Paper%20\(05.04.2018\).pdf](https://www.oecd.org/education/2030/E2030%20Position%20Paper%20(05.04.2018).pdf)
14. Elpus, K. (2016). *Arts Education and Positive Youth Development: Cognitive, Behavioral, and Social Outcomes of Adolescents who Study the Arts*. Prieiga per internetą: <https://www.arts.gov/sites/default/files/Research-Art-Works-Maryland.pdf>
15. Gaižauskaitė, I., Valavičienė, N. (2016). *Socialinių tyrimų metodai: kokybinis interviu*. Vilnius: Registrų centras.
16. Gardner, M., Roth, J., Brooks-Gunn, I. (2008). Adolescents' participation in organized activities and developmental success 2 and 8 years after high school: Do sponsorship, duration, and intensity matter? *Developmental Psychology*, 44(3), p. 814-830. Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/5377241_Adolescents'_Participation_in_Organized_Activities_and_Developmental_Success_2_and_8_Years_After_High_School_Do_Sponsorship_Duration_and_Intensity_Matter
17. Hofstede, G. (2011). Dimensionalizing Cultures: The Hofstede Model in Context. *Online Readings in Psychology and Culture*, 2 (1), p. 158-174. Prieiga per internetą: <https://doi.org/10.9707/2307-0919.1014>
18. Yang, Y. (2014). Study of the Development of Youth Culture under the Background of Advanced Culture. *Sociology Mind*, Vol.4, No.1, p. 58-60. Prieiga per internetą: <http://dx.doi.org/10.4236/sm.2014.41008>

19. Inglis, D. (2016). *Culture and Everyday Life*. Prieiga per internetą: <https://www.gacbe.ac.in/images/E%20books/Culture%20and%20every%20day%20life%20.pdf>
20. *Youth and culture*, (2021). UNESCO. Prieiga per internetą: https://en.unesco.org/sites/default/files/info_sheet_youth.pdf
21. *Jaunimo gerovės tyrimas: apklausos rezultatai*, (2018). Prieiga per internetą: http://ziburio-fondas.lt/wp-content/uploads/sites/5/2019/07/National-study-report_Lithuania.pdf
22. Josefová, A. (2014). The cultural diversity as a phenomenon of the multicultural society. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. No. 152, p. 1019 – 1021. Prieiga per internetą: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042814053336/pdf?md5=f240f269ca97c2800087c0c00b09455f&pid=1-s2.0-S1877042814053336-main.pdf>
23. Kačerauskas, T. (2005). Kultūros filosofija ir egzistencinė fenomenologija. *Problemos*. Nr. 68 p. 32-42. Prieiga per internetą: <https://www.zurnalai.vu.lt/problemos/article/view/4076>
24. Kanišauskas, S., Juozelis, E. (2018). *Mokslo filosofijos pagrindai*. Vilnius: MRU. Prieiga per internetą: https://www.registrucentras.lt/bylos/dokumentai/literatura/Saulius%20Kani%C5%A1auskas%2C%20Evaldas%20Juozelis_Mokslo%20filosofijos%20pagrindai.pdf
25. Kardelis, K. (2016). *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai*. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras.
26. Khairullina, N., Bakhtizinb, R., Gaisinab, L., Kosintsevac, T., Belonozhkoa, L. (2016). Development of Creative Activity of Students in The System of The Organizational Culture of The Modern University. *International Journal of Environmental & Science Education*, Vol. 11, No. 4, p. 2171-2184. Prieiga per internetą: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1114459.pdf>
27. Kuizinienė, I. (2004). *Meno aritmetika: kultūros vadyba Lietuvoje. Kultūros vadyba. Aprėptis. Ypatumai*. Vilnius: Tyto alba.
28. *Kultūra 2030. Kultūros politikos kryptys*. (2019). Lietuvos Respublikos Vyriausybės. Prieiga per internetą: [file:///C:/Users/37061/Downloads/Kultura+2030_versija_galutin%C4%97%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/37061/Downloads/Kultura+2030_versija_galutin%C4%97%20(1).pdf)
29. *Kultūrinės edukacijos veiklų poveikio vertinimas*, (2021). Lietuvos kultūros taryba ir Lietuvos Respublikos Kultūros ministerija. Prieiga per internetą:

<https://www.kulturostyrimai.lt/wp-content/uploads/2021/04/Kulturines-edukacijos-veiklu-poveikio-vertinimas.pdf>

30. Lanskoronskis, V. (2006). *Veiklos kultūros centruose poveikis bendruomenės gyvenimui*. Magistro darbas (Socialinis darbas / Kultūros institucijų vadyba). Vilnius: Vilniaus pedagoginis universitetas. Prieiga per internetą: <https://portalcris.vdu.lt/server/api/core/bitstreams/5bb6b889-8049-42ec-bc88-5f887ac424cd/content>

31. Lebrón, A. (2013). What is Culture? *Merit Research Journal of Education and Review*, Vol. 1(6), p. 126-132. Prieiga per internetą: <https://meritresearchjournals.org/er/content/2013/July/Lebr%F3n.pdf>

32. Lietuvos kultūros politikos strategija „Kultūra 2030“, (2019). Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Prieiga per internetą: file:///C:/Users/37061/Downloads/Kultura+2030_versija_galutin%C4%97.pdf

33. Lietuvos Respublikos Kultūros politikos pagrindų įstatymas, (2019). Lietuvos Respublikos Seimas. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/d4dda730fbb111e993cb8c8daaf8ff8a>

34. Lietuvos Respublikos Seimo nutarimas *Dėl valstybės pažangos strategijos „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“*, (2012). Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.425517>

35. Lietuvos Respublikos Vyriausybės *Nutarimas dėl Lietuvos kultūros politikos strategijos patvirtinimo*, (2019). Prieiga per internetą: https://en.unesco.org/creativity/sites/creativity/files/qpr/lithuanian_strategy_for_cultural_policy.pdf

36. Longinou, D. (2020). The benefits from cultural activities at a school environment. *Journal of Contemporary Education Theory & Research*, Vol. 4, No. 1, p. 8-13. Prieiga per internetą: https://www.pedocs.de/volltexte/2020/19289/pdf/JCETR_2020_1_Longinou_The_benefits_from_cultural_activities.pdf

37. Moore, R. (2015). *Youth Culture*. International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences (Second Edition). Prieiga per internetą: <https://www.sciencedirect.com/topics/social-sciences/youth-culture>

38. Newsome, L. K., Cooper, P. (2016). International Students' Cultural and Social Experiences in a British University: "Such a hard life [it] is here". *Journal of International Students*, Volume 6, Issue 1, p. 195-215. Prieiga per internetą: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1083255.pdf>
39. Oyserman, D. (2016). Culture Three Ways: Culture and Subcultures Within Countries. *The Annual Review of Psychology. Department of Psychology*, University of Southern California, Los Angeles. Prieiga per internetą: <https://dornsife.usc.edu/assets/sites/782/docs/PS68CH15-Oyserman001-029.pdf>
40. Petraйтė, M., Varanauskas, A., Zinkevičiūtė, G. (2021). *The assessment of the impact of cultural education activities (summary)*. Vilnius, Lithuanian Council for Culture, the Ministry of Culture of the Republic of Lithuania, association "Knowledge Economy Forum". Prieiga per internetą: <https://www.kulturostyrimai.lt/wp-content/uploads/2021/04/The-assessment-of-the-impact-of-cultural-education-activities-summary.pdf>
41. Petronienė, O. (2009). Kultūrinės edukacijos raiška sprendžiant socialines problemas. *Socialinis ugdymas*. Nr. 10 (21), p. 31-43. Prieiga per internetą: <https://www.lituanistika.lt/content/23917>
42. Rahman, S. A., Alwi, A. (2018). The inclusion of cultural diversity in higher education curriculum design. *International Journal of Contemporary Educational Research*, 5(2), 87-94. Prieiga per internetą: <http://dx.doi.org/10.33200/ijcer.479054>
43. Ramos, G., Schleicher, A. (2018). *Preparing Our Youth For an Inclusive and Sustainable World*. The OECD PISA global competence framework. Prieiga per internetą: <https://www.oecd.org/pisa/Preparing-youth-inclusive-sustainable-world.pdf>
44. Rekomendacijos *Dėl bendrujų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų*, (2018). Europos Parlamentas ir ES Taryba. Prieiga per internetą: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&from=GA](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from=GA)
45. Spencer-Oatey, H. (2012). *What is culture? A compilation of quotations*. Global PAD Core Concepts. Available at Global PAD Open House. Prieiga per internetą: <http://www2.warwick.ac.uk/fac/soc/al/globalpad/interculturalskills/>
46. Stephan, U., Pathak, S. (2016). Beyond cultural values? Cultural leadership ideals and entrepreneurship. *Journal of Business Venturing*, Vol. 31 No. 5, p. 505-523. Prieiga per internetą: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0883902616300337>

47. Strunkina, T., Shmeleva, E., Okeansky, V., Okeansky, Z., Romanova, A. (2016). *Sociocultural Needs of Young People as a Resource for the Formation of National Identity*. SHS Web of Conferences. Prieiga per internetą: https://www.shs-conferences.org/articles/shsconf/pdf/2016/06/shsconf_rptss2016_01093.pdf
48. *Tarybos išvados dėl jaunosios kartos kūrybiškumo skatinimo: vaikų ir jaunuolių kūrybiškumo bei inovacinių gebėjimų ugdymas per kultūrinę raišką ir kultūros pažinimo galimybes* (2019) <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:301:0009:0011:LT:PDF>
49. *The School Students view- Why is non-formal education and informal learning important to us?* (2017). OBESSU position paper on the promotion and validation of non-formal education and informal learning. https://www.obessu.org/site/assets/files/1322/2017_-_obessu_position_paper_on_the_promotion_and_validation_of_non-formal_education_and_informal_learning.pdf
50. Thomas, L. (2013). *Building student engagement and belonging in Higher Education at a time of change: final report from the What Works? Student Retention & Success programme*. <https://www.advance-he.ac.uk/knowledge-hub/building-student-engagement-and-belonging-higher-education-time-change-final-report>
51. Tolvaišienė, N., Šinkūnaitė, L., Butkevičienė J., Almonaitytė–Navickienė, V. (2007). *Kultūros politika*. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas. <https://www.vdu.lt/cris/bitstream/20.500.12259/145/1/ISBN978609470503.pdf>
52. Treija, S., Babris, M., Bratuškins, U. (2018). Non-Formal Education in Architecture: Latvian Experience. *Journal of Architecture and Urbanism*, Volume 42 Issue 1, p. 46–51. <file:///C:/Users/37061/Downloads/1843-Article%20Text-3950-3-10-20180528.pdf>
53. *Vaikų ir jaunimo kultūrinės edukacijos Lietuvos scenos meno organizacijose būklės tyrimas*, (2019). Teatro ir kino informacijos ir edukacijos centras. <http://www.kulturostyrimai.lt/wp-content/uploads/2019/06/Vaik%C5%B3-ir-jaunimo-kult%C5%Abcin%C4%97s-edukacijos-b%C5%Abkl%C4%97s-tyrimas.pdf>
54. Wilson, N. (2019). *Impact of Extracurricular Activities on Students*. <https://www2.uwstout.edu/content/lib/thesis/2009/2009wilsonn.pdf>

55. Zhou, L., Wang, H. (2013). Soft Power Construction of University Culture. *International Academic Workshop on Social Science*, No. 4, p. 798-801. Prieiga per internetą: <https://www.atlantis-pess.com/article/9462.pdf>
56. Žydžiūnaitė, V. (2012). *Baigiamojo darbo rengimo metodologija. Mokomoji knyga.* Klaipėdos valstybinė kolegija. http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/ESFproduktai/2012_Baigiamojo_darbo_metodologija.pdf
57. Grincevičienė, V., Grincevičienė, Š., Grincevičius, J. (2012). Nuolatinis mokymasis kaip vertybė: farmacijos specialistų vertinimai. *Santalka: Filologija, Edukologija*, 20(2), p. 154–163. Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/274136597_Nuolatinis_mokymasis_kaip_vertybe_farmacijos_specialistu_vertinimai/link/00b7d515fdf807428e000000/download

PRIEDAI

Interviu klausimai

Gerbiamieji,

Esu Klaipėdos universiteto *Edukologijos* magistrantūros studijų programos studentė Meda Gabrielė Vismantaitė. Atlieku tyrimą, kurio tikslas – išsiaiškinti studentų, studijavusių Lietuvos ir Jungtinės Karalystės universitetuose, kultūrinės edukacijos poreikių tenkinimo patirtis. Šio tyrimo rezultatai bus panaudoti mano magistrantūros studijų baigiamajame darbe. Ši apklausa yra anoniminė, todėl tikiuosi nuoširdžių jūsų atsakymų. Prašau kiek galima išsamiau atsakyti į žemiau pateiktus interviu klausimus (atsakymus pateikite eilutėse po kiekvieno klausimo).

Iš anksto dėkoju.

1. Kaip galėtumėte apibūdinti kas yra kultūra?
2. Kaip apibūdintumėte savo kultūrinį gyvenimą?
3. Kas lemia tokio kultūrinio gyvenimo pasirinkimą?
4. Kokias kultūrinės edukacijos galimybes jums siūlė universitetas jūsų studijų metais?
5. Kokiuose kultūrinės edukacijos renginiuose dalyvavote studijų metais?
6. Ką jums davė ši kultūrinė veikla?
7. Kas, jūsų nuomone, turėtų inicijuoti studentų kultūrinę veiklą ir skatinti įsitraukimą?
8. Ką, jūsų nuomone, reiktų keisti universitetų kultūrinėje veikloje ir studentų kultūrinėje edukacijoje (ką įtraukti, papildyti, ko atsisakyti, ko pasigedote ir pan.)?
9. Lytis
10. Amžius
11. Šalis, kurioje studijavote

Informanto L1 atsakymai

1. Kaip galėtumėte apibūdinti kas yra kultūra?
Kultūra – domėjimasis menu, renginiais bei kita veikla, kuri gali žmogui suteikti naujų žinių
2. Kaip apibūdintumėte savo kultūrinį gyvenimą?
Apibūdinčiau taip, kad stengiuosi kultūros „įnešti“ į savo kasdienybę ir stengiuosi domėtis esančiomis parodomis ir panašiai.
3. Kas lemia tokio kultūrinio gyvenimo pasirinkimą?
Pačios smalsumas ir noras sužinoti daugiau, susidomėjimas tam tikrais dalykais.
4. Kokias kultūrinės edukacijos galimybes jums siūlė universitetas jūsų studijų metais?
Siūlė įvairias konferencijas ir dalyvavimą jose
5. Kokiose kultūrinės edukacijos renginiuose dalyvavote studijų metais?
Teko dalyvauti ne vienoje konferencijoje, kurioje pristatomi įvairūs pranešimai
6. Ką jums davė ši kultūrinė veikla?
Leido daugiau susipažinti su dominančiais klausimais, kaip psichologijos temos bei kiti ryšiai su šiuo dalyku
7. Kas, jūsų nuomone, turėtų inicijuoti studentų kultūrinę veiklą ir skatinti įsitraukimą?
Inicijuoti galėtų asmenys, kurie turi sukaupę daugiau žinių ir gali jomis pasinaudoti, skatinti galėtų taip pat ir universiteto administracija vien informuodama apie renginį bei dėstytojai. Bet turėtų pats skatinimas ateiti ir iš pačio žmogaus – turėtų būti ir vidinė motyvacija.
8. Ką, jūsų nuomone, reikėtų keisti universitetų kultūrinėje veikloje ir studentų kultūrinėje edukacijoje (ką įtraukti, papildyti, ko atsisakyti, ko pasigedote ir pan.)?
Įtraukti būtų galima veiklos, kuri nebūtinai yra susijusi su studijuojamu dalyku, galėtų daugiau meno veiklos įtraukti, skatinti aplankyti įvairias galerijas, renginių daugiau surengti.
9. Lytis
Moteris
10. Amžius
23 m.
11. Šalis, kurioje studijavote
Lietuva

Informanto L2 atsakymai

1. Kaip galėtumėte apibūdinti kas yra kultūra?
Žmonių, visuomenės palikimas, perduodamas iš kartos į kartą, būdingas tik tam tikrai visuomenei, šeimai, žmonių grupei, pasireiškiantis pasikartojančiomis įvairiomis veiklomis, kūryba, tam tikru išprusimu.
2. Kaip apibūdintumėte savo kultūrinį gyvenimą?
Kultūrinis gyvenimas gana vidutiniškas, labiausiai domina muzika, šiek tiek teatras. Iš tiesų kultūrinis gyvenimas galėtų būti įvairesnis, tačiau toks nėra dėl specifinių pomėgių, arba kitaip sakant išrankumo kultūrinėms veikloms, taip pat dėl to, kad nesinori lankytis kultūrinio laisvalaikio vietose vienai, o ne visada yra su ku.
3. Kas lemia tokio kultūrinio gyvenimo pasirinkimą?
Didžiausia dalimi tai lemia įpročiai – su šia kultūrine veikla užaugau ir ji labai artima. Kitos veiklos arba nedomina, arba neįprastos, arba bandant į jas įsitraukti patirtas nusivylimas, nepriėmimas kitų toje veikloje dalyvaujančiųjų. Na ir žinoma asmenybės savybės.
4. Kokias kultūrinės edukacijos galimybes jums siūlė universitetas jūsų studijų metais?
Šokiai, sportas (tradicinis ir e-sportas), teatras, choras.
5. Kokiose kultūrinės edukacijos renginiuose dalyvavote studijų metais?
Dainavau universiteto chore.
6. Ką jums davė ši kultūrinė veikla?
Patenkino kultūrinės saviraiškos poreikį, meninės savirealizacijos poreikį, leido geriau pažinti save, geriau suprasti kas patinka, kas ne, kokią veiklą norėčiau tęsti, su kokiais žmonėmis bendrauti.
7. Kas, jūsų nuomone, turėtų inicijuoti studentų kultūrinę veiklą ir skatinti įsitraukimą?
Įsitraukti turėtų patys studentai, tačiau akademinis personalas, ypač tas, kuris vadovauja, turėtų paskatinti, arba, pamatę, kad studentas turi potencialo kažkuriai siūlomai veiklai, turėtų jį paraginti.
8. Ką, jūsų nuomone, reikėtų keisti universitetų kultūrinėje veikloje ir studentų kultūrinėje edukacijoje (ką įtraukti, papildyti, ko atsisakyti, ko pasigedote ir pan.)?
Manau, kad studentams trūksta informuotumo apie įsitraukimo į kultūrinę veiklą privalumus. Nekalbu tik apie saviugdą ir savirealizaciją, bet ir apie apčiuopiamus privalumus, pavyzdžiui, kad mokantiems už mokslą studentams yra galimybė už dalyvavimą kultūrinėje veikloje sumažinti mokesť už mokslą, kelionių galimybes.
9. Lytis
Moteris
10. Amžius
23
11. Šalis, kurioje studijavote
Lietuva

Informanto L3 atsakymai

1. Kaip galėtumėte apibūdinti kas yra kultūra?
Tai socialiniai reiškiniai, kurie gali padėti priskirti žmones į tam tikras grupes. Kultūroje telpa labai daug įvairių sąvokų, tokių kaip menas, muzika, religija, tradicijos ir daug kitų įvairių dalykų, kurie apjungia žmones.
2. Kaip apibūdintumėte savo kultūrinį gyvenimą?
Mano kultūrinis gyvenimas yra skurdokas, apsiribojant apsilankymais koncertuose, populiarių žanrų kino filmuose. Retkarčiais apsilankau įvairiuose renginiuose ir muziejuose.
3. Kas lemia tokio kultūrinio gyvenimo pasirinkimą?
Didelis laiko užimtumas darbais, studijomis, kitais namų ruošos darbais.
4. Kokias kultūrinės edukacijos galimybes jums siūlė universitetas jūsų studijų metais?
Jokių pasiūlymų negavau.
5. Kokiose kultūrinės edukacijos renginiuose dalyvavote studijų metais?
Neteko dalyvauti.
6. Ką jums davė ši kultūrinė veikla?
-
7. Kas, jūsų nuomone, turėtų inicijuoti studentų kultūrinę veiklą ir skatinti įsitraukimą?
Tam tikriausiai didžiausią atsakomybę galėtų prisiimti studentų atstovybės, gebančios labiau sudominti ir atliepti bendraamžių poreikius ir galimybes.
8. Ką, jūsų nuomone, reikėtų keisti universitetų kultūrinėje veikloje ir studentų kultūrinėje edukacijoje (ką įtraukti, papildyti, ko atsisakyti, ko pasigedote ir pan.)?
Trūksta elementarios atviresnės komunikacijos apie tai, kas yra siūloma, kadangi nesidomint pačiai nieko, apie tokias veiklas negirdėjau.
9. Lytis
Moteris
10. Amžius
23 metai
11. Šalis, kurioje studijavote
Lietuva

Informanto L4 atsakymai

1. Kaip galėtumėte apibūdinti kas yra kultūra?
Menas, mokslas, sportas, pramogos, ritualai, papročiai, žaidimai, filosofija, religija ir t.t., visa kas susiję su žmogaus fizine ir psichologine veikla. Kultūra apima ne tik visuomenės tradicijas (etnines, geografines, t.t.), bet ir individualaus asmens laisvalaikį, pomėgius, gyvenimą.
2. Kaip apibūdintumėte savo kultūrinį gyvenimą?
Kasdienis kultūrinis gyvenimas asociuojasi su papročiais ar labiau tradicijomis, laisvalaikio ir pomėgiais. Žvelgiant plačiau, dėl laiko stokos, domėjimasis menu (parodomis, teatro pasirodymais, koncertais), sportu ar kitais renginiais yra apribotas darbo ir studijų. Bakalauro studijose galimybių buvo daugiau (ne Lietuvoje), universitetas siūlė užklausinę veiklą susijusią su menu, tačiau Lietuvoje (ISM) tokių galimybių nėra.
3. Kas lemia tokio kultūrinio gyvenimo pasirinkimą?
Laiko ir finansų stoka, privalomi darbai, galimybių trūkumas darbe ir universitete.
4. Kokias kultūrinės edukacijos galimybes jums siūlė universitetas jūsų studijų metais?
Universitete (ISM) vyrauja studentų klubai ir organizacijos, tačiau jos yra orientuotos į mokslą (rinkodara, lyderystė, investicijos, politika ir t.t.) ir sportą (golfas, tinklinis, futbolas, tenisas, Wake). Iš meninės pusės vienintelis klubas yra skirtas literatūrai, tačiau teatrui, šokiui ar muzikai užklausinės veiklos nėra.
5. Kokiose kultūrinės edukacijos renginiuose dalyvavote studijų metais?
Nedalyvavau. Man priimtinos kultūrinės veiklos, šokio, teatro ir muzikos, universitetas nesiūlo. O dėl darbo ir studijų pilnu etatu, laiko kultūrinei veiklai mieste laiko nelieka.
6. Ką jums davė ši kultūrinė veikla?
-
7. Kas, jūsų nuomone, turėtų inicijuoti studentų kultūrinę veiklą ir skatinti įsitraukimą?
Studentai, studentų atstovybė, tačiau pasiūlymus galėtų teikti ir universiteto atstovybė, užklausinių veiklų ir klubų koordinatoriai. Tačiau vargu ar studentai noriai imasi šios iniciatyvos, ypač jei norimos veiklos užuomazgų universitete nėra. Iš patirties, net jei ir nauja organizacija yra įkuriamas universitete, ji nebūtinai pritrauks daug žmonių ir gyvuos ilgai lygiai taip pat kaip ir visos kitos jau esančios organizacijos. Bet kokiu atveju organizacijos ir įvairūs klubai gali gyvuoti tik pačių studentų dėka, marketingu universitete, įvairiomis veiklomis klubo viduje. Užklausinės veiklos organizacijos yra populiareesnės kuomet jos apjungia kelias panašias sritis.
8. Ką, jūsų nuomone, reikėtų keisti universitetų kultūrinėje veikloje ir studentų kultūrinėje edukacijoje (ką įtraukti, papildyti, ko atsisakyti, ko pasigedote ir pan.)?
Imant ISM pavyzdį, nereikėtų koncentruotis vien tik į „prabangias“ ar populiarias užklausines veiklas. Žinoma, mokslinės srities klubai, kurie yra susiję su studijomis, puikiai praturtina patirtį susijusią su studijomis, tačiau vargu ar koncentravimasis vien tik į mokslą yra naudingas žmogaus vystymuisi. Sportiniai klubai taip pat nėra pakankami kultūrinam vystymuisi, menas, teatras, šokis ir muzika yra ignoruojami, ar bent jau taip atrodo.
9. Lytis
Moteris
10. Amžius

22
11. Šalis, kurioje studijavote
Lietuva

Informanto L5 atsakymai

1. Kaip galėtumėte apibūdinti kas yra kultūra?
Kultūra, manyčiau, turi kelis apibūdinimus: iš vienos pusės, tai meno, muzikos ir galbūt net istorijos mišinys, o iš kitos – tai tam tikros grupės žmonių idėjos ir elgesys.
2. Kaip apibūdintumėte savo kultūrinį gyvenimą?
Manau, kad per mažai laiko skiriu tam, jog daugiau šviesčiau kultūriškai. Nors anksčiau, atrodo, tam skirdavau daugiau laiko, susidėsčiusių darbo ir universiteto aplinkybių dėka tam pakankamai laiko neberandu.
3. Kas lemia tokio kultūrinio gyvenimo pasirinkimą?
Kol esi jaunas, tai labai lemia aplinka – juk visad labiau norisi užsiimti tuo, kuo užsiima ir tavo geriausi draugai, jog kuo daugiau laiko praleistumėte kartu. Tačiau kuo brandesnis esi, tuo labiau norisi daryti dalykus tik dėl to, jog jie patinka tau, tai, kas yra tavo aistra ir hobis. Net jei tai darytum būdamas vienas.
4. Kokias kultūrinės edukacijos galimybes jums siūlė universitetas jūsų studijų metais?
Lietuvoje: tautinio meno ansamblis, akademinis choras, foto ir teatro studijos, šokio studija ir pučiamųjų studija Didžiojoje Britanijoje: origami lankstymo studija, dailės, foto ir šokių studijos, choras
5. Kokiose kultūrinės edukacijos renginiuose dalyvavote studijų metais?
Didžiojoje Britanijoje lankiau dailės ir origami lankstymo veiklas, Lietuvoje atsiradus daugiau laiko žadu prisijungti prie fotografijos studijos
6. Ką jums davė ši kultūrinė veikla?
Susipažinau su be galo nuostabiais žmonėmis, su kuriais palaikome labai gerus ryšius ir po studijų būdami skirtinguose pasaulio kampeliuose. Žinoma, tos veiklos davė daug patirties, savęs tobulinimo ir gerumo viduje jausmą, kadangi dariau tai, kas man įdomu ir patinka.
7. Kas, jūsų nuomone, turėtų inicijuoti studentų kultūrinę veiklą ir skatinti įsitraukimą?
Studentai ne visuomet yra „pakankamai“ subrendę, jog, kaip anksčiau minėjau, pasirinktų daryti tai, kas jiems smagu, ir nesvarbu, ar draugai būtų šalia, todėl pradžioje, manau reiktų įtraukti grupės seniūnus, kurie vėliau po mažų pradėtų įtraukinėti savo draugus ir taip ratas plėstųsi. Be to, kuo daugiau reklamų ir pristatymų šių veiklų – tuo daugiau ir greičiau studentai sužinos apie jas.
8. Ką, jūsų nuomone, reiktų keisti universitetų kultūrinėje veikloje ir studentų kultūrinėje edukacijoje (ką įtraukti, papildyti, ko atsisakyti, ko pasigedote ir pan.)?
Atsisakyti tikrai nereiktų nieko, tačiau galbūt reiktų sukurti kokius nors pasaulio būrelius, kuriuose studentai galėtų užsiimti įdomiomis kitų šalių veiklomis, pavyzdžiui, vieną mėnesį Japonišku origami lankstymu, kitą – Egiptiečių nacionalinio šokio mokymusi. Taip būtų suformuojamas didesnio spektro žmogaus supratimas apie pasaulį, jis būtų labiau išprusęs ir susipažinęs su kitų šalių kultūra.
9. Lytis
Moteris
10. Amžius
23
11. Šalis, kurioje studijavote
Lietuva ir Didžioji Britanija

Informanto K1 atsakymai

1. Kaip galėtumėte apibūdinti kas yra kultūra?
Mano žodžiais, kultūra tai yra tam tikrų vertybių, elgesio, vaizdinių, meno, garsų ir mąstysenos mišinys. Skirtingos vietos turi sava, unikalia kultūra, t.y. kaimai, miestai, gatvės, šalys. Pvz. Jungtinėje Karalystėje tu patirsi visai kitus vaizdus, sutiksi žmones su kitokiu elgesiu ir bendravimu, garsus ir architektūrą – kultūrą, būdingą būtent tai vietai. O Lietuvoje patirsi visai kitą, skirtingą kultūrą.
2. Kaip apibūdintumėte savo kultūrinį gyvenimą?
Kultūrinis gyvenimas, mano supratimu tai vietos kurias lankai, kaip save pateiki viešumoje, su kokiais žmonėmis bendrauji. Mano kultūrinis gyvenimas labiau linkęs į miestą. Man patinka kad mieste žmonės mėgina rengtis madingai, už kiekvieno kampo yra restoranai ir kavinės, parduotuvės parduoda naujausius produktus. Man patinka išeiti į miestą, jame vaikščioti, dalyvauti renginiuose, kurie rengiami miesto centre.
3. Kas lemia tokio kultūrinio gyvenimo pasirinkimą?
Toki kultūrinio gyvenimo pasirinkimą lemia tai, kaip tave auklėjo tėvai, kokia aplinka tave supa vaikystėje, kaip su tavim elgėsi mokykloje, kokiomis veiklomis tu užsiėmiau beaugdamas. Bent jau man šie dalykai įtakojo tokį kultūrinį gyvenimą, nes augau mieste, apsuptas gan pasiturinčių šeimų, mokykloje bendravau su ambicingais protingais mokiniais.
4. Kokias kultūrinės edukacijos galimybes jums siūlė universitetas jūsų studijų metais?
Studijavau Middlesex University, Londone. Mus (Iliustracijos studentus) labai skatino dalyvauti konkursuose, kad būtų daugiau galimybių publikuoti savo darbus, parodyti save, susirasti pažinčių. Dėstytojai suteikė labai daug informacijos apie šiuos konkursus. Taip pat mums buvo suteiktas priėjimas prie specialių įstaigų, tokių kaip spaustuvės, ar gyvo piešimo sesijos/auditorijos.
5. Kokiose kultūrinės edukacijos renginiuose dalyvavote studijų metais?
Aš, raginamas dėstytojų, dalyvavau konkursuose, kurių dėka mano darbai buvo išrinkti ir publikuoti paroduose. Dėka to, buvau pakviestas į parodų atidarymus, kur susiradau daug pažinčių. Taip pat aktyviai dalyvavau gyvo piešimo sesijose, kur du kartus per savaitę susirinkdavome piešti pozuojančius modelius. Tai labai padėjo išlavinti ranką, piešimo įgūdžius, bendravimą su bendraminčiais. Aktyviai naudojausi ir spaustuvių paslaugomis, ten praleidau daugiausiai savo laiko, nes studentams buvo suteiktos visos galimybės naudotis be galo brangia įranga, buvo galima paprašyti, jog pamokintų įvairių grafikos stilių ir metodų, kas labai padėjo kūrybiniame procese.
6. Ką jums davė ši kultūrinė veikla?
Dėka šios veiklos mano darbai buvo publikuoti, susiradau labai daug pažinčių ir draugų, lavinau savo kūrybinius sugebėjimus, susipažinau su grafikos šakomis, ir turėjau gerą laiką. Užklasinė veikla spaustuvėse ir dalyvavimas konkursuose taip pat labai padėjo ieškant darbo pabaigus studijas, daug leidėjų mato tai kaip didelį plusą.
7. Kas, jūsų nuomone, turėtų inicijuoti studentų kultūrinę veiklą ir skatinti įsitraukimą?

Manau mokomoji įstaiga turėtų suteikti visą informaciją apie kultūrinius renginius/veiklas, dėstytojai turėtų raginti dalyvauti šiose veiklose, na o studentams lieka priimti sprendimą – dalyvauti ar nedalyvauti.
8. Ką, jūsų nuomone, reikėtų keisti universitetų kultūrinėje veikloje ir studentų kultūrinėje edukacijoje (ką įtraukti, papildyti, ko atsisakyti, ko pasigedote ir pan.)?
Manau reiktų įtraukti daugiau užklasinių veiklų/paskaitų/renginių. Galbūt šiek tiek sumažinti „namų darbų“ kiekį, kad studentams užtektų laiko dalyvauti šiuose renginiuose.
9. Lytis
Vyras
10. Amžius
23
11. Šalis, kurioje studijavote
Jungtinė Karalystė.

Informanto K2 atsakymai

1. Kaip galėtumėte apibūdinti kas yra kultūra?
Tai vertybės ir veikla susijusi su tam tikra žmonių grupe. Tuos žmones gali sieti kilmės šalis, rasė, pomėgiai.
2. Kaip apibūdintumėte savo kultūrinį gyvenimą?
Kartais aplankau muziejus kur pamatau kaip žmonės gyveno, ką kūrė praeityje. Taip pat įdomu kaip skirtingai žmonės gyvena skirtinguose pasaulio kraštuose. Taip pat mėgstu keliauti, kur susipažįstu su kitomis kultūromis akis į akį, bendrauju su vietiniais. Taip pat priskirčiau koncertus ir apsilankymus restoranuose prie kultūrinio gyvenimo. Tai dalis mano gyvenimo Londone apsilankant skirtingo muzikos stiliaus koncertuose ir ragaujant įvairios pasaulio virtuvės patiekalus.
3. Kas lemia tokio kultūrinio gyvenimo pasirinkimą?
Tai jog gyvenu Londone - mano kultūrinis gyvenimas būtų labai ribotas jei gyvenčiau Lietuvoje. Čia kur gyvenu yra didelė įvairovė žmonių, kurie atvažiavę atsiveža ir savo kultūrą. Vien darbe susipažinus su kitais žmonėmis, pavyzdžiui, galiu sužinoti kokie tradiciniai patiekalai yra populiariūs Zimbabvėje, ką reiškia Ramadanas, kokie žaidimai yra mėgiamiausi Ispanijoje. Taip pat kultūros pažinimui padeda nemokami muziejai, koncertų, restoranų, architektūros stilių gausa. Ir pigūs skrydžių bilietai iš Londono!
4. Kokias kultūrinės edukacijos galimybes jums siūlė universitetas jūsų studijų metais?
Aš priskaityčiau 'Fresher's week' (pirmoji savaitė prieš studijas, kai esami studentai surengia veiklas susipažinimui) kaip kultūrinį renginį. Tai padėjo suprasti kaip vietiniai studentai švenčia ir mėgaujasi savo studijų metais. Tai buvo gan skirtinga nuo to kaip mes švenčiame Lietuvoje ir sakyčiau tai buvo šoks toks kultūrinis šokas. Vėliau studijuojant galėjau prisijungti prie įvairių kultūrinių veiklų ir bendruomenių, tačiau neturėjau laiko jose aktyviai dalyvauti, nes turėjau darbą ir asmeninį gyvenimą.
5. Kokiose kultūrinės edukacijos renginiuose dalyvavote studijų metais?
Vienerius metus buvau narė kompiuterinio modeliavimo bendruomenėje, kur susirenka žmonės su tuo pačiu pomėgiu, taip pat tai buvo susiję su mano kurso programa (Produkto Dizainas).
6. Ką jums davė ši kultūrinė veikla?
Naujų pažinčių, pagerinau savo įgūdžius kompiuteriniame modeliavime.
7. Kas, jūsų nuomone, turėtų inicijuoti studentų kultūrinę veiklą ir skatinti įsitraukimą?
Bendruomenių atstovai, kurie pirmais studijų metais supažindintų su bendruomenių veikla.
8. Ką, jūsų nuomone, reiktų keisti universitetų kultūrinėje veikloje ir studentų kultūrinėje edukacijoje (ką įtraukti, papildyti, ko atsisakyti, ko pasigedote ir pan.)?
Man asmeniškai nieko. Kadangi aš be universiteto organizuojamų veiklų įsitraukiu į kultūrinį gyvenimą, tai universito dabartinio indėlio atrodo pakankamai.
9. Lytis
Moteris
10. Amžius
23m.
11. Šalis, kurioje studijavote
Jungtinė Karalystė.

Informanto K3 atsakymai

1. Kaip galėtumėte apibūdinti kas yra kultūra?
Kultūra yra meno, literatūros, kino bei muzikos visuma visuomeninėje erdvėje.
2. Kaip apibūdintumėte savo kultūrinį gyvenimą?
Nemanau, kad aktyviai dalyvauju kultūrinėje erdvėje. Gan retai lankausi muziejuose, parodose, filmuose, koncertuose. Iš praeitame atsakyme išvardintų kultūros aspektų, labiausiai pasireiškiantys kasdieniniame gyvenime yra literatūra ir muzika - skaitau įvairius straipsnius bei klausausi <i>Spotify</i> . Nesu tikras ar tai galiu įvardinti kaip kultūrinį gyvenimą, tai tiesiog patapo kasdienybės dalis, kurios pernelyg nesureikšminu.
3. Kas lemia tokio kultūrinio gyvenimo pasirinkimą?
Profesija. Tai ką darau kiekvieną dieną darbe yra labai mažai susiję su kultūra ar menu. Mano darbo pobūdis yra grindžiamas tikslųjų mokslų pagrindu. Kiti hobiai. Labai mėgstu augalus, keliauti, sportuoti, pamatyti naujas vietas. Tad rekuosi šiuos hobius vietoj kultūrinės veiklos.
4. Kokias kultūrinės edukacijos galimybes jums siūlė universitetas jūsų studijų metais?
Buvo nemažai bendruomenių (angl. <i>societies</i>). Į jas galima įstoti, jei domiesi jų veikla. Kiek pamenu, buvo bendruomenių užsiimančių muzika bei vaidinimu. Kadangi turėjau kitų veiklų ir pomėgių, į šias bendruomenes nestojau.
5. Kokiose kultūrinės edukacijos renginiuose dalyvavote studijų metais?
Kadangi buvau įstojęs į kelias bendruomenes susijusias su finansais, dalyvavau jų organizuojamuose renginiuose. Nemanau, kad šią veiklą galėčiau priskirti prie kultūrinės edukacijos.
6. Ką jums davė ši kultūrinė veikla?
Įgijau nemažai pažinčių, praplėčiau akiratį, sužinojau daug įvairių ir naudingų dalykų susijusių su mano pasirinkta mokslų sritimi, padėjo tobulinti bendravimo kultūrą.
7. Kas, jūsų nuomone, turėtų inicijuoti studentų kultūrinę veiklą ir skatinti įsitraukimą?
Įvairios valstybinės bei mokslo institucijos arba visuomeninės, labdaros įstaigos.
8. Ką, jūsų nuomone, reiktų keisti universitetų kultūrinėje veikloje ir studentų kultūrinėje edukacijoje (ką įtraukti, papildyti, ko atsisakyti, ko pasigedote ir pan.)?
Manau veiklos ir siūlomų užsiėmimų yra pakankamai, be to, visada galima pradėti organizuoti kokią nors veiklą pačiam. Jei universitetai norėtų dar labiau paskatinti kultūrinę veiklą, į tvarkaraščius galėtų įtraukti papildomas, neprivalomas paskaitas apie kažkurią kultūrinę kryptį.
9. Lytis
Vyras
10. Amžius
23
11. Šalis, kurioje studijavote
Jungtinė Karalystė

Informanto K4 atsakymai

1. Kaip galėtumėte apibūdinti kas yra kultūra?
Kultūra yra socialinis fenomenas, kurio ypatybės gali apibūdinti bendruomenės, tautas, šalis, veiklas. Tai žmonių užsiėmimai, kurie lavina ir ugdo protą, intelektą ir sielą.
2. Kaip apibūdintumėte savo kultūrinį gyvenimą?
Mano kultūrinis gyvenimas yra labai aktyvus, beveik visas laisvas laikas nuo darbų ir mokslų yra atiduodamas jam. Mėgstu teatru, opera, koncertus, įvairiausio pobūdžio muziejus ir parodas.
3. Kas lemia tokio kultūrinio gyvenimo pasirinkimą?
Manau mano aktyvus kultūrinis gyvenimas siejasi su nuo vaikystės esančiu domėjimusi įvairiomis meno šakomis. Lankiau Eduardo Balsio menų gimnaziją, kurioje dar arčiau prisiliečiau prie muzikos pasaulio, o ėjimas į klasikinės muzikos koncertus buvo „namų darbai“. Augimas tokioje aplikoje tarp panašius pomėgius turinčių žmonių padarė didelę įtaką tolimesniam domėjimuisi kultūra, kuris nepradingo iki šiol.
4. Kokias kultūrinės edukacijos galimybes jums siūlė universitetas jūsų studijų metais?
Mano universitetas siūlė labai daug veiklų: įsitraukimą į studentų atstovybę, įvairius klubus, sukurtus studentų, tokius kaip meno, filmų, knygų, šokių ir teatro. Taip pat labai daug studentų burdavosi kartu pagal tautybę, kadangi universitetas - tarptautinis. Daug dėmesio skiriama ir sportui.
5. Kokiose kultūrinės edukacijos renginiuose dalyvavote studijų metais?
Kadangi studijavau mados dizainą, pačios studijos buvo lyg viena didelė ir įtempta kultūrinė veikla, kuri nepaliko laiko įsitraukti į kitokią veiklą. Tačiau dėl studijų pobūdžio veiklos netrūko studijų viduje, be to, kad kūryba užsiėmi kiekvieną dieną, taip pat turėdavome galimybę organizuoti renginius (madų šou), eiti į mados parodas mieste, dalyvauti specialiuose piešimo pamokose ir klausytis paskaitų ir seminarų su skirtingais žmonėmis iš mados industrijos.
6. Ką jums davė ši kultūrinė veikla?
Ši kultūrinė patirtis leido išmokti darbo etikos, bendradarbiavimo, prapletė žinias ir turimus įgūdžius, leido tobulintis kaip busimai industrijos daliai.
7. Kas, jūsų nuomone, turėtų inicijuoti studentų kultūrinę veiklą ir skatinti įsitraukimą?
Manau, kad universitetui sudarius tinkamesnias sąlygas, studentai įsitrauktų dar aktyviau. Dažnai studentai patirdami jau didelį pačių studijų krūvį, neberanda laiko, jėgų ar noro dalyvauti dar kažkur. Taip pat studijų vadovai galėtų daugiau skatinti studentus įsitraukti į veiklas, kurios galbūt nėra tiesiogiai susijusios su studijų pakraipa.
8. Ką, jūsų nuomone, reiktų keisti universitetų kultūrinėje veikloje ir studentų kultūrinėje edukacijoje (ką įtraukti, papildyti, ko atsisakyti, ko pasigedote ir pan.)?
Manau universitetui turėtų skatinti didesnę studentų įsitraukimą į užklasines veiklas ir tuo pat metu užtikrinti, kad studentas ir jo pagrindinės studijos nenukenčia. Studentai turėtų daugiau patirčių, plėstų savo žinias, emocinį išsilavinimą ir net draugų ratą. Taip kiltų ir pasitenkinimas universitetu, žmonių noras jame studijuoti, žmonės išsineštų iš metų universitete daugiau nei diplomus, todėl turėtų pozityvius atsiminimus, rekomenduotų universiteta kitiems. Pavyzdžiui, universitetui galėtų skirti dieną per savaitę ar bent mėnesį, per kurią organizuotų veiklas studentams, arba ta diena būtų skirta studentams eiti į pasirinktą būrelį, taip pat sudarytų

palankias sąlygas studentams, kurie lanko pastovia užklausinę veiklą (tokias kaip lanskus tvarkarštis, mažesni namų darbai arba piniginės kompensacijos).
9. Lytis
Moteris
10. Amžius
24m.
11. Šalis, kurioje studijavote
Jungtinė Karalystė.

Informanto K5 atsakymai

1. Kaip galėtumėte apibūdinti kas yra kultūra?
Kultūra apima įsitikinimus, meną, žinias, galimybes ir socialines normas bei interakcijas tarp žmonių grupių.
2. Kaip apibūdintumėte savo kultūrinį gyvenimą?
Visapusiškas - bandau įsitraukti į kuo įvairesnes kultūrinės veiklas kurios tobulintų mane kaip žmogų ir skatintų kūrybinį mąstymą. Savanoriauju savaitgaliais, domiuosi menu - muzika, fotografija, tapyba, lankau parodas įvairiuose Londono muziejuose. Seku Lietuvos naujienas ir politines aktualijas, diskutuoju aktualiais klausimais. Skaitau literatūrą,
3. Kas lemia tokio kultūrinio gyvenimo pasirinkimą?
Vidinis tobulėjimas ir per tai išorinis pasaulio gerinimas. Esu įsitikinęs, kad investavimas į save ir žinias per kultūrinės veiklas teigiamai paveiks visuomenę darbe, studijose, laisvu laiku.
4. Kokias kultūrinės edukacijos galimybes jums siūlė universitetas jūsų studijų metais?
Virš 200 savanoriavimo, meno, sporto ir bendrų interesų būrelių. Labai platus pasiūlymas, taip pat yra galimybė patiems steigti būrelį rūpimais klausimais surinkus 30 bendraminčių.
5. Kokiose kultūrinės edukacijos renginiuose dalyvavote studijų metais?
Priklausiau fotografijos bendrijai kurioje eidavome į įvairias parodas. Taip pat investavimo būrelyje turėjome kviestinių svečių kas keletą savačių kurie vesdavo paskaitas, įvairias diskusijas.
6. Ką jums davė ši kultūrinė veikla?
Geresnės fotografijos žinias, tobulino bendravimo, kalbos įgūdžius. Skatino altruizmą ir visokeriopą įsitraukimą į kultūrinį gyvenimą - tęsiu savanoriavimą ir dabar.
7. Kas, jūsų nuomone, turėtų inicijuoti studentų kultūrinę veiklą ir skatinti įsitraukimą?
Manau, kad universitetas turėtų sudaryti galimybę įsitraukti ir padėti populiarinti siūlomas galimybes, potencialiai finansiškai remti, tačiau studentai turėtų turėti pilną kontrolę ir valią kurti, dalyvauti ir prisidėti prie įvairių šių kultūrinių veiklų ir jiems rūpimų klausimų be didesnio universiteto įsitraukimo.
8. Ką, jūsų nuomone, reikėtų keisti universitetų kultūrinėje veikloje ir studentų kultūrinėje edukacijoje (ką įtraukti, papildyti, ko atsisakyti, ko pasigedote ir pan.)?
Potencialiai sudaryti galimybę gauti kreditų (ne daugiau nei 1/8 metinių kreditų) už aktyvų įsitraukimą į kultūrinę veiklą. Būtų puiki galimybė iškeisti pasirenkamąjį dalyką į kultūrinę veiklą, tačiau turėtų būti aiškūs kriterijai kurie užtikrintų gaunamų kreditų patikimumą (credibility) ir negadintų studijų kokybės.
9. Lytis
Vyras
10. Amžius
23 m
11. Šalis, kurioje studijavote
Jungtinė Karalystė